

310718

వ్రతి దినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 10.

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 11-వ తేది మంగళవారము } No. 187
సంపుటము ౧౦ } ఈ రోజు నా మనం వత్సరము, భాద్రపదమాస శుద్ధ ప్రథమ ౧. } సంచిక ౧౩౭

అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీలో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 వ్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధినిజదనియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతకట్టమాదిగల మాయమందుగాదు. నకలుమందులవలన మోసముగలుగను. చంచభావచీటిని చూచిగొనిన మోసముగలుగదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమునందంతటను వెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

శివ కూర్పు ఇప్పుడే తయారైనది

కైవల్యనవసీతము యేగాభ్యాసదర్శణము

టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ సమన్వితము

కనుపర్తి వేంకటరామ శ్రీ విద్యానందనాథ విరచితము. జగత్ప్రసిద్ధమయి, అతి సులభమయిన శైలిగల ఈ వేదాంత గ్రంథరాజము.

అందలు చదువుటకు ఇంపుగా ఉండు అనేకోపాఖ్యాతములు దృష్టాంతములు కలిగియుండుచుచేత ౮౦౦౦ (౮ వేల) గ్రంథములు విక్రయింపబడినవి.

౧ భాగము కలికోబైండు ౨-౮-౦

౨ భాగము (అమృతాంజనము) ౩-౮-౦

ఆంధ్ర పద పారిజాతము

తెలుగు డిక్షనరీ ౮౦౦౦ పుట కలికోబైండు 3-౮-౦

శబ్దరత్నాకరము. బ. సీతారామా

చార్యులది ౧౦-౦-౦

సంఖ్యాధనామ ప్రకాశిక:- శాస్త్రీ

య పరిభాషాపద నిఘంటువు. ౧-౦-౦

ఆర్య విద్యావహస్యము ౧-౦-౦

బ్రహ్మసూత్రార్థ కల్పవల్లి సాంధ్రటిక ౨-౦-౦

శ్రీ బ్రహ్మనంద సరస్వతీయతీంద్రవిరచితము

హతయోగప్రదీపిక, హతంజలయోగ స్మృతములు, తత్త్వావ్యయము మొదలగు అనేక గ్రంథములను, యోగశాస్త్రమునందు గల స్వానుభవమును అనుసరించి శ్రీ స్వామిలవారిచేతి సులభ శైలిలో వ్రాయబడినది.

ఈ గ్రంథమునందు చెప్పబడిన విషయముల ననుసరింపట వలన "అలోగ దృఢకీరణము, దీర్ఘాయుర్దాయము మనోవాక్యము" అను ౩ విషయములు తత్త్వక లభించును.

గ్లాప్రతి ౦-౧౨-౦ లైబరరీ యడిషా ౧-౪-౦

ముప్పదియిద్దరు మంత్రుల చరిత్రము

అగ్రధాతమునంద, వితరణ, శౌర్య, ధైర్య, పరాక్రమ ములందు ప్రఖ్యాతిగాంచిన మంత్రులయొక్క చరిత్రము. వారిని గూర్చి చెప్పిన రక్తములవంటి చాటుపద్యములు దాదాపు ౨౦౦ గలవు. ౦-౧౨-౦

భక్తవిజయము ధనాల దేవదాసుగారిది ౧-౦-౦

చక్కని అమృత, శైండుగల భారత భాగవత రామాయణాది సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథము లన్నియు లభించును.

క. మార్కండేయశర్త కీల్ పాకంపోస్తు, మదరాసు అని వ్రాయుడు.

మే మేల స్వల్పవస్తువులుకూడా తయారుచేసి, సిద్ధముగా యుంచియున్నాము.

అను విషయమును తెలిసికొనుటకు అందరుకోరుదురు.

మావద్ద చాలాకాలమునుండి లావాదేవీ చేయుచున్న కాతాదారుల ప్రోత్సాహము, ఉద్దేశముపైగనే వెండి, బంగారు బత్తానులు, కఫ్ గుండీలు, బాలు మొదలగునవి కూడ లాభమునే ప్రధానముగా యోచించక నహాయార్థమై చేసి సిద్ధముగా యుంచియున్నాము. కరంబంగారుకు, పిమ్మి వెండికి పూచీ అమ్మబడును.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ, నగల రత్నములు, 25 చైతాన్యబాగుకోడ్లు, మదరాసు.

1842 6

వెల్లింగుటన్ సినిమా

8-9-28 శనివారము మొదలుగొని 14-9-28 వరకు వరకు ఒక వారము పాటుల కోరిక వైశి బాలకృష్ణ ప్రకాశించ బడును. శనివారము, ఆదివారము ౩ ప్రదర్శనములు యాండును.

6-15 సాయంత్రము 9-30 రాత్రి

కోహినూయొక్క అద్భుతమైన ఘనమైన కథలూ మాణిక్యమగుంటిది.

శ్రీ బాలకృష్ణ 953

కోహినూరు ఫిల్మ్ కంపెనీవారు శ్రీకృష్ణభగవానుని అద్భుతలీలను నూతనవిషయములను చేర్చి మరల తయారుచేసిరి.

బాల భారతి సినిమా,

శ్రీ మయిలవరంహాలు, బెజవాడ.

మహాభాగవత ప్రదర్శనం.

1. శ్రీకృష్ణజననం
9వ తేది మొ॥ 16వ సెప్టెంబరు వరకు.
లీలలు
2. కాళింగమర్దనం
17వ తేది మొదలు 24వ తేది వరకు
3. శ్రీకృష్ణలీల
25వ సెప్టెంబరు మొ॥ 2వ అక్టోబరు వరకు.
4. గోవర్ధనగిరి
3వ అక్టోబరు మొదలు 10వ తేది వరకు.
5. కంసవధ
11వ తేది మొదలు 18వ తేది వరకు.

941 ఎ. జి. మొదలియూరు మేనేజరు,

రంప ఫిరూరి

(6-వ తేదీ తరువాయి)

హామెలుగారి రిపోర్టు

ఇకముందు ఫిరూరీలు జరుగకుండ

జేయుటకు సలహాలు

1845-వ యేటనుండి యీ కొండలలోనివారు ఫిరూరీల కలహాలుకడమున్నారు. ఈ ప్రజలు వీరులు, దైత్యకంటులుకారు సామాన్యపు ప్రదేశములందు ముఖముగా లొంగిపోవుచును. కాని యీ కొండల ప్రదేశము అసాధారణమైనదియు, మాన మూల నుండుటచేతను, ఈ ప్రభుత్వ ప్రభుత్వ వీలులేక యిట్టి ఫిరూరీల నణచుటకు చాలకాలము పట్టుచున్నది.

ఇప్పుడు ఫిరూరీలు జరుగకుండ చేయవలెనన్న మొగ్గు ఈ ప్రభుత్వ ప్రభుత్వ కలకాశము లెక్కవచేయులెను. అన్ని ప్రక్కలను గొడ్డు చేయవలెను.

1. చింతలపేటనుండి గూడెము, పెద్దవలస, బొత్తుగడ్డలకు భుండ్లుడుచుటకు కొక గొడ్డును వీలగునెడల, మోటారుల తుప యోగించునట్లుగా రంపాభిమానమునుండి పెద్దలననుమతమున గూడెమునకు చేయించవలెను. కృష్ణ దేవసేతునుండి కొయ్యూరు నకు, అటునుండి అడ్డవలసకు, రాజమహేంద్రవరమునకు వేరొక గొడ్డు చేయించవలెను. మరియొక గొడ్డును కృష్ణ దేవసేతునుండి రాజ వోమంగి నెడలగొర్రాములకువోయి అక్కడ గోదావరికొద్దలో కలియునట్లుగా చేయించవలెను.

తొలివార్త ప్రకారముల నెప్పివలెను. ఆది వీలుకానపుడు వర్షకల్పం, కృష్ణ దేవసేతులకు గల పెరిపోను పెద్దవలసకు, తక్కు గూడెమునకు, లేదా యెక్కడ ప్రాంతాలకా కచేరి పోతీ ను చేసినను నిర్ణయించిన అక్కడకు పోడించవలెను.

2. కొత్తపేటను యెర్నాటుల ప్రకారము అసిస్టెంటు కమిషనరుగారు, అసిస్టెంటు పోలీసు కమిషనరుగారు పోలీసులను పంపింపించుటకు నిశ్చయించి; పోలీసు ఇన్స్పెక్టరుగారు రంప వాడవలసలోను, దివ్యూటీ తానీల్వారుగారు నర్సికల్పం అనుండుటకు నిశ్చయించిరి. కాని వాటిని చాలకాలమునకు వేరుగా వేర్వేరువలసలకు పంపింపవలెను ప్రత్యేకముగా నుండు నట్లు లేదు. కనుక నెట్టయెర్నాటులు జరుగునో తెలియదు. కాని తాలూకా ముఖ్యస్థానము మామవలసనే యుండవలెనని నే తలంచినది. మరియు చింతలపేటను కొత్తగూడెము తాలూకా ముఖ్యస్థానమునకు మార్చవలెను. బాబుజిలోగారి, బొత్తు గడ్డలోగారి వేరొక ప్రేమను పెట్టి కొత్తపాటకు 'నర్సికల్ప' ఒకటి యెర్నాటుచేయవలెను. సర్పంచియైన కృష్ణుగారు దివ్యూటీ తానీల్వారుగారు గుండు గ్రామముగానే యుండును.

మూల యెర్నాటు—మూలవార్డు తమ మూలలో తిరుగుబాటు చేయువారు, ఫిరూరీవార్డు యెర్నాటును పట్టి వె యదికారుల కొప్పుగించవలెను. ఇట్టి దురుతులైన వారికి మూల లొంగుబడెను. వా రెల్లు చేయకున్న ప్రభుత్వమువారు వారి మూలను తీసికొని తగినశిక్షనుగూడ జేయవచ్చును.

ప్రతి ఫిరూరీనయమున మూలవారులు తాము చేయ వలసిన రీతిని జేయవచ్చు. మూలవారికిని, వారికి ఫిరూరీలలో సంబంధముగలవని దెలిసిన మూలనుండి తిరిమివేసి వేరొకచోటు కు పంపుచుండిరి.

ఈ ఫిరూరీలో మూలవారులు తమసమీప వరతుల ప్రభువారు చేయలేదు. దుచ్చరిమాతావారు దొక్కడు రాజభక్తి గలవాడై మొదటి కారులకు సహాయముజేసెను. ఇతరులు ఫిరూరీ వార్డులో సానుభూతి వినియోగించుటచేతనో, లేక తమ మూల లలో కలుపడి లేకపోవుటచేతనో తమవిధుల నిర్వర్తించుట లేదు. మన్యవాయుగ్గ యితరభాగములందెమో గాని, ఫిరూరీ జరిగినంతమేర మూలయెర్నాటు యెర్నాటు లాభకరముగా లేను. ఎంతవేగముగా ఆయెర్నాటును ద్రుతేసి మూలవారిని కొనినంత ప్రయత్నము.

మూలవారు స్వేచ్ఛలునిచ్చుదులు

ఇందు మొదటి రెండుకంపెనీలవారు ఆప్తుడే మూల వా ష్యమును పరిశీలించినను, యీ ఫిరూరీలలోకి కొందరిని వచ్చిరి. మరియు వేలలో వచ్చిన యితర రెండుకంపెనీలవారు గొడుగారి బాధను తగినవేయిలో పరిశీలించిరి.

ఫిరూరీ యంతటిలోను వీరు చివరకు కార్యమును కొని యాచుటకు వారు శక్తి చాలకున్నది.

వారికిని, నడవడికి చాల బాగున్నది. తరచుగా జ్యోతులు వచ్చుచున్న వీరకుడడ అన్ని కష్టములలోను నెత్తుడిగ ప్రవర్తించిరి. యధమునందు అపాయమునకు వెరవక యెత్తుక చొరవ గల్గి యెదుర్కొనిరి. వారి ఇండియను సేనాధి పతులు మంచిసామర్థ్యమునుజూపి యితరులు తమకు జూచి నేర్చుకొనుటకు ప్రవర్తించిరి.

రిజర్వుపోలీసు

జిల్లాలలోను రిజర్వు సేనలకు తాము చేయవలసిన కార్య మునకు తగినశిక్షణగాని, ఆ ముఖముగాని లేని ఫిరూరీలో గల్గిన ముఖ్యభవము దెలుపుచున్నది.

వారిసంస్థలో చాల లోటులున్నవి. చాలమంది హేతు కానప్రేమలు ఇట్టి కష్ట కార్యములకు ముసలివారగుటచే వుంకి రాదు.

ఇండియను ఆఫీసులకు వారు కమిషను ఆఫీసులకు ఈ సార్వజ్ఞుల సరిసమానులు గారు. వీరు తగినట్లుగా నేర్వలేదు. వీరి శిక్షణ యంతగా వారులేకుండుటచే కొలదిగా జ్యోతులవచ్చిన ఆదైత్యవదునుండి.

మార్చి వా హెన్రీ రైపులు అతుకుపాకి పురాతనపు దగుటచే కొంత నూటిగానున్నను వేగముగా కాలదు. ముఖ్య ముగా నివృత్తుకొను నేర్పాటులు లేకుండుటచే తుపాకులను ముందుకుంతో నింపుకొని యడవులలోనుండి నడచుట చాల కష్టముగా నుండెను.

వారికి వచ్చిన దుష్టులవలె రాగూడ బాగులేవు కుటకాయ ముందుకుండు పాములు ఒకవైపునకు బరువునంతయు వేయును. క్రింద నున్నప్పుడు పాములకుండి తుపాకుల నింపుటకు చాల కాలము పట్టును.

రిజర్వుపోలీసులు తృప్తిరముగాలేవు. వాచాముగా కన బడిపోవుటయొక యెండిగావుటకు పనికిరావు. వానలోతడవిన చెడిపోవును.

కారణకాబట్టి వారు రగుటచే యెవరికంటెసామానులు వారు మోసుకపోయి వేరువేరుగ వంతుకొనుచుండవలెను. ఆ సుఖము ప్రయాణములయందు ముఖముగా త్రవ్వకమునకు వీలులేదు.

రిజర్వుపోలీసుల ముఖ్యసంస్థలో నుంచవలెనన్న ఎత్తుగత శిక్షలు చేయుచుండవలెను. (కొత్త స్పెషలుపోలీసు ములవారు స్పెషలుపోలీసులమిలటరీ పోలీసులమిలటరీ సుగయోగించవలెను. కనుక తగిన ప్రోత్సాహము తయారుజేయవలెనన్న సేనాధికారులకు, కంపెనీ కమాండరులకు హక్కు లభింపజేసి, తమవెంటనే శిక్షలచేయుటకు అధికారము యివ్వవలెను. యధమునకు లందు తప్పచేసినవారి శిక్షలు ప్రాసిగొని విచారణచేసి శిక్షలు చేయుటకు వీలులేదు.

ఉద్యోగులు, ఇతరులు చేసినపనులు

అధికారులు వారిదిగువవారలజేసిన పనులను గూర్చి యిది వరకే తెలియి.

యధమునకు వారు శ్రద్ధతో తమవిధుల నిర్వర్తి, అనేకకష్టములను చక్కగా నెంపేర్చకార్యములను కొని యాచుట వా కళభిక్ష.

ఈదిగవవారు ప్రత్యేకముగా చెప్పకొనవలసినవారు:— స్వీనిగారు, సాండర్సంగారు, బానుగారు, కీనీగారు, ఛార్లీ గారు, హ్యూముగారు, కింగుగారు, కోలుబ్రూకుగారు, ఫోర్మన్ గారు, పీటర్సుగారు. వీరు ప్రభావశాలిగానుండు కలకాశముల తిరుగువగా నున్నను బాగుగనే పనిజేసిరి.

ఇదివరకు జెప్పినట్లుగా ములవారు స్వేచ్ఛలుసేనలలో నున్న ఇండియను ఆఫీసులందరు మిక్కిలిబాగుగా నిర్వర్తించిరి. కృష్ణ కడిగరు, రమణాయరు, సి. కె. ఆర్. మీనను, ఆనందమును నువ్వెద్దు, బల్లారి స్వేచ్ఛలు సిబ్బందిలో జనువారు రాములు గారుగూడ ప్రత్యేకముగా పేర్కొనదగినవారు. స్వీనిగారితో నెల్లప్పుడు నుండి, నెం 2 కంపెనీ సామానులతో నుండి సార్వజ్ఞులు గుజ్జెలుగారుగూడ ప్రత్యేకముగా పేర్కొనదగినవారే.

సమాచారములు దెచ్చువాడు:—

ఇన్స్పెక్టరు అబ్దుల్జబారు రి రెండో ప్రాయములో యిక్కడమున పడి కంపెనీలతో నడచెనటు చాల ఆకర్షక మగు విషయము. ఇతడు చాల లాభకరముగా పనిజేసెను.

బానుగారి కంపెనీతో నుండిన ఆక్టింగు ఇన్స్పెక్టరు నిత్య నంద కట్నయిటగానుండు బాగుగ పనిజేసిరి. ఆయనకు భా యముచేయవని కోరెదను.

సమాచారముదెబ్బలలో పని బాగుగా జేసినయితరులు:— కుయియన్స్పెక్టరులు ఈ పేర్లకట్నయిటగాను, అబ్దుల్ రహీ

మాసఖాను, జి. నైపునపీయగారు, జి. వి. రాఘవయ్యగారు, హెడ్కాక్టేబులు రాధాకృష్ణ.

వస్తువులను ప్రయాణసౌకర్యముల సేవరచినవారు:— ఈ కమిషనుల విల్కినుగారు చాల కష్టపడిరి, మంచిసేర్పుగా పని జేసిరి. వీరి ప్రయాణములలోనే కష్టపులన్నియు కరిగా నందినవి.

వీరి మార్చిగారు, నుబ్రహ్మణ్యఅయ్యరు, గ. బాగుగ సహా పడిరి. ఈ కాలంలో నీదిగువవారుగూడ బాగుగ పనిజేసిరి. ఇన్స్పెక్టరు శ్రీనివాసరావుగారు, ఇన్స్పెక్టరు గావ్ మునుగారు, సార్వజ్ఞులు హార్డేగారు, కుయియన్స్పెక్టరులు సి. ఎలిరాజులు వాయుడు, సి. వి. చలవరీరావు, వి. వెంకటరాయుడు, ఆర్. ల్యాండ్, సి. మోర్టింగు.

వైద్యకాళి:—అసిస్టెంటుగర్జను, సబు అసిస్టెంటుగర్జను సోమేశ్వరరావుగారు, కర్వల హోస్పిటల్, యను నర్సులు చిన రిచ్చ పనినిగూర్చి కెప్టను కృష్ణస్వామిగారు నడిపినదానిని నేను నమ్మతిందుచున్నాను. అఖిలవారు మిక్కిలిబాగుగా పనిచేసినందుకు ప్రత్యేకముగా చెప్పకొనదగినది. కుయి అసిస్టెంటుగర్జను లి. యెర్రమరాజుగారు స్వీనిగారు యధమునచేయుచున్నపుడు గుడ్డమధ్యనుండి గాయపడినవారికి చికిత్స చేయుచుండిరి. న. అ. సర్జనులు, వైద్యకళాయందుగారు, కె. నరసింహంగారు కూడ కంపెనీలతో చాలకాలము యధభూమి నే యుండి పని చేసిరి.

కెప్టను కృష్ణస్వామిగారు చేసినపని యెత్తువగా కొని యాచుటకు వా కలవిగావున్నది. ఇతని శక్తిసామర్థ్యము, శ్రద్ధల వల్లనే వైద్యయెర్నాటులన్నియు చాల బాగుండెను. ఆతడు మూకారకు జేసినపనికి మేమువరము కృతజ్ఞులమైయుండుము.

గూడెమిచారణజేయు సిబ్బంది:—రాజ్యగారు విప్లవముతో సంబంధించిన కేసులు కొన్నిటిని మంచి తెలివితేటలతో విచారణజేసెను. అలనకలేక పనిజేసెను, ప్రాసిక్యూటింగు యిన్స్పెక్టరులు, సి.వి.సి.కాళిగారు ఇన్స్పెక్టరు గోపాలస్వామి ఆశ్రయ గారు ఇనికి తోడ్పడిరి.

కచేరి:—కావద్దనున్న పెద్దకుమార్తా వై. సోమేశ్వరము గారు చాల పనిజేసిరి. అనికి పనిచాల నెత్తువగా నుండెను. ప్రతిదినము పని ముగించునకి రాత్రిముగూడ పనిచేయవలసి వచ్చెను. ఆతడు పెద్దకుమార్తాపనికి తగినవాడు, లెక్కలు వాయుటలో మంచిసామర్థ్యముగలవాడు. ఇతరులమార్తాగూడ సం తృప్తిరముగా పనిజేసిరి.

ప్రత్యేకకృత్యము:—జయప్రకాశ మహారాజుగారిసన్నిహిత సహాయమును ప్రభుత్వమువారు ఇదివరకే పేర్కొనిరి. నేను వా నేవలతరపున వారికి నందనముల స్మరియచున్నాను. జయ ప్రకాశ యొకగులు చాల సదుపాద మొనర్చినవి.

దుచ్చరిమాతావారును గూర్చి యిదివరకే చెప్పియున్నా ను. వేదమారు మూలవారుగూడ సహాయముజేసెను. సువరతి పాలెము గ్రామ వాయుడుగూడ సహాయముజేసెను.

మిలిటరీ:—వాయువార్త యెర్నాటులు ఆమూల్యమైన సహాయము నివరించెను. వాను కమిషనుఆఫీసులకు నిరతు లందరుగూడ జ్యోతులు వచ్చినను సరదాగా పనిజేసిరి.

30 క కంచరిగాడిగల గుంపుగూడ బాగా పనిచేసెను. ఎల్లపుడు నేనలతో తిరుగుచు నేయుండెను.

రెడ్డిక్రాను:—ఇండియను రెడ్డిక్రాను సంఘమువారు వసిన బసయములను ప్రతివారును కొనియాడిరి. వాటికై నేను మరల కందనము లర్పించుచున్నాను.

సమాప్తి:—యీ నిజీకనుప్రూ రిజేయులోపున, అనగర సమయమున వచ్చి మాకు సహాయముజేసిన గోదావరిజిల్లా మేజిస్ట్రేటు (లేకనుగారికి, గోదావరిజిల్లా జూజింగులెండు డాక్టరుగారికి, నందనము లర్పించుచున్నాను మాకు చేసిన సహాయమునకు సలహాలకు, దివ్యూటీ మామింగులెండు బాబిగారికి, ఆక్టింగు ఏజెన్సీ కమిషనరు స్టీవర్టుగారికి, కెప్టనుస్వామిగారికి, కెప్టను మారిగనుగారికి, మేజరు సిగ్నరుగారికి, లైయన్సు ఆఫీసర్లకు గూడ కందనము లర్పించును. ఏజెన్సీకమిషనరు హ్యూగారికి ఆంధ్రకందనము లర్పించును. హ్యూగారు ముఖ్యస్థానమున వర్షకల్పంలో నెల్లపుడు నుండి చాల సహాయము జేసిరి.

నాల్గవ 21-4-23

ఎ. జె. హామెలు,

ఏజెన్సీ కార్యముల నడిపించు అధికారి

ఏజెన్సీ కమిషనరుగారి ఉత్తరువు

శ్రీరామరాజు వేదవేణుగారు గంతయ్య, కృష్ణయ్య దొరల సహాయముల ఫిరూరీ జరిగినదనుటకు సందియములేదు. గంతయ్య మల్లయ్యదొరలతోను రాజు కృష్ణదేవసేతులో స్వరా జ్యముగూర్చి ప్రశంసించినట్లు పట్టుకడన ఫిరూరీవారు దొకడు

(4) గ్రామముల అసహాయము:— సమాచారము దెబ్బ పడు గ్రామములు ఇష్టపడలేదనుట తోచినది. ముఖ్యముగా ఇవి వారిస్వభావము. ప్రభుత్వమువారి లొంగిపోవడములను వారు కొంచెము సహించుట యిది క్షేత్రారీదారులచేత తొలగిపోవునని వారు గ్రహించలేవంటిది. ఇదొకమతముగా నను వాకకూడ వారిని సహాయపనుటకు పురికొల్పలేదు. అదనపు పోలీసులను వేసివేసిటికుండియు గూఢచారులందీ క్షేత్రారీదారులూ సూక్ష్మ యెట్టిసమాచారమును దెలియలేదు. కనుక యాజ్ఞాపకములను అంతగా ఫలించలేదు? సమాచారము దెబ్బపడి గ్రామములను గ్రామస్థులను క్షేమము కలుగుచున్నది.

గవడము, పాపములను చెప్పియున్నా సత్యమును నితరులకు తెలియజేయుటకు ప్రయత్నించుట. కాని, ఏమిటి 28 వ గవడమునకు పోయినా సత్యమును గానగొరతతో ముగిసి దాని పోలికలను దొరకకుండు జేసిరి. మహా యోధులు ప్రకారము, మహాదారులు తాము చేయవలసిన సహాయము చేయుటకు ఇష్టముండుటయే గాక, వారికి మూలములు పట్టుబడినూ దాని నుండలేదు. ఇది చాలదుందిగా లేదు. వారు విభులను నిర్వహించుచున్న మహామనస్సును బాగు చేయుచు దిగాని, వారి పాపము నిర్మించబడిన గవర్నమెంటు గ్రామమునకును వారికిని సెక్కుల సహాయమును జేయగలరా యని సంజేహము.

3. ప్రస్తుతకార్యము:— ఏప్రిల్ 20, లేక 30 మంది ముఖ్యమంత్రి చెవిపోయి కలసి పోరాడుటకు ఇష్టము లేనట్లు 3 సెలవులము గవడగానే అదనపు పోలికల పన్నులను ముగిసి, యితరవిధములుగా భూమిపై వలసగాని గ్రామములను నితరులకు బట్టితెచ్చునని దలంచితిమి. కాని, మలబారు మైసూరు సేనలు 2500 మంది పోయి యితర సేనల గూడ కట్టిచివ్వి దివస మరల తగినంత క్రికెట్ క్రీడాకారులు, అని సహచరులు, ఏప్రిల్ 1 వ తేదీన అన్నివరము వచ్చిరి. ఏప్రిల్ 1 వ ఆదికారమునకు వచ్చినవారు సేనతో వెంటబడించి గాని వారు తప్పించుకొనిరి.

నేను పోయినా సర్వము కల్గి సహచరులు వెళ్లి యేర్పాటులు ఆర్జియిచేసితిని.

అప్పుడేగా నుండి సెలవులో నున్న స్వీసీగారు బాగు 1 తేదీన సేనాధిపత్యము వుచ్చుకొనిరి. 50 మంది మలబారు స్పెషలు సేన వెచ్చుటకు నిశ్చయించిరి. లేదని స్వీసీగారు నిర్ణయించి దచ్చి కనెక్టును సేనలను జేరువేయ ఫలములు ముచ్చుచుండెను. అప్పుడును అనేక భాగములుగా జేసి బిక్రిక్రిక్ భాగమున, సమాచారము తెలియగానే కొంత సేననుండి కొంత సేన బయలుదేరుటకు తగిన మలబారు పోలికలను గానీ, కర్రాట్టి పోలికలను గాని యొచ్చెను ఆ భాగములను సమాచారము వెల్లుటకు కొంత మంది నుంచెను. వారా భాగమునందున్న సేనాధికారికి సమాచారమును వెంటనే వెలుపుచుండురు. క్రిత గ్రామమునకును సేనలను కొనికొనినను బంతులనుండవలెను. సమాచారముకొరకు నియమించబడిన ఉద్యోగులు వెల్లుపుచు గ్రామములలో దిరుచుండురు. ఆ భాగమున గల ముఖ్యస్థానమునుండి గ్రామములకు గదా తిరుగుటకు కొందరిని నియమించిరి.

4. ఈ ముఖ్యమంత్రి పైసలు పోలికలను బంధించి గూర్చి 1 భుక్తిమువారా లాభించుచున్నారు.

5. ఇకముందు ఫిర్యాదులు కలుగకుండుటకు:— దిగువ 5 వ స్వీసీ ప్రత్యేకముగ సేర్పాటుచేయుచున్నాము. ఫిర్యాదులను, యాలోచించలేదు. మరొక ఇన్స్పెక్టరును సేర్పాటు చేయుట యావశ్యకము. తిరివార్తామర్తమును పొడిగించుటగాని తుదకున్న తిరివార్తామర్తమునుండి మధ్యస్థులను తొలగించుట యేర్పాటు చేయుటగాని, యితరములు.

6. ఫిర్యాదులలో దిగించి 6 వ గవర్నల యజమానములను పాపములను చెప్పలేదు.

7. ఇకముందు ప్రయత్నము:— నలుగురు ముఖ్యమందిరి. ఒకడు గానము, దిగిలి వీధుల వచ్చెను. ఒకడు పట్టుకడెను.

8. లోకపురము:— 8 వ, చక్కరి. యిద్దరు గానములు తిరిగెను 4 వ పట్టుకడె.

హిందీ - తెలుగు
బాలశిక్ష 0-6-
మొదటి వాచకం 0-6-0
హిందీ ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ 0-0-0.
 తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుట వీలయిన నులభ్యతైలిని వ్రాయబడినది.
 తపాల భుక్తి ప్రత్యేకము.
 ఇంప్రెస్ కలెక్షన్ గా ర్యాలయము,
 నెం. 7 లెంబుకొట్టిపిడి ముద్రాసు.

గానవిశారద బిడారం కృష్ణప్పగారు - మెసూరు

రామమందిర విర్రాజము

మెసూరు మహారాజావారి ఆస్థానంగీక విద్యాంసులలో నగ్గరములను శ్రీమహారాజావారి గానవిశారదత్యాది విరువములం బడసినవారు నగు బ్రహ్మశ్రీ బిడారంకృష్ణప్పగారు చెన్నపురి తామ్మివాసుల కందకిని అందు చెన్ననగరవాసులకును చిరకరణములు, కృష్ణప్పగారు సంగీతాస్త్రపారంగులు. సుస్వరములదాటినవారు గాత్రము సింహగర్జనవానివారి యయ్య ముఖ్యమంత్రిభీతము. కృత్తి కందులమలపాతకములు పాత్రికేయమున గలిగిన అజానవాసులకు నన్నుత వినివలయుగాన వారినయ్య దివ్యసామె యెచ్చుచుండును. ముఖ్యమంత్రి మేమనకృష్ణప్పగారు శ్రీత్యాగరాయలవలెనే రామభక్తిభావజ్ఞులు. కృష్ణప్పగారి గానభుక్తివల్లనే శ్రీతల కొనకములు చెందును భింతును. విలసన ఆంగంధమునుండి కడవరకు కృష్ణప్పగారు త్యాగరాయలవారి భక్తికళాభిరమ లగు కృతులనే ఆతిమనోహరముగ భక్తిరసము తెల్లించియుండుట గానముచేయుచు తత్తరుచిరంగాలాపమున సభ్యుల దనియించుచుండురు. ప్యారా సాహెబు మున్నగును క్షరదేవతలుగల గవాయలకందును దీనిపాటల పాదాస్తానాదానిగూడ వారు పాడగలరు. సభ్యులకొనినవో నట్టిపాదాస్తానా గేయములను పాడి సంకీర్తన చేయుచుండురు. వారు రామభక్తులగుటచే సభకు రామభావంగీతములను త్యాగరాయలకృతులను భక్తిరసముల గానముచేయుటయొకటి వారికాన క్రిమిండు. ఏరా ప్రయత్ని కొందరుండురు. అప్పుడూ కర్ణాటకలోగాని మైసూరు రాష్ట్రమున స్థిరావాస మేర్పరచుకొని యున్నార సాధారణముగా దాక్షిణ్యగాయకులందరును త్యాగరాయలకృతులను పాడుటకు ర్యాదయే గాని యీ దానిదగాయకులనెట్లు బడి త్యాగరాయల పరిత్యాగవారికి విరుద్ధము వికలాంగియునై కడలుండురు. కృష్ణప్పగారి నోవత్యాగరాయలపరిత్యాగి స్వప్నమున సామరమున కనరాంధరముగను వెలుగుచుండును. కృష్ణప్పగారు త్యాగరాయల, పార్థసారథిగారు మెసూరునగరమున రామమందిరము నిర్మించి యున్నారు. అచట భక్తులకు రామభక్తిని కన్యకాటికి గానవిద్యనుబడవలెనుటయేదీని సంకల్పము. ఇతర దేశీకమిత్రముగ వృద్ధినించినదిగాన నందులకు తగినట్లు వికలాంధరవాసులను నిర్మించుటకు వీరుపూనుకొని అచట కే చెన్నపురికి విచ్చేసిరి. వీరు కలవచ్చేసి రామమందిరనిర్మాణానికి చెన్నపురిలో నింతకుండు 3000 రూపాయలకుండు విరాళముల నలనభించినవని తెలిసినది. శ్రీమహారాజావారి వాగ్దేవరావు పంతులుగారు మున్నగువారును సహకర్తలు కృష్ణప్పగారు సదుద్యమమునకు తోడ్పడిరి. రామమందిరనిర్మాణ భవనంపాద వార్ధము కృష్ణప్పగారు చెన్నపురికి వచ్చియుండియు కన్నడవర దలసహాయాధికారి కుదిరినగా గానభుక్తిను జరుపవలెనని చెన్నపురిపాలకు వారిని కొరవంతనే స తోమపూర్వముగా వారు గానభుక్తి నొనరించి అందులకు వచ్చినవిత్తమును కన్నడ వరదలసహాయాధికారి కొనగి తమత్యాగరాయల తెల్లడించినది తెలుపుట కే.తయ సంగీతనియచున్నారు. మొన్న సాయంకాలము రామమందిరసహాయార్థము గానేమోముల కృష్ణప్పగారి గాన సభ జరిగినది. ఆ సభనుగూర్చి చెన్నపురినాయకులు పలువురుసంతకములు చేసి ప్రకటనప్రకటనలు వెలువ చిరి. ఢిల్లీలో అకసరతేజము మహాజనభక్తిరకు పలువురు ప్రముఖులు వెల్లియించుటలను యితర కార్యములను నిన్నటిసభకు సభ్యులంతగా రాకపోయినను (సభ్యులు ఏ వుండుచి కృష్ణప్పగారి గానామృతమున విభిక్తమైన భక్తిరసాంబుధి నోలకాడిరి. సభ్యులకొకవైది శ్రీయతి తెలుసుమాది కేవలగిరావులను బాగుగ కృష్ణప్పగారి కభించియుచు సభ్యులపక్షమున వారికృష్ణప్పగారి కందుముల తెలిసిరి. రామమందిరనిర్మాణకృత్యాలను సభ్యులకు విన్నవించిరి. రామభక్తులను గానకళాభిరుచులను రాజపూజకుండును మహాభక్తిభావజ్ఞులు యగు త్యాగరాయల విమలభక్తిరసకుంతి, తెల్లించితి కేయమున్న వాడును రామమందిర నిర్మాణాదీతుడు నగు వీరూపానియని ఆంధ్రమహాకేయలందరును మహారాజులకు జమించారులను నిరతమును అహ్వనించగోరవించివారికికృత్యము ను జాలకించి అనందించి తుదికిరించి కర్మమించి కృతార్థులయ్యెదరుగాక యని విన్నవించుచున్నారు.

మదరాసు ఆయుర్వేద కళాశాల

1. వైద్యశాలలు నిర్మించుట

- సహాయము చేసిన లోకములలో పట్టి (4-8-1923 వరకు)
- 1. భీమవరం తాలూకాలో, వీరవరము.
- 2. పురపాలనసంఘము రాజమండ్రి, యంగళవారి పేట రాజమండ్రి
- 3. పురపాలనసంఘము, సేలము, సేలము.
- 4. పురపాలనసంఘము, విభావట్టు, విభావట్టు.
- 5. గుంటూరు పురపాలనసంఘము, గుంటూరు.
- 6. కోయంబట్టూరు జిల్లాలో, చెన్నమలాయి.
- 7. కోయంబట్టూరు తాలూకాలో, ఒక.
- 8. " " " " శ్రీశైలి.
- 9. తిన్నవెల్లి తాలూకాలో, కెలపేరి.
- 10. ప్రొద్దుతూరు తాలూకాలో, కమలాపురం.
- 11. చిదంబరం తాలూకాలో, భువనగిరి.
- 12. ఈశోడు, పురపాలనసంఘము, ఈశోడు.
- 13. కాకరగడ తాలూకాలో, కాకరగడ.
- 14. కట్టుకొట్టాయి తాలూకాలో, వేరగిరి.
- 15. రామనాడు తాలూకాలో, రామనాడు.
- 16. రాణిపేట తాలూకాలో, రాణిపేట.
- 17. మదకపల్లి తాలూకాలో, సీలేరు.
- 18. వాగవట్టు తాలూకాలో, వలివలము.
- 19. కోయంబట్టూరు పురపాలనసంఘము, కోయంబట్టూరు
- 20. తిరుమనాపల్లి పురపాలన సంఘము, తిరుమనాపల్లి

(ప్రతిపేరునకు దిగువనను స్థలముల వైద్యశాలలు నిర్మించిరి. కుదవించి యంగళవారి కాలేదు.

2. స్కాలర్ షిప్స్ యిచ్చుట

- 1. నెల్లూరు జిల్లాలో, 1 సెలకు రూ 20.
- 2. నెల్లూరు జిల్లా లో, 1 సెలకు రూ 5
- 3. బంగళా తాలూకా లో, 1 సెలకు, 20 రూ పాయలు.
- 4. కృష్ణా జిల్లా లో, 1 సెలకు రూ 25
- 5. కాకినాడ పురపాలనసంఘము 1, సెలకు రూ 15
- 6. కోయంబట్టూరు జిల్లా లో, 1 సెలకు రూ 28
- 7. తిరుమనాపల్లి తాలూకా లో, 1 సెలకు రూ 18
- 8. కెలపేట తాలూకాలో, 1 సెలకు రూ 25
- 9. నర్సకట్టుం తాలూకాలో, 1 సెలకు రూ 20
- 10. భీమవరం తాలూకా లో, 1 సెలకు రూ 100
- 11. కాకినాడ తాలూకాలో, 1 సెలకు రూ 15.
- 12. చరంపురం తాలూకాలో, 1 సెలకు రూ 20.
- 13. చర్మకేది తాలూకాలో, సామలీ రూ 200.
- 14. విభావట్టు పురపాలన సంఘము 1 సెలకు రూ 20
- 15. రాయచూర్ తాలూకాలో, 1 సెలకు రూ 10.
- 16. ప్రొద్దుతూరు తాలూకాలో, 1 సెలకు రూ 15.
- 17. భర్మవరం తాలూకాలో, 1 సెలకు రూ 15.
- 18. గోదావరి జిల్లాలో, 1 సెలకు రూ 20.

3. విరాళములు

- 1. మదరాసు కార్పొరేషను రూ 10 0.
- 2. మధుర పురపాలనసంఘము రూ 250.
- 3. కోయంబట్టూరు పురపాలనసంఘము రూ 100.
- 4. రాజమండ్రి పురపాలనసంఘము 50.
- 5. కోయంబట్టూరు జిల్లాసంఘము రూ 100.
- 6. తిరుకణ్ణామలై తాలూకాలో, రూ 25
- 7. భర్మపురి తాలూకా లో, రూ 50.
- 8. పాల్నాడు తాలూకా లో, రూ 25
- 9. బంగళా పురపాలనసంఘము. రూ 15
- 10. హిందుపూరు పురపాలన సంఘము రూ. 10
- 11. సేలము పురపాలనసంఘము రూ 50
- 12. అనంతపూరు తాలూకా లో, రూ 50
- 13. కడలూరు తాలూకాలో, రూ 25
- 14. దిండిల తాలూకాలో, రూ 50.
- 15. తిన్నవెల్లి తాలూకాలో, రూ 50
- 16. కొదిను పురపాలన సంఘము రూ 25.
- 17. కెంకల్పట్టు పురపాలనసంఘము రూ 10.
- 18. కోయంబట్టూరు తాలూకాలో, రూ 50.
- 19. ప్రొద్దుతూరు తాలూకాలో, రూ 50.
- 20. ప్రొద్దుతూరు తాలూకాలో, రూ 50.
- 21. నర్మరావుపేట పురపాలనసంఘము రూ 25

సేత్ యమునాలాల్ బజాజ్ గారు

అపూర్వమగు స్వాగతము

శాశ్వతము, సెప్టెంబర్ 8:-నన్ను సేత్ యమునాలాల్ బజాజ్, బాబా సాహెబ్ జీవముగారు అపూర్వమగు స్వాగతము సమర్పించినది. తెలుగు భాషాభివృద్ధికి, జాతీయ భిలాఫత్ కళాకారులను బాటపట్టి యెగురజేయుచు అనుభవమునంతో మనము కలిగిన పజ్జేయము జన సమావాయుగాంధీ మహాత్ముని ప్రేరేపకముగా యమునాలాల్ బజాజ్ సేతుగారిని ఆతని సహచరులను ద్వీపములపై నేర్పననుండి బాంధానంతరము, అచ్చటనుండి హంసపురి, అయిత్యాది దేశానికి అచటనుండి వారిని జాతీయభిలాఫత్ కళాకారులతోను, వారి కళముఖ, వెండిబంగారపు జుడాలు మొదలగువాతోను నలంకరింపబడి వివిధరకరసంఘములవారి యతిధ్యమును నూదించుచుండిన పీఠులమీదుగా ఉత్తరీంది కొని పోయిరి. గ వాత్తు ముఖమును, దుకాణముల బల్లమును వీరాగ్రే సరులదగ్గరను ముఖ్యమిండి వచ్చిన పిల్లలు స్త్రీలు పురుషులు మొదలగువారితో నిండిపోయెను. మోమిన మసీదునంద కళాకళాత్మక హావ్యము విజయమునకై స్థానిక భిలాఫత్ సంఘమువా రొసగిన స్వాగత ప్రకటనకు ప్రత్యుత్తర మొకగుచు సేత్ యమునాలాల్ గారు నిజముగా జీవించుటచేతని తనయొక్కనికే నిజముగా కాదని చరిత్ర. అందుగనున సేత్ జీ, బాబా సాహెబ్ గార్లు పూల దండలు, పాన్ నుపారీ ప్రజల సమక్షమున ఉత్తరీంది మెల్లగా సాగుచు ఆరగంబులలో చేరవలసిన స్థలమును నాలుగు గంటల సేపు వెలికిన చేరిరి. మహాత్మా నాజుగీతముల బాడుచు ఆకాశవీణలు ముందునకు వాలిరేరులు బాడులు తీసినదకు జొచ్చిరి.

పురమందిరావరణమున సేత్ పూజ్యమండీ రకాగారి ఉధ్యక్షత క్రింద గొప్పపౌరసభ జరిగెను. 10 వేల మంది హాజరైరి. ఇచ్చట శాశ్వత మార్కాదీనిధుము కతుమన స్వాగత ప్రతీకము, వివిధసంఘముల వారిని 4 వేల రూపాయల సమర్పించబడినది. సేత్ జీగారు స్వాగతమును ధవళము కృతజ్ఞతతో నందుకొని యా స్వాగత మెల్ల శారాగారమును కేగి ఆ సేక కష్టముల పాలైన వీరు లకే నిజముగ చెల్లెనని. చాతలు ధనమొసగినను, విదేశాస్రమ్య పౌరము మొదలగు పాపములకు విరహము గావించుకొన జాలరనిరి. సత్యాగ్రహమునకు చేకూరిన యీ విజయము ముందు రానున్న గొప్పసంఘర్షమునకు మనల సంసిద్ధులగావించుటకుక రించునని చరిత్ర. సత్యాగ్రహకై క్రభ్యుత్థులవారిని జయించెనని నిజముగ నమ్మిక కలిగి. పోల్లరును కిచ్చ క సత్యాగ్రహ మనలంబింపవలెను. నిశ్చయమునకు మనము మే సర్కారు వారు లాగి తీరక న ను కిచ్చి యము. అదివ్యాసమే సత్యాగ్రహసంఘర్షమునకు మనకు జయము గూర్చును. భవబలము గాని జనసంఖ్యగానిగాక కేవలము సత్యమే విజయము చేసేవారును. గొప్పవిజయము కలిగినను సర్కారువా రింకను చాల అవ్యాధిముఖ గావించుచుండుటచే సంపూర్ణవిజయము చేసరె ననుటకు మీలెదు. ఇప్పుడు సంఘర్షము గావించి మహాత్మాగారును సంసిద్ధులమై యుండవలెను. సర్కారువా జెయిము తాళము చెవికై వెదురుచుండిన జాయకాగిని చాలా వా మహమ్మదాల్ గారు ధిల్లీ కాలగనులో జేకొనక కార్యనిధానమును నిర్ణయించక పోరు అచిర కాలములోనే సత్యాగ్రహమున కింకొక యువ శాశ్వతము భగవంతు డొసగును. అందుకు సిద్ధుడవలెను. అప్పుడే సర్కారును జయించెదమను. మహాత్ముడు జెయిములో నున్నంతవరకు ఎంత విజయమైనను నిజమగువిజయము కానేరదు. స్వరాజ్యమునకు పురకుండు కాంతి చేసినాడు. శాశ్వతమునకు లాభము పొందవలసివేసి కాలగను ఉత్తరపు కనుగొని పనిచేయుటకు సిద్ధముగ నుండవలెననియు, శాశ్వతము భవిష్యత్తుగను మన పాల్గొనవలెను, అని యమునాలాల్ గారు జెల్పిరి. మహాత్మా గాంధీజీ యమునాలాల్ బజాజ్ సేత్ జీ జేయను విజయ భూమిలలో కథ ముగిసెను.

మనీషులను మురాయింతుట

మహాత్ముడియుల ఆక్షేపణ

అంబాలాలో ప్రభుత్వోద్యోగులు మనీషులను మురాయింతుటయు ప్రార్థనలనాపివేయుచుండుటయు అగమ్యని మండల మహాత్ముడియ సంఘాధ్యక్షుడు మంజుగి గార్లు రుక తంతివార్తను పంపెను.

జపాను మహా ప్రళయము

అందు బ్రతికియున్న భారతీయులు

సియూ. సెప్టెంబర్ 10:- ఈ క్రింది తంతివార్త కోలులో సోర్యభౌమని కాన్సులు జెవరణాద్వందే భారత ప్రభుత్వమువారికి వచ్చెను. యోకోహమానుండి కోలుకు బ్రతికివచ్చిన భారతీయుల యాక్రింది పేర్లను ఇచ్చు ఇ డియను కమిటీ కార్యద్యోగము జాబు వెల్లెను:- కైటోగామ్యమల్, లాలాబీ, తామోల్, టాంగు, గంగామల్, కభరాజోల్ బావత్ మల్, కిమాల్, టాంగు, జమక దాను, జరతోలోల్, మోతుమల్, ముండేరుల్, కెటరక, కెక-క, బుసోలనోమల్, మోహతానీ, ప్రతాప రాయ, పంజాబుల్, పంజాబీ, మాలో రాయి, రాధాకృష్ణ దాను, క్యూల్, క్షేమచంద్, కాన్సెల్ బానుమల్, నారాయణ్ మంద్ మోర్కాల్, భగవాన్ దాస్, వైలూల్, దయాల్ దాస్, లాలారాం కోలంబో, మామూల్ క్షేమచంద్, జేబర్, కృష్ణ రేని, లాలారాం, కోల్ బాబే, కారాయణదాను, జీ ప్రాం, ప్రతాప్ రాయి, కథూమల్, భాధూరియ, వీర్వీరల్, భావచంద్, గోవింద్రాం, మోతీరాం, కుకాల్ దాస్, కాంచంద్, కిష్టదాను, కిరీట్రాయ, దానుమల్, తీర్థదాస్, నాన్యత్రై కామర్ దాను, భూర్చంద్, జేబక దాను, గంగారాం, మున్నగువారు గలరు. ఇంకను బ్రతికి యున్నవారు రానివారు గలరు.

రాజప్రతినిధి సహాయనిధి

రంగూన్, సెప్టెంబర్ 10:- రంగూన్ డెయిలీ న్యూస్ మాత్రమేగాక రంగూన్ లైమ్ లుగడ రాజప్రతినిధి జపాను సహాయనిధి విరాళముల వనూజ జేయుట కధికార మిచ్చుటచేసి.

కోల్ హోల్కర్లు జట్టు గారు రంగూన్ డెయిలీ న్యూస్ కు కైరక్తరు, జీ. గ్లాక్ విలు గారికి తిం తియ్యుచు జపాను సహాయనిధికై ఆశీర్వాదములను పని పొగడుచు జపానుకుగాయని కోరి.

కోల్ హోల్కర్లు జట్టు ప్రభువు బర్మాప్రజలకు తంతివార్త నిచ్చుచు, బర్మానుండిలియు దాహ్యురయు రాజప్రతినిధి జపాను సహాయనిధికి భూరివిరాళముల నొసంగెదనని తిలించుచున్నానని వెల్లె.

సియూ. సెప్టెంబర్ 10:- జి. డి. దర్బాగామహారాజు లొక్కొక్క రాజప్రతినిధి జపాను సహాయనిధికి 10 వేల రూపాయలొసంగె.

హైదరాబాదు, (సిండ్) సెప్టెంబర్ 10:- జపాను ప్రజల మయొక్క శాశ్వతము యోహోమాలో మాత్రమే 50 మైగా సింధీకం పెనీలు ఒక్కొక్కటి 75 లక్షల మూలధనము గలవియు, సిబ్బందిలో 72 మంది సింధీలుగలవియు నుండెనని తెలియుచున్నది. ఈ 72 మందిలో 42 మంది జీవించియు యున్నట్లును, 27 మంది కనబడలేదును, తెలియుచున్నది. ఆస్తి యొ కనవచ్చును గలవియు తెలియుటలేదు వార్తయొద్దు ఘమాదు 20 శాతముయెను.

సియూ. సెప్టెంబర్ 10:- జపానులో మహాప్రళయము జూదినవారియెడ సానుభూతి జెల్పుచు అనేక హోటలును బహిరంగ కథలు జరిగియు తంతివార్తలు నిచ్చుచున్నది.

పూనా, సెప్టెంబర్ 10:- వచ్చే ఆగ్నికేవలము నందు నేడు పార్సీల వారల మతసభ్యుల పౌరసమక్షమున జపానులో కష్టములపొందినవారికై ప్రత్యేక ప్రార్థనల జేసిరి. దీక్షకుపార్సీల మతగురు వగు డాక్టరు జేతూర్ కైకోబాదు గారు సభ్యులను జపాను సహాయమునకై విరాళముల నిజముల యెనని కోరిగా చాలమొత్తము వసూలయెను. బొంబాయిలోని జపాను కాన్సులుకు సానుభూతిక తివార్తను పంపుటకు తీర్మానింపబడినది. (ఆ. ప్రె)

నా భాసం స్థానము

సిక్కుల ఊరేగింపులు

నాభామహారాజును తొలగించుటకు తమ అసమ్మతిని తెలుపుచు ఊరేగింపులను జరుపవలెనని ప్రబంధక సంఘమువారు ఆజ్ఞాపించిండున సిక్కుల స్థానములలో 9 వ తేదీని సప్తమము లగు ఊరేగింపులు జరిగెను. జయికును సభకు కల్గవలసిన వారిని 50 మంది నాభాపుర్యోగులు నికోధించి తిరుగజేసిరి.

సర్దారు మంగళేశింగుగారి విమరదల

అకాలీ ప్రతికూలంబుడగునీంగుగారిని చెరసాలనుండి విడిచి. ఆతడు 10 వ తేదీకి అత్యవకరణ రాగా ఊరేగింపుతో జలనాలాభాగుడు తీసికొని కల్గిరి.

బెంగాలు, ఆసాములందు

భూకంపము

కలకత్తా, సెప్టెంబర్ 10:- ఈరోజు ఉదయమున కలకత్తాలో తీవ్రమగు భూకంపము కలెక. కలకత్తా ప్రైమ్ కారము తెల్లవారుజామున 8 57 గంటలకు గుమారు 8 నిమిషముల సేపు భూకంపమును బుల ఆరీపూకు సీస్మోగ్రాఫు వెల్లెను. దీని మూలము భారత ప్రాకుత్తరమున భాసిగొండలంద గారయ్యెను. కాని ఎంతదూరమునుండి వచ్చిందియు తెలియలేదు. ఆకంపము ఉత్తరమునుండి దక్షిణమునకుగాక తూర్పునుండి పడవర కెక్కుగల పోయెను. బర్మానులో ఉదయము 2-45 గంటలకు 4 గంటలకు గుండుసాను కొద్దిగ కంపమెట్లుల నార్తమున వచ్చి, ఇంకవర కేమైనను స్వముల్లింట్లు తెలియలేదు.

వారావరణశాస్త్రజ్ఞునిభూమి దంతము

కలకత్తా, సెప్టెంబర్ 10:- ఉదయము 9 గ్లిక భూకంపము గుర్చి యిప్పుడు కలకత్తా వారావరణశాస్త్రజ్ఞుగ నున్న పి. సి. మహాచార్యోలినుగారు యెల్లుచెప్పుచున్నారు:- సోమవార ముదయము 8-55 గంటలకు ఆరీపురము సీస్మోగ్రాఫునందు వెలుపబడిన భూకంపము చాలవరకు గొప్పదనియే చెప్పగల యును. కలకత్తాలో, 1918 జూలై 8 వ తేదీ ఆసాము భూకంపము జాటినుండి యింటికెప్పుడును గలగల లేదు. ఇప్పుడు ఆకంపము ఒక్కొక్కమిను మున్నును, మొదటిది బ్లూమునీకముగ నుండెను. క్రిందటిసారి 6 నిమిషములుండెను. ఇప్పుడుగలిన కంపమును 1897 జూన్ 12 వ వచ్చిన మహాకంపముతో బోల్పలేదు. కాని 1911 డిసెంబరు 7, 1906 సెప్టెంబరు 29 తేదీలను గల్గిన దానికన్న పెక్కుదని చెప్పగలయును. ఆరీపూకు సీస్మోగ్రాఫు బహువేగముగ నూగియుగిరి కిదాడుచేయు పిన్న ఛాయనుండి వాటికొయెను. దానివిబట్టి మాత్రం కంపము కలకత్తాకు దగ్గరలో కేల్లింట్లులతోచెను. ఇప్పుడు కలకత్తా ప్రాకుత్తరమున గల్లింట్లుల సీస్మోగ్రాఫు వెల్లెను ఈవిషయముపరకు తెలియుచున్న సం గతులవల్ల ధనపడుచున్నది. తూర్పుపడమరలను గడియారములు ఆ గెనుగాని ఉత్తరక్షేణములందొచ్చి ఆకలేను. పిల్లలం గునందు వరుసగ నాల్గుసార్లు కంపముగల్గెను. మొదటిది 8-50 గంటలకువచ్చి ఒక్కొక్కమిను మహాకంపము గలగలేసెను. మిగిలిన ఒకమాదిరిగ నుండెను పిల్లలగు ప్రాకుత్తరమునుండి జక్షిణ పశ్చిమములకు వచ్చెను, కైకోపూరుకోను, కాలింపాంకు, డార్జిలింగులలోను కంపమెక్కుగ గల్గెను. డిబ్రుగర్, చిటగాంగు, ఫరీద్పూర్, బర్హాక్, మిద్నాపూరు ముదలములలో కొద్దిగ గల్గెను. ఈకంపము నిమిషములు 800 మైళ్లు ప్రాకుకు. ఈభూకంపమునకు కారణము భాసిగొండలలో బోకనడకేము కగుటకల్గెనని యింకవరకు తెలియుచున్నది. ఇంకను విషయము లన్నియు తెలియువరకు కేమియు జెప్పటకు మీలెదు. ఇంకవరకు తెలిసినంతవరకు కష్టమేమియు గలగలేదనియే చెప్పవచ్చును. కాత్తరప్పటిలో జూదినను, మరల ఈ కంపము కల్గెనో గలగదో బిచ్చులకు సాధ్యముగాకున్నది.

కొన్ని వివరములు

కలకత్తా, సెప్టెంబర్ 10:- బెంగాలు, ఆసాములలోభు కుల తంతివార్తలచూచి ఈ ఉదయము భూకంపము చాల హోటల గల్లింట్లుల తెలియుచున్నది. కాని యింకవరకు తెలిసిన వార్తలనుబట్టిచూచి, కలిగినప్పుడు కొద్దియైయు, ప్రాణాప్యము అంతగ లేదనియు తెలియుచున్నది. మైమింగులోమాత్రము ఉదయం 4 గంటలకు కంపముల్లి నిమిషము తీవ్రముగనుండి చాలభవములకు కష్టముగల్గెను. మృత్యుంజయు గూర్లులను, కళాశాలలకును కష్టముగల్గెను. అచి ప్రస్తుత మి మూసి కేయబడినది. కాలేజి కేబరెటరీలో ఆగ్నిప్రమాదముగల్గి, చాల కష్టము గల్గినవకు ఆస్పలేదు. మూలము కరండా పంటవలకు ఒకకల్లె పనిమృదుకు చరిపోయెను. మరెయిదొండు శాయములకలి తెను. పట్టణములో అనేక భాగములకు దవ్వబట్టట దెబ్బలుకలిగినట్లు తెలియుచున్నది. మధ్యాహ్నము 8 వరకును యెల్లు పిన్న చిన్న కంపములు జరుగుచుండెను. ఆ గడ్డలలోగూడ కెదుకంపములు గల్గెను. కుంజుక సాధ్యమునందు ను, దుగ్గటిగోను కొంచెమునవ్వముగల్గెను. డిక్కలో తూర్పు బంగళా ప్రామ్యమునకుభవముతో గూడ, అనేకభవములకు కష్టముగల్గెను. కోమిల్లానుండు కాలేజి అవరణమునందు కష్టముగల్గెను. గోహాటిలో కొన్ని భవనములు బద్ధులై నుండు గాన్పించెను. ఈకంపముగల్గినపుడు చాలమంది పిల్లలలోనికి బలగెల్గిరి. డార్జిలింగు, హార్మిజాబు, చాన్ పూరు, పోసాం, పాల్కు భారీ, వీనియందు కష్టము గల్గింట్లు తెలియలేదు. (ఆ. ప్రె.)

అవసర దేశీయ మహాజనసభ

మహాసభాధ్యక్షుడును దేశభక్తుడు మున్నగు నాయకులును నిన్న ఢిల్లీ చేరిరి.

లాలా లజపతిరాయి గారు మరియొక సందేశమును పంపిరి

శ్రీమాన్ నేలం విజయరాఘవాచారి గారొక తంత్రిని పంపిరి

నిన్నటినుండియు విడివిడి సమాధానసంభాషలు ప్రారంభమైనవి.

శ్రీయుత జితేంద్రలాలు బెనర్జీగారిని చెరసాలనుండి వదలిరి వారు ఢిల్లీకి వెళ్లెదరు.

మహమ్మదాల్ కిచలూగార్లు బహిష్కరణపక్షమునను దానునెహ్రూ అజ్ఞులుఖానుగార్లు స్వరాజ్యపక్షమునను నిన్నవాసిందిరి. ఫలితము తేలలేదు.

అధ్యక్షుని ఆగమనము

ఇతరనాయకుల రాక

ఢిల్లీ అవసరమహాసభ కార్యక్రమముగా ఎన్నుకొనబడిన జిల్లలులాలా అజదుగారు నిన్న (10 వ తేదీ) ఉదయమునకు ఢిల్లీచేరి దేశభక్త కొందా మేళంబులయ్యసంఘము, దేశబంధు చిత్రరంజనదాసు, పండిత మోతిలాల్ నెహ్రూ గార్లు మున్నగు నాయకులనుగూడ నిన్ననే ఢిల్లీచేరిరి. పండిత మనమోహన మాలవ్యగారును బొంబాయి చెన్నపురి నాయకులను నేడు (11 వ తేదీ) ఢిల్లీ చేరెదరు. నేడు మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు గాంధీజీల యిష్టాగోష్ఠిసభ జరుగును. నిన్ననే నాయకుల విడి విడిసంభాషణలు ప్రారంభమైనవి. నిన్నను దినమంతయు నీ సభా సభలు జరుగుచు నేయుండెను. మాలాఖా మహమ్మదాల్ కిచలూ గార్లు కాసనసభా బహిష్కరణపక్షము కను దేశబంధు దాసుపండిత నెహ్రూ వాకిం అజ్ఞులుఖాను గార్లు కాసనసభా ప్రవేశమును వాసిందిరిగాని యితర కమిషను రెండుపక్షములవారు సంకీర్ణింపదగిన మధ్యహ్నము మేడి లానునవడలేదు. నేడు నాయకులసభ జరుగువరకును సంగ్రామ జిహ్వ జరుగుచునే యుండును. నేడు సభలో తొలుదొలక పొంబూమహమ్మదీయమైత్రినివార్షియ చర్చించి హిందూమహా సభ ముగార్లయొ చర్చించబడును. ఇతరసమావేశము చేయబడును.

రెండు పక్షముల బలము

అయ్యారవ్వులునుండి వచ్చు ప్రతినిధులలో ఏకము కా రెండో సరిగా తెలపబడునగాని ఇద్దరు పక్షముల సంఖ్యయును సమముగానే యుండునని తోచుచున్నది. భిలా షా సమగ్ర పరిష్కరింప బడవరకును కాసనసభలకు వెళ్ల గొంకెదనియే మహమ్మదీయులవాదము. మహమ్మదీయులు చాల మందివిధి కాంబోహమ్మదీయబహిష్కరణమునే ఆమోదిం చెదరు. మహమ్మదీయులలో అతిపాదులు భిలాఫతును గూర్చి కత్తెగ్రహమును ప్రారంభించవలెనని తీర్మానము నవసరసభ కా రామోదింపవలెనని కోరుతున్నారని హిందూ మహమ్మ దీయ మైత్రికి భంగము కలిగిందను వెనుకటికలె హిందవులు తీరుపడలేనామని సంకయించుచున్నారు. మహమ్మదీయుల లో మరికొందరు కాసనసభా ప్రవేశము నామోదిం చెదరుగాని ఉర్రూల ఫలానా అయిలలో నున్నంతకాలము వారు ఎన్ను కొనికొనికొని విమర్శలు కాసనసభలలో ప్రమాణము చేయబడు వనుచున్నారు. మరికొందరు మహమ్మదీయు లాఫలానావను దొక్కచేయ మనుచున్నారు. ఈ తేదీలలో ఢిల్లీలో భిలాఫతు మహాసభ గూడ జరుగును. హిందూ మహమ్మ దీయమైత్రిని హిందూమహాసభలవారు కాంగ్రెసు మహాసభ లో నామోదింపబడు తీర్మానములను బట్టి భిలాఫతు మహాసభ లో తీర్మానములు చేయబడును.

లాలా లజపతిరాయిగారి ప్రకటనము

కాంగ్రెసులో రెండుకక్ష తేస్తున్నట్లు భయముచే నిన్న (10 వ తేదీ) రాత్రి లాలా లజపతిరాయిగారు మరొక ప్రకట నమునుగూడ చేసిరి. "కాంగ్రెసుసభకు చీల్చివేయవలెను. కాసన సభా ప్రవేశము లాలాఫతువలెను కనుమతి నొసగును. హిందూ మహమ్మదీయమైత్రి మరిల నెలకొల్పబడును కాంగ్రెసును జలపతియేయవలెను యిప్పుడు కాంగ్రెసులో సేకభావమత్యంతరము. మూలము సభాచర్యకు విమర్శ కలిగిన ఫలితమును సృష్టింపును. కాంగ్రెసులో విభాగ మేర్పడినచో మన శక్తు క్షయిం గొన్న నిర్మాణమనామధిక లభి పడదు. వారు దా

కమన మనల బహిష్కరణచేసి దూపుమా వెదకు. కాన అనుభవజ్ఞు లగు దేశసేవకులు విశ్వసనీయులు నగు మిత్రులను కాంగ్రెసు నుండి తరిమివేయవలెనని మిమ్ము నే నరిచియుగా నేనుకొనెదను. నేను సభకు వచ్చిందో నాకు చాల ప్రమాదము కలుగునని లైంగ్విలు చెప్పుచున్నందున రాజులకున్నాను గాని లేనిచో స్వముగా వచ్చి మిమ్ముల చేతుకొనియుండును" అని లాలా లజపతిరాయిగారు ప్రకటనమున వివరించిరి.

ఈ రే గిం పు లు

నిన్నకచ్చిక నాయకులకు ఈరేగింపులను జనపలేతు. మహాసభాధ్యక్షుని ఈరేగింపు 18 వ తేదీన జరుగును.

స భా శా ల

ఈసారి సభాకాలము యొకను పూర్తికాలేదు. ఇంకను చాల తరువాతి యున్నది. సభాకాలలో ప్రతిభక్తమున కలె వేలకొలది ప్రజలకు తావులేదు ఎంత అవసరమో అంతయే ఏర్పరపడెను

సింధురాష్ట్ర ప్రతినిధులు

సింధురాష్ట్రమువారు అవసరసభకు 48 మంది ప్రతినిధు లును న్నుకొనిరి. వారిలో 86 గురు కాసనసభా ప్రవేశమువా దులు. తక్కిన 12 గురు మాత్రమే బహిష్కరణపక్షమువారు. కాసనసభా బహిష్కరణ తీర్మానము అవసరసభలో నామో దింపబడినను సింధురాష్ట్రమునందలి నాయకు లాతీర్మానము ననుసరింపవలెనని పూవురు తలచుచున్నారు సింధురాష్ట్ర భిలా ఫతు సంఘాధ్యక్షుడు నేటు వాడి అబ్దుల్లానూరు, భారత భిలాఫతు సంఘసభ్యుడు మీరు మహమ్మదు బఖ్షా, కాంగ్రెసుసభ్యుడు దుర్గాదాసుగార్లు బొంబాయి కాసనసభకు అధ్యక్షు లుగా నిలచెదమని తెలియజేసిరి.

శ్రీమాన్ విజయరాఘవాచారి గారి సందేశము

"కాంగ్రెసు అసత్యమడిచి కారణములవలన నేను రాజుల నందులకు తుమింకవేదెదకు. హిందూమహమ్మదీయ మైత్రి కప్పటికిని గూడ భంగము కలుగుతుండునట్టి ఏర్పాటులను చేయ వలెను. ఇది మిక్కిలి ముఖ్యసరము. ఇప్పుడు అకస్మికముగ నామై త్రికి భంగము కలిగినదిగాని అందులనునిరాకరెండుట బాతీయరకు మహాపాపము. దేశభక్తియును ధైర్యమును గలిగినచో సంతయు చక్కబడును. ఈ త్రియములను సుస్థియులు నగు నేర్పాటులకు ననే కాశ్యేతమకు సామరస్యము కలుగును గాని తాత్కాలికోప కేమనమున కతులము పెట్టుటవలనను వెర్రియునాటవలనను మన కట్టి సామరస్యము కలుగదు. దేశభక్తుడును సుప్రసిద్ధుడు నగు లాలా లజపతిరాయిగారో నే నేకీభవంబులవందులకు చాల చింతనొందుచున్నాను. విభేదములు కలుగు నను సంకోచమున ప్రధాన సిద్ధాంతములకు వదులు పెంతునాత్రమును పాడిగాను. కాంగ్రెసు మహాసభ లో తమకు ప్రతినిధులగు తీర్మాన మనామోదింపవలెనచో గాఢమని తేకాభిమానము గల వారు కాంగ్రెసును వదలిపోవుచునని సంకింఠుట వారి సకమా నింపబడయే యగును. ప్రస్తుతస్థితి కదువిషమముగ నున్నది. దేశీయజలంబురును దుఃఖమున మునిగియున్నారు. ఇట్టి తరుణమున భగవద్భక్తికీర్తార్యముగ నాలోచించి ధైర్యముతో పనిచేయ వలెను. భగవంతుడు మీకు తోడుపడుగాక" అని శ్రీమాన్ విజయరాఘవాచారిగారు నిన్న సేలమునుండి దేశభక్త కొందా మేళంబులయ్య పంతులు, మాలాఖా మహమ్మదాల్, బాక్తరు అవార్తి గార్లకు శ్రీతిహార్ల పంపిరి.

శ్రీయుత జితేంద్రలాలు బెనర్జీగారి విడుదల

బెనర్జీగారు ఢిల్లీ వెళ్లెదరు

శ్రీయుత జితేంద్రలాలు బెనర్జీగారిని మంగరాష్ట్రమునం దలి బరహంపూరు చెరసాలనుండి వదలినవెంటనే యీనెల 7 వ తేదీన వారు రాంపుర హాలుకు వచ్చిరి. ఆ పట్టిణయంతయు కడు మనోహరముగా నలంకరింపబడెను. పుష్పకోరణములు సతాక యులుమున్నగువానితో ప్రత్యేహము కలంకరించిరి. చాలవోట్లు సన్నాయి నాటకు మేళములు మోగుచుండెను. వేలకొలది ప్రజలు వీధులలో నిండిపోయిరి. ఆంధ్రజనముదామును నా కట్టణమునం దదివర కెన్నడునుగూడ చూచినవారు లేక. విశాల మగురైలుస్టేషను పూర్తిగా నిండిపోయెను. రైలు స్టేషనుమా ప్తకు పాశ్చాత్యులైనను చాల నెక్కుదిగాను కాంతియుగాను తెలుగను. రైలుబండి రాగానే తిరుపీయనాయకుని నందర్బర మున ప్రజలుబాడ్తురై పోయిరి. పుష్పకోర్యమును వీరిపించిరి. నాయకుని వదనము పుష్పయాలల చాటున కనబడెనుండ పోయె ను. అచట భార్యాపండు తీసిరి. పిమ్మట నాయకుడు సాలం కృతమగు కళములు కధిరోపించెను. ప్రజలు హస్తధ్వనుల గావించిరి. దారిలో పాశ్చాత్యులుగూడ వెలికివచ్చి ఆ వైభవమును దిలకించి అడుగో జితేంద్రలాలు వచ్చె కచ్చెనని సంతోషముతో కేలిడిరి. అతీతిగా నూతనోపులో సభాధ్యక్షి కొనిపోయిరి. న్యాయవాదులలో ప్రముఖుడును సన్మాన సంఘాధ్యక్షుడు నగు శ్రీయుత క్యామలాలు యాక్షి గారిధ్యక్షత వహించెను. సుప్ర సిద్ధగాయకుడగు రాధానింగుగారు స్వాగత గేయమునుపాడెను. కాంగ్రెసునాయకు డగు కేరడిచెప్పర్ గారు సన్మానవర్తమును చదివెను. పిమ్మట సభ్యులకు జితేంద్రలాలుగారిమెపను పుష్ప హారమును వేసి ఖడ్గకలట్రై ముడింపబడిన సన్మానకరమును తెండివెట్టెలోకట్టి జితేంద్రలాలుగారికి సమర్పించెను. నూరిలో ఘనవైభవము కరచ్చుచు ముఠ్ఠి గారొకవ్యాసమును చదివిరి. కేరడిచెప్పర్ గారు జితేంద్రలాలుగారి దేశసేవను ప్రశంసించు చు గంభిరోపన్యాసము నొసరి. సన్మానసంఘ కార్యదర్శి అరు లచంద్ర యాక్షర్ గారు ప్రస్తుతస్థితినిగూర్చి మాచ్చటించిరి. పిమ్మట అధ్యక్షుడును మరికొందరును ప్రసంగించిరి. అంతట జితేం ద్ర లాలుగారు లేచి కరతాకర్యములు చెలగుచుండ వీరగంధీ రోతన్యాసము నొసరిరి. మరింత దీక్షతోను ధైర్యముతోను కారాగృహమునుండి వచ్చితి నని జితేంద్రలాలుగారు నడిచిరి. జితేంద్రలాలుగారు కలకత్తాకు వెళ్లి అటునుండి ఢిల్లీ అవసర సభకు వెళ్లెదరు (సర్వెంటు-కలకత్తా).

శ్రీయుత భట్టిప్రోలు సూర్యప్రకాశరావు గారు

8 వ తేదీన కోయంబుత్తూరు చెరసాలనుండి వదలిరి గుంటూరుచాస్త్రవ్య లగు సూర్యప్రకాశరావు గారికి రెండే ద్దు కలనశిక్ష వేయబడెను. ఈనెల 8 వ తేదీ కలనారము నాకు మధ్యాహ్నము 3 గంటల కాయనను కోయంబుత్తూరు చెరసాలనుండి వదలిరి శ్రీయుత సి బాలాజీరావుగారు మున్నగు కోయంబుత్తూరు కాంగ్రెసునాయకులను పోయెను చెరసాల కడ కేగి వారికి స్వాగత మొసరిరి

9 వ తేదీ సాయంకాలము పురమంధిర ఆవరణమున బహిరంగసభ జరిగినది. ఆ సభలో సూర్యప్రకాశరావు గారు పర్యవేందిరి. అ వ స ర స భ లో నా మో దిం ప బ డు తీర్మానములకు జితేయు లందరును ఒప్పులు కాకలెను అని రావు గారు నడిచిరి.

సూర్యప్రకాశ రావు గారు కోయంబుత్తూరు నుండినేడు ఉదయమునకు చెన్నపురి వచ్చిరి. నేడును రేపుడు చెన్నపురిలో నుండి ఎల్లుండి ఉదయము పాసింజులో బయలుదేరిరి. అన్యక ప్రాణి వెళ్లెదరు. నేడు వారు ముకార్యాలయమునకు వచ్చిరి.

డాక్టరు

వరదరాజులు నాయడు గారు

జుర్రానా వసులుచేరిరి ఈనెలపట్టి మేజిస్ట్రేటు నాయకుగారికి 200 రూపా యలు పుర్రాగా వేసెను. అసమ్మె రాబట్టుటకు వారింట్టును పంపెన పోలీసులారను గామోడ్గింబును నాయకుగారి యి టికి వెళ్లగా చిరానీని జప్తుచేయవలెనని వారు తెలిపిరి. అం తట పోలీసునా రొక యనుపవెట్టెను జప్తుచేసి దానిలోనుండి 400 రూపాయలకు మార్కెటు తీసికొని వెదలిపోయిరి. జప్తు జరిగినపుడు యింటున్న శ్రీయును పిల్లలును ఉత్సాహముగా నుండిరి.

నాగపుర పతాకసంరంభము

ఉపసంహరణవార్త

ప్రభుత్వకథనము

నాగపుర, మే 10:—ప్రభుత్వకథనముల ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి యగు ఏ. హెచ్. మాధియానుగారు నాగపుర నత్యాగ్రహచారిత్వమును మొదటినుండియు వికరించుచు వచ్చిన తీర్మానముగావించి అందు అసహాయవాదుల, కాగనోల్లంఘనమునకు దండెడమని చెబుచున్న, 2 లక్షలకుండి అంగ్లేయులను తెడలగొట్టలేనియొక, నత్యాగ్రహముచే కాంగ్రెసు ప్రభుత్వమును స్థాపించెదమనియు ప్రకటించుచు గావించినయొక న్యాయములను సూచించిరి. ఈ పట్టణమునది నాయకులు, ఇట్టి అశాస్త్రము, అక్రమవర్తన, కాలియపతాకప్రతిష్ఠాపన మనుమిషమై పురజులను న్యాయమున చొప్పున తీర్చి. జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువు ముగియుటకై, అన్ని వాకుల వారసు, విఠవలనుగూడ, కృష్ణాది నేరకులను నాగపురమునకు దీసికొనిరావడి. నాయకులు జాను అభివర్తనకు తమ తిరస్కరణభావమును మార్చుకొని అట్లే సుండి, తతాకమును ధరించు ప్రాథమిక కృత్యమును కాదని, రవాదారీ తాడమిద కాతము ప్రకటనగా దీసికొని పోనియందుకులన నత్యాగ్రహము చేయుట న్యాయమున దిద్దిరించిరి. జాను 1 వ తేదీని జమకలార్ బజారుగాని అరెస్టుచేసిన వీరకు కాంగ్రెసు కర్మింగు కమిటీ ప్రతినిధు రీయవర్తనమును స్వీకరించి యూనియనుజాతు సహాయకరమునట్టిగాని, యూనియను, వాస్తవ్యుల కెట్టి కష్టమును గలుగజేయుటకైగాని యుద్దేశ మేమాత్రమున లేదని ప్రకటించి. ఆగస్టు పౌరంధమున కాగనసభ సమావేశమగుటకును, యీ ఆందోళనమును కరివ్కరించుటకు వి. జే. కలెజుగారు ప్రభుత్వముయొక్క హామీ మొదలతో నుత్తర ప్రభుత్వము లారంభించిరి. గతర్నరు ప్రభుత్వ కాగన కథలో ప్రసంగించుచు, యెట్టి అటంకములు లేకండ అభ్యుగ రవాదారీ తాడ నుడయోగించుట కంగీకరించుట లేదని చెప్పి, యీ యాందోళనమును స్థాన ప్రభుత్వము కాగనోల్లంఘనముగా భావించుచున్నట్లును, యిట్లు న్యాయాధికారమును కల్గించి నందులకు, ప్రతిరోధించ వలసివచ్చునని చెప్పిరి. ఆగస్టు 18 వ తేదీని విరతభాయి, కల్లభాయి కలెజుగార్లకు గతర్నరుగారు సంభాషణ కనజ్జ సోపరి. ఇయ్యది యెట్టి కరివ్కరింపులలో జరిగినో నెవ్వరు 1 వ తేదీ ప్రధాన కార్యదర్శి ప్రకటన ములో వివరింపబడెను. సంభాషణము గతర్నరుగారి ఆవ్యవస్థ మైననే జరుగలేదని అందు వివరము జేయబడెను. వీరకు హామీ మొదలతో సంభాషణ మొనవీర ప్రభుత్వమువారు కల్గించి దివ ప్రకటనలోనే ముకులమై, స్థానాధికారులకు దరఖాస్తువీర ఊరేగింపున కంగీకరించెదకో తెలిపిరి. ఆగస్టు 18 వ తేదీని కల్లభాయి కలెజుగారు మృతులమిటి కరివ్కరింపులలో రవాదారీ తాడమిదగా నూరేగింపులే ను నిరూపించునట్లు తమ కర్మిరలేదనియు, యెట్టి ఊరేగింపుల వలన ప్రజలలో నెవ్వరినీ కష్టము లుగలుగజేయ నుద్దేశ కలేదనియు, కాలియపతాకము, యూనియనుజాతు సహాయ పరమ నుద్దేశముతో ధరించుటలేదనియు యుగయుగంకమును ప్రచురించిరి. జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువు ఆగస్టు 16 తో పూర్తియయ్యెను. 17 వ తేదీని పోలీసు అధ్యక్షులు (1) కెక్స్ నక్రొండ్ నోక యాత్రులగావించి నాగపుర పట్టణములో నూరేగింపు యే మార్గమునవోడ వచ్చునో విస్దయించుచు, కాపుర వికరింపు జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువుకారము కల్గించబడిన ప్రకటనమునుండి జిల్లాపోలీసు నూపరిం తెం దెం టు ఉత్తరువు లేని జేపో రాదు. ఆగస్టు 18 వ తేదీ ఉదయమున యీ కెక్స్ దరఖాస్తు జిల్లాపోలీసు నూపరిం తెం దెం టుగారికి బంపబడెను:—

నాగపుర జిల్లాపోలీసు నూపరి. తెం దెం టు కెక్స్:—

ఈ ఆగస్టు 18 వ తోజు పట్టణము గుడిను నీవిలై నలు గుండెను, ప్రకటించిన ప్రకటనములో తెల్పినట్లు అను ఆవ్యవస్థలను ఆంధ్రముగా ఊరేగింపు జరిగెదమని నేను యుండుములముగ తెలియపరచుచున్నాను. అందుతో నూపరిం తెం దెం టు బంపు చున్నాను.

ఇట్లు కథనము, కల్లభాయి కలెజు.

కాలము, మార్గము, విధము అంతయు ప్రభుత్వమువారు తెల్పియుటకే యుండెను. నిర్ణయించిన మార్గమునందు నివిలాపే మను కాపురమునకువోటు చేరలేదు. నూపరిం తెం దెం టును గురించు ముకులము పాటలు జయజయధ్యానముల మొన్న గురించు మితిమీరి అనికొనవచ్చును కొరబడెను. ఈవిధము గ నూరేగింపు జరిగెను. విధించిన మరతులకారము నూపరిం తెం దెం టుగారికి బంపబడెను.

నీ. నాయకులంతట నత్యాగ్రహము వికరించినటుల ప్రకటించిరి. అనాటినుండియు, కల్గించబడిన ప్రకటనములోని కేయూర గింపును ప్రకటించలేదు. ఆందోళన ముకరించెదని త్విక్తిచేయి, ఖైదీలు యిమిద, ఆగస్టు 18 వ తేదీ కరిగిన ఊరేగింపు మరతులకు వికరింపు నాగపుర పతాకాందోళనమున పాల్గొన దని పూచీదీసికొని స్థాన ప్రభుత్వమువారు దాక్షిణ్యతతో, ఖైదీల నందరను, కాగనాన కాగనము ముగ్గులు, ఘోషనివారి నందరను విడుదలజేయుట కంగీకరించిరి. వారిలో చాలమంది ఉద్యమ మార్గము తెలియని దిద్దియుటకు యుగయుగం. ఆందోళనము ముగియ గనే, కెక్స్ కురిటి కెక్స్ నక్రొండ్ నూండు యియ్యదివాళ్లను ఖైదీ లో నుంచ విరతములైన తలంపబడెను. ఈ ఆందోళన ముకుటను ప్రభుత్వ విధానము మారకుండనే యుండెను. గతర్నరుగారు సమావేశ వర్తనను, రెండు విధానములను మాత్రము విడుదల చేసెను. ఒకటి న్యాయాధికారి మునకు లాంగుట, రెండవది నిషేధ ప్రకటనగూడ, స్థానాధికారులకు దరఖాస్తుజేయిననే ఉరేగింపును మరతులకారముకల్గి చయనీయకుండుట. 18 వ తేదీని ఊరేగింపును జరిపిచ్చుకాటికి తెరెండునివాయమును పూరిం పబడెను. మున్నంగి నూడ ప్రభుత్వవిధాన మిట్లేయుండును ఏ ఉరేగింపునను ప్రజలలో కరిగిగాని కష్టమును గలుగజేయనని గాని అక్రమముని గాని తలంపబడెను. కల్గించబడును.

ఈ కరివ్కరింపునకున కమిషనరు క్లాక్ గుగారు నాయక కర్తవ్యము ప్రభుత్వోద్యోగుల కార్యభావముచెప్పి, ప్రకటన యిమిద కరిగింపులకు గతర్నరు సమావేశవర్తనను తమసం త్కర్షి దొలభుకొనుచున్నది. కమిషనరు క్లాక్ గుగారికి ప్రభుత్వమువారు యీ ఆందోళన సందర్భమున ప్రయోగకార్యము నుగూడ జోగిరి. (ఆ వెన్)

కలకత్తా హైకోర్టు వ్యయనిర్ణయ సంఘ నివేదికము కొన్ని సూచనలు

సిమ్లా, మే 10:—ఈ ఆరేగింపునకు నడిమికోగారి అభ్యుత్థితను ఏర్పడిన కలకత్తా హైకోర్టువ్యయ నిర్ణయ సంఘ నివేదికము ప్రచురింపబడినది. ఒరిజినలు నైడుకోర్టులలో అసిస్టెంట్ రిజిస్ట్రారులు, కోర్టు గురుస్తాను దీసివేసి తెలియపరచుటలను జెట్టి 10 వేల రూపాయలకు వైగా ఆదా యగునని యొ, ఇన్ స్ట్రక్షన్స్ నైడున అసిస్టెంట్ రిజిస్ట్రారులపదవిని తీసివేసిన 6 వేలకు వైగా ఆదా యగుననియు, క్రాసు క్లాక్ గుగారి మును దీసివేసిన 8 వేల లాభములమొననియు, అక్సెషన్ అసైనికీయ్యులమొన సువర్తరమునకు 24 వేలకు తక్కువగాకుండ ను 30 వేలకు యెక్కువగాకుండను నిర్ణయించినయెడలను, పెరి పుష్టము ఆంగ్రి చే సినను జూడిమలు కాగను పున్నర్యాణము జేయుటవలన 30 వేలకు ఖర్చుకర్తగనని సూచించిరి.

షుద్రాను కోర్టుకుంటి దొంగిలించిరి కోర్టును జెట్టి. ఆ చట నున్నదానికన్న తక్కువ మొత్తము కేసులనుగూడ విచారింపట కధి యిమిదలయొన్ని బాబును కేంద్రనాథరాం గారు సూచించిరి. (ఆ వెన్)

పూవాపట్టణమునందలి పాలభటసంఘము కరివారము నాకు శ్రీమత్ బాబాసాహెబు పల్ సచివుగారి అభ్యుత్థిత ను, అనేకమంది సమావేశ ప్రకటనలతో నాన్సి ప్రకటనము గావించిరి పాలభటలు ఆటలై యెలావారి, గాన్సి వి మే మాతాగారు, పొట్టుకమిషనరు, కె. ఇ చావారీ గారు, కాన్వెన బాదుగారు, మేజరుపాకెన్టానువాగారును మ్యు కోరెరుకు, వచ్చి. బాబాసాహెబుగారు అపాలభటసంఘము కున 500 రూపాయల విరాళము నిచ్చియుట ప్రకటించిరి.

కాకి నాడ కాంగ్రెస్

38-వ దేశీయ మహాజన సభ

: :: :

కావలెను !   **విచ్చికభటులు !!**   **కావలెను !!**

1000 మందియువకులు కావలెను.

రాబోవు డిశంబరు నెలలో కాంగ్రెస్ మహాసభయు నితర మహాసభలును జరుగు సమయమున కాకినాడపట్టణముం దుండి సహాయము జేయుటకుగాను విచ్చికభటులు సుమారు 1000 మంది యువకులు కావలెను. ఆంధ్రయువకులు యావద్భారత నాయకులను సందర్శించి వారిసేవ చేయు భాగ్యము ఈ తరణముండు కలిగినది. కాంగ్రెస్ విచ్చికభటులుగా నుండి పనిచేయుట దేశమాత సేవయే.

కొన్ని పట్టణములలో తగు శిక్షణ నిచ్చుటకు ఏర్పాట్లు జరుపబడును. ఆ వివరములు కొద్ది రోజులలో తెలుపబడును. మహాపూర్వకముగాను ఓర్పుతోను చాకచక్యముగాను వివిధ కార్యములను చేయ నుద్ద్యక్తులై శక్తి మంతులయినవారెల్లరును వెంటనే దరఖాస్తులు పంపగోరెదను.

దరఖాస్తుఫారములు రామచంద్రపురములో విచ్చికభటోపసంఘ కార్యదర్శి యగు శ్రీయుత వెన్నేటి సత్యనారాయణగారివద్దను, కాకినాడలో సన్మానసంఘ కార్యాలయమునందును దొరకును. దరఖాస్తు ఫారములు పూర్తి చేసి శ్రీయుత వెన్నేటి సత్యనారాయణగారికి రామచంద్రపురం (సోవాపరి జిల్లా) పంపవలెను.

అ. భా. కాంగ్రెస్ సన్మానసంఘ కార్యాలయం } నేట్రకంటి శ్రీనివాసకోనేట్రావు
కాకినాడ 9-9-1923 } కార్యదర్శి.

దరఖాస్తు నమోదా యిదిగువ ప్రకటించబడెను.

38 వ భారత దేశీయ మహాజన సభాసన్మానసంఘము, కాకినాడ

విచ్చికభటునిదరఖాస్తు

పేరు.   వయస్సు.

హిందీభాషాపరిచయము.

కాంగ్రెసు విచ్చిక భటోపసంఘమువారు శిక్షణ నిమిత్తము ఏర్పరచిన స్థానముండు శిక్షణ పొందుటకు నేను సంసిద్ధుడనై యున్నాను. కాంగ్రెసు పనుల నిమిత్తము రాబోవు డిశంబరు జనవరి నెలలలో నెన్నిదినములు నన్ను కాకినాడపట్టణముండుండుటకు నియమితులతో అంత కాలము నా కేర్పాట్ల చేసిన కార్యములను నెరవేర్చుటకు ఖరారు జేయుచున్నాను. నా వైయధికారుల యాజ్ఞలను సంపూర్ణ విధేయతతో నెరవేర్చగలవాడను.

చిరునామా:—

మకాం.   }
తేదీ   }

స్థానిక కాంగ్రెసు సంఘాధికారి సిఫార్సు.

అంధ్ర ప్రదేశ్

1923-24 సంవత్సరము 11 వ తేది

మంగళవారము

జమన్ లాల్ బజాజ్ గారి హెచ్చరిక

నాగపూర్పు సత్యాగ్రహవిజయమునకు త్రోవ జూపినవాలో నేత జమన్ లాల్ బజాజ్ గారు ముఖ్యులు. అసహాయోద్యమారంభమునుండియు, వీరు జేసిన చేతనే అమూల్యము. వీరిద్విన దానములలో వృత్తివదలిన న్యాయవాదులకొర కిచ్చిన ద్రవ్యము, మిక్కిలి ఎన్నడగియున్నది. కాంగ్రెసునకు కోశాధికారిగ నుండి, గాంధీమహాత్ముని యుపదేశముల నాచరణలో బెట్టుటకు ఇతడు తన శక్తి సంతను ధారబోసెను. కోటికొద్దయ్యి, నిగర్వియై నిరాడంబర జీవితము గడపుచు ఇతడు ధనకులకు మార్గదర్శకుడై యొప్పుచుండెను. గాంధీమహాత్ముడు కారాగృహమునకు జనిన పిమ్మట, దేశము శాసన సభల ప్రశ్నతో కలవరపడుచున్నను, బజాజ్ గారు కలవరపడలేదు. అతని విశ్వాసము చెడరిపోలేదు. నాగపూర్మునం దేమి, జబ్బులుపుమునం దేమి, జాతీయపతాకము నవమానించుటకు అకాదలు జేసెనే తంత్రములకు, బజాజ్ గారి మనస్సు సహింప దయ్యెను. జాతీయపతాక గౌరవమును నిలువబెట్టవలయు నని, బజాజ్ గారు తలపెట్టిరి. ఇక్కార్యమునకు బూనుచో, తనకు కారాగృహప్రాప్తి గలుగునని అతనికి దెలియును. కాని, అతడట్టి కష్టములను లెక్క సేయలేదు. జాతీయపతాకరక్షణము కొరకు, నాగపూర్మునందే సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించి అక్కడనే అన్నికత్తులను కేంద్రీకరింపజేయవలయు నని అతడు సంకల్పించెను. స్వార్థరహిత చిత్తులగు మహాత్మా ధిగవాడను గారును తదితరులును బజాజ్ గారికి తోడ్పడిరి. బజాజ్ గారు తలపెట్టిన మహోద్యమమును దూషించినవారు, ప్రతికూలరయందే గాక, స్వరాజ్యకక్షమునందు నూడ బయలుదేరిరి. బొంబాయిలో జరిగిన ఆఖరి భారత కాంగ్రెసుసంఘసభలో, బజాజ్ గారి సత్యాగ్రహోద్యమమును నిరసించుచు, శాసనసభాప్రవేశ ప్రయత్నములను భంగకరుచుట కిత డీయద్యమమును బయలుదేరినది నని దూషించువారు గలరు. బజాజ్ గారు మాత్రము దూషణభూషణములను లెక్క పెట్టక, కార్యదీక్షయందే నిమగ్నులై, దేశకారవమును నిలువజెట్టెను. బజాజ్ గారు సత్యాగ్రహోద్యమమును ఉన్నతస్థాయికి తీసుకురాముగ నడిపె ననుటకు సందియము లేదు.

సత్యాగ్రహోద్యమమును నడిపినందులకు ఫలితము వెంటనేగలిగెను. బజాజ్ గారు కారాగృహమున బ్రవేశించవలసివచ్చెను. బజాజ్ గారు కార్యరంగమునుండి తిరి పోవగనే, సత్యాగ్రహోద్యమము మూలబయ నని అధికారులు దలచియున్నారు. కాని, యియ్యది అతి త్వరితముగ అఖిలభారతోద్యమ మయ్యెను. పశులు బాదరాలు, ఈ యద్యమమును నడుపుటకు ముందుకువచ్చిరి. వాలంటీరులు హిందూ దేశమునందన్ని ప్రాంతములనుండియు నాగపూర్మునకు బోయి, ఇతాకేరితగాము కొరకు ఆత్మార్పణము గావించిరి. స్థానిక సమస్య అఖిలభారతసమస్య

యయ్యెను. దేశములో నుత్సాహము రానురాను పెరిగిపోయెను. స్త్రీలు సయితము సత్యాగ్రహ మవలంబింప సంసిద్ధు లయిరి. అఖిల భారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు, నాగపూర్పు సత్యాగ్రహము నాశీర్వాదించిరి. తుట్టుతుడ కియద్యమము సంపూర్ణ విజయము గాంచెను. బజాజ్ గారు కారాగృహ విముక్తులయిరి. వారికి నాగపూర్మునందు ప్రేమ పూర్వక మగు సన్మానము జరిగెను. జమన్ లాల్ గారాసమక్షమున జేసిన హెచ్చరికను దేశీయు లందరును గమనించుట యుక్తము. మార్వారీలును తదితరవర్తకులును తన కిచ్చిన కానుకలకు బజాజ్ గారు సంతసించినను, విదేశపు సరకులకు సంబంధించిన వ్యాపకములలో నిమగ్ను లగుచుండు సంతవరకు వారికి పాకపరిహారము గలుగదని స్పష్టముగ దెలిపెను. తమకు గలిగిన విజయముతో బజాజ్ గారు సంతృప్తులు గాలేదు. సత్యాగ్రహము, అధికారుల నిరంకుశత్వమును జయించిన దని ప్రజలు తలచునడల, వారెల్లగను సత్యాగ్రహము గావలయు ననియు, సత్యము వారి పక్షమునం దుండుటచే ప్రభుత్వమువారు లొంగక తప్ప దనియు, ఇంత కన్నెను ఎక్కుడు త్యాగముల సలుపుటకు వారు సంసిద్ధులు గావలయు ననియు, డిల్లీ కాంగ్రెసులో మహమ్మదాలి ప్రభృతులు నిరూపించెడి కార్యక్రమమును నిర్వహించుటలో సత్యాగ్రహము నవలంబించుటకు మరెయిక యవకాశము లభింపగలదనియు, బజాజ్ గారు హెచ్చరించిరి. స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగువరకు సత్యాగ్రహమును కొనసాగించుటకు బజాజ్ గారు ఆయత్తులుగ నున్నారు. దేశభక్తులకు కలుపురకు నాగపూర్పు సత్యాగ్రహము చక్కని శిక్షణ నొసెను. స్వరాజ్యసిద్ధికొరకు ఎక్కుడుత్యాగములనొందుటకు, వారిని సంసిద్ధులజేసెను. ఆత్మాపణము గావించెడి స్వరాజ్యయోధు లన్నిభాగములందును, బయలుదేరిరి. వీరి సేవ దేశవిముక్తి తప్పక తోడ్పడును. దేశసేవయం దారితేరిన యిట్టి వీరుల నిద్రగనము ప్రజలను కార్యోత్సాహపరుల గావించుగాక. నిరుత్సాహవశులయిన నాయకులకు ధైర్యము బ్రపాదించి, వారిని పునరుజ్జీవితులు జేయు గాక!

ఆరోగ్యము

1922-వ సంవత్సరపు ఆరోగ్యనివేదికము వెలువడినది. కలరావ్యాధి నివారణముకొరకు, కలరాచార్మి లేర్పాటుకబడినను వారు సమయమునకు రాకుండుటచే, లాభ మేమియు గలుగలేదు. కలరాను వీరు నివారింపజాలక బోయినను, వీరి కయిన ప్రయాణపు భయముల మిక్కిలముగ నున్నవని, నివేదిక యంగీకరించుచున్నది. వాక్సినేషను డిప్యూటీ ఇన్ స్పెక్టరులపై తిన్నగ తనిఖీజేయువారు లేక బోయిరట. సానిటరీవర్గములకు అన్వేష్య సంబంధము గుదుర్చుటకు వీలుకడ లేదట. జిల్లా మెడికలు ఆఫీసరుగారికి కట్టణము నందలి ఆస్పత్రి కనులతోనే కాలము సరిపోవుటచే, ఆరోగ్యము విషయమై శ్రద్ధదీసికొనుట కతనికి తీరక లేకబోయెనట. ఆ కారణముచే ఆరోగ్యసితి బహు అసంతృప్తికరముగ నుండెనని, నివేదిక దెలుపుచున్నది. ఆరోగ్య నివేదికా వృత్తాంతము, స్థానికస్వపరిపాలనశాఖామంత్రి పరిపాలనమునకు గౌరవము దేజాలదు. ప్రభుత్వమువారు కలరాచార్మిలను రద్దుజేసి, ప్రతిజిల్లాలోను ఆరోగ్యశాలవాడే అంటువ్యాధుల సంబంధమున పనిజేయవలయు నని నియోగించిరి. జిల్లా ఆరోగ్యాధికారియొక్కయు,

వారి వర్గమువాడొక్క యు విధు లిపుడు నిరూపించబడివి. ఈ కద్దతి ఎంతవరకు విజయము గాంచునో చూడవలయును. రిటైరించుకొనుకొంటి వారు, ఆరోగ్య పరిపాలనముతో కలెక్టరు కు ను రివిన్యూ అధికారులకును జోక్యము కలిగింపవలయునని సూచించినటుల ఇంతవరకు మున్ను దెలిపియుంటిమి. ఈ సూచన కొనసాగునేని, స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘముల స్వాతంత్ర్య మడుగంటుటయు, అధికారుల ప్రాబల్యము మరల హెచ్చుటయు జరుగును. ప్రభుత్వమువారి నీ సూచన రుచించినటుల గనుపించును. ఇందు విషయమై ఉత్తరువులు త్వలో వెలువడునని నివేదిక దెలుపుచున్నది. ఈ యుత్తరువులు స్థానిక సంఘముల స్వాతంత్ర్యమునకు ప్రతికూలముగ నుండునని యూహింపవచ్చును. జనన మరణముల లెక్క లెక్కటివలెనే తక్కువలెడక గ నున్నటుల దెలుపబడెను. ఇట్టి దుస్థితి చిరకాలమునుండియు ప్రబలుచునే యున్నది. స్థానికమువలన మరణములు చాల హెచ్చుగ నున్నటుల దెలియుచున్నది. అంతకు పూర్వపు వత్సరమున 9792 మంది యీవ్యాధివలన చనిపోయి యుండగ 1922-వ సంవత్సరమున 22801 మంది చనిపోయిరి. వీరిలో ఒక సంవత్సరము క్రింద వయస్సు గలవారు 16,166 మంది చనిపోయి రని దెలిసికొనుట కెంతయు విచారము గలుగుచున్నది. సరియగు రిజిస్ట్రేషను ఉన్నచో, మరణసంఖ్య లింకను విస్తారముగ నుండి యుండు నని ప్రభుత్వమువారు యూహించుచున్నారు. టీకాల నెక్కుడు విడివిడవైచుటవలన, స్థానికము దగ్గునని, ప్రభుత్వమువారు రభిప్రాయపడుచున్నారు. వీరి ప్రయత్నము లెంతవరకు సఫలమగునో చూడవలయును. 1922-వ సంవత్సరమున రిలాప్సింగు జ్వరము రాజధానియందు వ్యాపించెను. మరణముల సంఖ్యను వృద్ధి జేసెను. మృదనిసి పాలిటీలలో శిశు మరణముల సంఖ్య చాల హెచ్చుగ నున్నది. 81 మృదనిసిపాలిటీలలో 41 టింటియందు వేయింటికి 200 మంది చనిపోయిరి. మద్రాసు, బెజవాడ, కోయంబత్తూరులలో వేయింటికి 3000 కు పైగ చనిపోయిరి. ఆరోగ్యము చెడకుండుటకు మున్యనివేదికలు కట్టణములలో శుభ్రమగు నీటి సప్లయ యుండవలెను. డ్రెయినేజి ఏర్పాటు లుండవలయును. ఈరెండు ఏర్పాటులను మున్యనిసిపాలిటీలలో జేయుటకు తగినదనము లభింపకున్నది. ఆరోగ్యరక్షణకు ప్రభుత్వమువారు డబ్బులేదని చింతించుచున్నారు. ముఖ్యమగు ఆరోగ్యశాఖకు డబ్బు దొరకకున్నపుడు, చెన్నపురి ప్రభుత్వము వారి ఆర్థికినితి ఎంత లోపముగ నున్నదో కనుగొనవచ్చును. ఆరోగ్యప్రవర్ధనమునకు, ప్రజలకు కడుపు నిండ తిండిదొరుకుట ముఖ్యపాధనము. బలహినులగు ప్రజలను ప్రతివ్యాధియు సులభముగ ముట్టడించి, వారిని పీల్చి పీల్చి జేయుచుండును. ఆరోగ్యమునకును దార్ద్ర్యమునకును దగ్గర సంబంధము గలదు. దార్ద్ర్యము తొలగిన ఆరోగ్యము హెచ్చుటకు వీలగును. ప్రజలకు కడుపు నిండ తిండిదొరకు మార్గములు లభించిన, ఆరోగ్యసమస్య సులభ పరిష్కారపాధ్యము గాగలదు. ఈ సంగతిని గూర్చి ప్రభుత్వము వారు యోచించినటుల దోచదు. ప్రజలే యీవిషయమై శ్రద్ధవహించి, దేశదుస్థితిని బాగు సమకట్టవలయును.

సర్వ సప్రాగారి సంకుచితదృష్టి

ఇంపీయల్ కాన్ఫరెన్సును హైందవప్రతినిధి బహిష్కరింపవలయునను భావము మితవాదాలలో సైతము వ్యాపించియున్నది. కాని, సర్వ సప్రాగారి పునరుద్ధరణకు పూనుకొనుటలేదు. హిందూపత్రికకు లండను విలేజ్ కుటుంబంపై వార్త జూచిన, ఇంపీయల్ కాన్ఫరెన్సులో తన స్థానమును వదులుకొన వలెనని సప్రాగారు మొదట యోచించిరటగాని, పిమ్మట నాలోచించి అట్టి కనిక పూనుకొనరయి రట. కాన్ఫరెన్సులో నిలిచియుండియే పోరాడ వలెయునని సప్రాగారు దలపెట్టిరట. ఇంపీయల్ కాన్ఫరెన్సును తాము అంటిపట్టుకొని యుండట వలన, కెనియానిర్ణయము మారు నని సప్రాగా రెంచెదరా? కెనియా నిర్ణయము ఇంపీయల్ కాన్ఫరెన్సులో మారదనుట శిశ్యము. అది చర్చకు వచ్చుటయే అసంభవము. కార్యక్రమము నందు లేని హైందవసమన్వయ, ఇంపీయల్ కాన్ఫరెన్సు వారు చర్చించుచు ఇదివరకే విషయము గావింపబడెను. సప్రాగా రికియినను, ఈమాత్రము చెలియదా? తెలిసినను, ఒక హోదాలో బ్రవేశించిన పిమ్మట దానిని వదులుకొనుటకు, బుద్ధి పుట్టదు. ఇందుకు సైతము కొంత త్యాగబుద్ధి యవసరము. ఉక్తపన్నును విధించినపుడు, శాసన సభ్యులందరును వెంటనే రాజీనామా సమయము నని, న్యాయపతి సుబ్బారావువంతులుగారు గూడ కోరియుండిరి. కాని శాసనసభ్యులు ముందుకు రాక, ఏవేవో సాకుల చెప్పి, శాసనసభలోనే నిలిచియుండి అవమానము బొందిరి. ఇతర లాభముల సంగతి ఎటులున్నను, ఆత్మగౌరవము కొర కయినను తమతమ వదలలను శాసనసభ్యులు వదులుకొని యుండవలసివది. వెలుపలన్న వారి కటులదోచినను, శాసనసభలోనున్న వారి కటుల దోచకుండుట వింతగాదు. శాసనసభల వాతావరణ మే అట్టిది. మున్ముందు స్వరాజ్యకక్షమువారు శాసనసభలో బ్రవేశించినను, సభ్యత్వపు హోదాలయందు గల ముక్కువ దేశభక్తియ మును మరుచుపట్టట జేయగలరు. ఇంపీయల్ కాన్ఫరెన్సులో స్థానమును సంపాదించిన సప్రా గారికి ఎవ్వరెంత జెప్పినను, దానిని వదులుకొన బుద్ధి పుట్టుటలేదు. ఇట్టి నిదర్శనముల గాంచియున్నను, ప్రభుత్వసంస్థలతో సంబంధమును వదులుకొని, వెలుపల కృషి సలుపుటయే యుత్తమమని జోచక బోదు. వానిలో నెకమారు బ్రవేశించిన పిమ్మట, స్వతంత్రముగ మెలగదమని బింకముల గొట్టుట, ప్రయోజనరహితము.

ఇటలీ విషయము

ఇటలీ గ్రీసు తగాదాలో, ఇటలీ గెలుపొందె ననుటకు సందియము లేదు. గ్రీసుపై అవమానకర మగు షరతులను ఇటలీ విధించిన పిమ్మట, నానా రాష్ట్రసంఘము సీవివాదమును పరిష్కరింపవల యు నని గ్రీసు గోరెను. నానారాష్ట్రసంఘమువారిందుకు బూనుకొను మని అట్టహాసముగ జిలికిరి. ఇంకకు తా మంగీరింప నయ్యు, నానారాష్ట్ర సంఘము తమ నిందుకు బలవంత పెట్టుచో, తా మీసంఘమునుండి తేచిపోయెదమనియు, ఇటలీ మంత్రిగారు బెదిరించిరి. తుదకు వీరి బెదిరింపు సార్థక మయ్యెను. నానారాష్ట్రసంఘమువారిసంగ తిని జారవిడిచి చేతుల గడిగికొని, మిత్రమండలి రాయబారుల నిర్ణయమున కిప్పుడు వచ్చుచుంది. ఈ రాయబారులు సూచించిన షరతులు, ఇటలీ విధించిన షరతుల కనుకూలముగనున్నవి. గ్రీసు ఏమిజేయు టకును చేతగాక, షరతుల సంగీకరింపవలసినవచ్చెను.

మరల ప్రాతమంత్రాంగకథతయే అక్కరకువచ్చెను. నానారాష్ట్రసంఘపయోగము నున్న యయ్యెను. బలముగల వానిదే రాజ్య మయ్యెను. ఈషరతులను గ్రీసు చెల్లించిన గాని, ఇటలీ కార్ పూను వదల బోదు. తమ వంతము చెల్లినందుకు ఇటలీ పుట్రికలు వర్షము జూపినవి. మునులోసిగారి పట్టు దల నెక్కి ని గర్వపడుచున్నవి. నిరంకుశమార్గాను వర్తుల కిది యనకూలమయముగ నున్నది. ప్రైవి మెన్రి యగు పాంకేరుగారును గర్వోక్తుల బలుకు చున్నారు. తమకు రావలసిన స్వతంత్రహారే ద్రవ్య మును జన్మనీ కల్పించెడి, యాదునుండి తాము గదల మని, వీరు గట్టిగ జెప్పుచున్నారు. శ్రేయస్కాంతము కాంగ్రెసువారు యారు ఆక్రమణమును నిరసించుచు తీర్మానించిరి. కాని, ఇట్టి తీర్మానములను నిరంకుశ మార్గానుసరులు తెక్కజేతురా? యధము ముగి సిన పిమ్మట, యూరపీయనజాతుల నిరంకుశత్వము పెరుగుచున్నది గని తరుగుటలేదు. స్వల్పజాతుల సంరక్షణకు ప్రారంభమయిన సంగ్రామము, తుదకు తీవ్రరూపం పలికిమల మెసగుట విచిత్రము గాదా?

దక్షిణాఫ్రికాగుట్టు బయల్పడుట

మాండేలుక్రింద దక్షిణాఫ్రికా కొనగబడిన భాగమునందు, సీ గ్రో ల యెడ ప్రభుత్వము వారు మిగుల క్రూరముగ బ్రవర్తించి వారిని పలు విధముల బాధల బెట్టినటుల, మాండేలీ కమిషనరీపోర్టు వెల్లడి జేసియుండెను. దక్షిణాఫ్రికా గుట్టు ఈ రీతిని బయల్పడుటచే, తెల్లవారికి కొంద రకు సంతకము గలిగినది. ఫర్ ఎడ్ గారు వాల్టను గారు ఉలికిపడి, కమిషను రిపోర్టునందలి సంగ తులకు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి. క్రజలను నాగరికవం తుల జేయుటకు, లా ఆర్డరులను రక్షించుట యవ సరమయ్యె ననియు, రిపోర్టునందలి సంగతులకు తెల్లవారు అగ్రహచిత్తులగుదురనియు, ఇకమీద అఫ్రికాజేషియలును పరిపాలించుట కష్టమగు ననియు, వాల్టనుగారు నిందించిరి. లా, ఆర్డరుల పేరుతో ఎన్ని ఘోర కృత్యములు జరుగు చున్నవో కనిపెట్టవచ్చును. నానారాష్ట్రసంఘపు కమిషనువారే, ఇట్టి రిపోర్టును రియారుజేసినపుడు, వాస్తవముగ జరిగిన దష్ట్యము తెన్నిగలవో యూహింపవచ్చును. మాండేలుపద్ధతి విఫలమయి నది. మాండేలులు కరాధీనతను పెంచుటకును, తెల్లవారి అధికారమును వ్యాపింప జేయుటకును సాధనముల గుచున్నవిగాని, వానియందు స్వాతంత్ర్యవిహ్వాము లేమూలను గనుపింపవు. యూరపీయరు జాతుల పోరాటములను దీర్చుటకు, నానారాష్ట్రసంఘమునకు శక్తిలేకున్నచు నెల్లవారిని పీడించుట కిది బనికి వచ్చుచున్నను, మాండేలుల ఏర్పాటును ఎంతత్వరలో తొలగించిన సంతమేలుగ నుండును.

హిందూదేశము: ప్రత్యేకపు క్రైస్తవ చర్చి

దేశీయక్రైస్తవులు, పాశ్చాత్యక్రైస్తవ సంఘ ముల యాజ్ఞలను శిరసావహించుటకు బరులుగ స్వతంత్రముగ నుండుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. వారు ప్రత్యేకపు చర్చిని స్థాపింప నుద్ద్యమించిరి. ఇట్టి ప్రయత్నము, కొందరు ఆంగ్లేయులకు వెగటుగ నున్నది. దీని సంతమాత్రము ప్రోత్సాహపరుప రాదని, కలనల్ డగ్లసు జోన్సుగారు లండను ట్రెమున్ పత్రికకు వ్రాయుచున్నారు. స్వపరిపాలనా సంపాదన ప్రయత్నములకు కొంద రెంత విముఖు లుగ నున్నారో, ప్రత్యేకపుచర్చిని స్థాపించు ప్రయ త్నమునకు గూడ కొంద రింతటి విముఖుల జూపు చున్నారు. నిరంకుశ ప్రేయలకు, స్వాతంత్ర్య మే శాఖయందు వర్ధిల్లినను కంటకముగ నుండును గద.

భూకంపము

జపానులో నెక్కడనో భూకంపము గలిగి ప్రబలవచ్చుము గలిగెనని విచారించుచుండ, ఇండియా లోని బెంగాలు, అస్సాము రాష్ట్రములలోనే భూ కంపము గలిగి కొంతవచ్చుము గలిగిన వార్త లరు దెంచినవి. ఎప్పుటి కేవలబట్టునో ఎవరు చెప్పగలరు? హిందూదేశమునందు గూడ ప్రకృతి భారత్వరలో భీషణకృతి దాల్చు నని, వీరును నూహింప రయిరి.

స్థానిక వార్తలు

నిర్ణయము:— నిన్న రాత్రి కలకత్తా మెయింజులో బా థ్విమనారాజాగారు విశాఖపట్నమునకు బయలుదేరిరి.

గా|| సి. పి. రామస్వామిఅయ్యారు:— మల కాకుండు ప్రయాణమున దీని ప్రస్తుతము మారిజేరిరి.

కెల్లింగుడనుప్రభు దంపతులు:— నిన్న సాయం క్రమ 7 గంటలకు ఉదామండలమునకు నివటించి బయలుదే రిరి.

పోస్టు ప్రకటనము:— సింహళకు మీదుగా దక్షిణాఫ్రికాకు పోయే ఉత్తరములను మరరాను జరణు పోస్టాఫీసునందలి 15, నెప్టెబరు, 1928 న సాయంత్రము 6-25 గంటలవరకు పుచ్చుకొనుదరు, వీరక మాసి జేయదును.

సి. వై. చింతామణిగారు:— వీర తిరుచిరాపల్లి లో 10-వ లేదని దిగి రావనామలో 'పన్నుక రాజకీయపరిస్థితు లను' గుర్చి యావనవసించిరి. నేడుదయమున మెట్టు శృంగ మెయింజులో వుదానులోదిరి. రేపుబయలుదేరి కలకత్తామె యింజులో రాజకుహేంద్రవరము వెళ్లెదరు.

గా|| శ్రీ|| ఆర్. ఎ. ప్రసాదు, హోముమెంబరు గారు తే 10 సాయంత్రము మలబాధపోయిరి. కి. లి. లులో రెండవది నుండి దక్షిణకనరావ బోయి అప్పట వందలపహాయంపు సభ్యులను గలసికొని జరదలవలన వెలివరకు ప్రయాణము జరి గవో రిలికొందురు.

శ్రీ కృష్ణమందిర సభ:— చెన్నపురి వెదికాయని పేట వందాయత్రియస్పాకి 97 వ సంఖ్యల శ్రీ కృష్ణమం దిర సభయందు 1928 సం|| నెప్టెబరు నెల 12 వ తేదీ బుధవార ము సాయంత్రము 6 గంటలకు బ్రహ్మశ్రీ, తంజావూరు టి. పి. కృష్ణభాగవతులవారివలన శ్రీ రుక్మిణీకృష్ణా కాలక్షేపము జరపబడును.

శాసన సభలు:— శాసనసభల యెన్నికలకు నిర్ణ యించి తేదీ నవంబరు 2 న మహమ్మదీయులకు కోతును కారితీర్చుటకు మరవిషయమును ఆటంకము అండుటచే నెన్ని కలు ఆక్టోబరు 31 న జరుపుటకు నిశ్చయించిరి. శాసన సభకు, లెజిస్లేటివు ఎస్సెంట్టి అధ్యక్షులను పోగొనుట, ఆక్టోబరు 1 తేదీని ఆక్టోబరు 3 తేదీని జరగను. (ప్రభుత్వప్రకటనము).

చెన్నపురి ఆరోగ్యము:— 1928, నెప్టెబరు 8 తేదీనో అంతిమయ్యెడి వాయునకు మరణించినవారిలో సాము నకు నెయ్యికి 88.7 యుండెను. అతడు ముందువారము నెయ్యికి 30.4 యుండెను. అత్యువాతవాడ్యయవల్ల 11 బాధపడి ఒకరు చచ్చిరి. 27 గురు యంతరజ రహస్య మరణించిరి. 1923 సంక ల్పిరమున ఈవాయునందు 28.8 యుండెను.

తమిళనాడు పారిశ్రామిక ప్రదర్శనము:— దత్తాత్రేయరాజు కాంగ్రెసుసంఘ అధ్యక్షులు ఇట్టు వాయునున్నా రు:— నేలములో ప్రజలుకు పరమమందిరము గ్రంథాశ్రయ లేక పోవుట పెద్దజాటుగానున్నది. నేలము పురపాలనసంఘమునకుంటె దత్తాత్రేయరాజు ప్రజల ప్రత్యేకముగా నిర్మించుకొన్న పరమమంది రములు రెండు కాక పురపాలనసంఘమువారు తోగోటి భూమి చిరి. నేలముప్రజలు గాని పురపాలన సంఘముగాని గాని యిలా తెల్లి పోగొట్టెదరు తలంపెదను.

సర్వోత్కర్షమునకుగాని నిమిషమునందు 10వ శతాబ్దిని కంటే
కాంతిని దిగి మునుపటి బహుళాదేవి రంగును వెల్లెత్తును.

గారిపు బోర్డు విచారణ

సీనారేకు పరిశ్రమము

కలకత్తా, నవంబరు 10:— ఈశాన్య భారత ప్రభుత్వ విచారణ ప్రాంతీయ ఇంజనీరింగ్ సీనారేకు కమిషన్ ప్రతినిధులు సీనారేకు పరిశ్రమకు సంబంధించి గూర్చి విచారించిరి. ఆ.వి.

ఈశాన్య భారత ప్రభుత్వ జి. యం. రెయిన్ గారి అధ్యక్షతన, సి. పి. గివాల్, (ప్రొఫెసరు సి. జి. కలే నభ్యులతో) కాన్పూరు నుండి 15 మంది సభ్యులతో సీనారేకు కమిషన్ ప్రతినిధుల సాక్ష్య మింకను ప్రస్తుత కోనబడుని తెలిసెను. ఇదిగో గూర్చించిన ప్రతిభావ్యవహారము బోర్డు సమావేశమునకు అందరకు వాదనలు తెలుపబడెను. కాని కమిషన్ వారు తమ సాక్ష్యముతోనే భాగమైనను రహస్యముగ విచారణ జేయునట్లు అంగీకరించెను. గూడ ప్రకటించబడెను. రహస్యముగ జరుపుటకై నను, బహిరంగముగ జరుపుటకై నను ఈ సీనారేకు పరిశ్రమకు సంబంధించిన వస్తువారినిబట్టియుండును. ఆ విచారణవృత్తి ప్రేమలు ఒక్కయూరొకయూరన్ను, ఒక్క భావతీయమునూత్ర ముండిరి.

విచారణ ప్రారంభమైన వెంటనే రహస్యముగ సాక్ష్యమును బుచ్చుకొన కమిషన్ వారు కోరిరి. అప్పుడు ఆ ప్రేమలు ఒక్కయూరొకయూరన్ను, ఒక్క భావతీయమునూత్ర ముండిరి. వచ్చిన యిద్దరును, ఇతికావ్యములను వెళ్లకలసివడి గోరిరి. చిట్టచివరకు, భారతదేశములో సీనారేకు పరిశ్రమ రక్షణకర్తలని గూర్చి జెప్పెడ ప్రాంతలో ఆగస్టు 28 వ తేదీన సీనారేకు కమిషన్ ప్రతినిధుల సాక్ష్య మింకను తీసికొనబడెనని ప్రకటించబడెను. జెప్పెడ ప్రాంతలో కొన్ని స్టేటుమెంటులను కోరిరి. చాల స్టేటుమెంటులు, తయారగుటకు ఖర్చు మున్నగాగలవి కమిషన్ వారు రహస్యముగ నుండవలెనని కోరిన వాసంకలడెను. కమిషన్ ప్రతినిధులు ఈరహస్యపు స్టేటుమెంటులపై విచారించబడిరి. బోర్డు మేల నెప్పుడు సమావేశమగునదియు ముందు వెలుపబడునని చెప్పిరి. (ఆసోసియేటెడ్ ప్రెస్)

నాగపురము వెల్లిన జెజవాడ సత్యాగ్రహుల రాక

నాగపురవాతీయ పతాక సంరక్షణసంఘమున శ్రీ కృష్ణజన్మస్థానమునకు వెళ్లి ఆలోచనలునుండి విడుదలయైన శ్రీయుతులు పికిపాటి మన్మథరావు బంకా అచ్చుశిక్షాపాత్రుడు జొన్నలగడ్డ సీతారామశర్మ తాడికొండ పోస్టాఫీసు భూమిపై కేసువారముగారూ మొన్నటి ఉదయం ఇచ్చటికి వచ్చిరి సాయంత్రము వారిపుష్పములతో నలంకరించి పట్టణవిధుల మెట్టు నూలించిన పిచ్చుట గాంధీ మైదానములో కొప్పు సభ జరిగినది. శ్రీయుత దాక్షర ధన్వాడ రామచంద్రరావుగారు ఆశ్చర్యతర వహించిరి.

సత్యాగ్రహులు జెయిలు అవధివలనను గురించి చక్కగ నవ్యసించిరి. వివిధముగ వారు వాతీయపతాకముతో నెలుల సర్కారువారిని ధిక్కరించినదియు, వారిపేనుల నడిగినట్లుడు, ఎటుల చిత్రమైన సమాధానముల నొసంగినదియు; పిచ్చుట జెయిలులో జనేవదియుల మీది చిక్కులుపెట్టి మీ కద్ద తుమాటాపుకల లాటకై ఎన్ని మాయోపాయములను పన్నినదియు, పిటిషన్లు పిచ్చుట కైర్వముతో నడించి ధీమతై దేశమునకు పరిశ్రనేన నొసరించినదియు వివరించుచు విపులముగ నువ్వసించిరి. నాగపురం, ఆలోలా జెయిల్ లో మీరేత రాళ్లను కొట్టించెడి వారట. ఇట్లు జేసినప్పుడు వారికి గరియైన మందు నిచ్చెడివార కారట కలనొప్పికి కడుపు నొప్పికి నెల్లించు సాజు ఇచ్చేవారట. అధికార్లతో ఇందును గురించి చెప్పితే రేతులు వర్కారుల వస్తువుల కలిగిన దని జవాబు చెప్పేవారట. తినేటందుకు రొట్టెయ్యి, అన్నము వారలెవంటే తుమాటా ఇచ్చి పోష్యనేవారట.

ఇన్ని కష్టముల ననుభవించినను, మనసుండు నిరత్యానా మేమియు లేక గాఢమైన తపాభిమానముతో క్వరాజ్యసిద్ధికై పోటుచుండు మరీ ఉత్సాహముతో వారి మనోనిశ్చయము ను జెల్లించిరి.

జైతే తపాభిమానములను గౌరవించుటకు చేయు సభల కైనను ఖద్దరప్రమును భగీచి కమ్మకు దేశములకు కర్తవ్యమని అభ్యుక్తులు చెప్పి సభను ముగింపునకు తెచ్చి, (స్వతీయ విలేఖరి భరవాడ).

లంధను లేఖలపట్టి మాడ ఆంగ్లో-ఆఫ్ఘన్ వర్తక ప్రతి 1922 4 వ తేదీన కీర్తనదినముల దెలియబడుచున్నది.

కొచ్చి శాసనసభ

నియోజకధర్మములు

కొచ్చి, నవంబరు 10:— కొచ్చిదర్బారువాటి కాసునభి నియోజకధర్మములను ప్రవరించుచు, కాసునభా నియోజకులను నియోజక స్థానములను నియోజకుల గుణములను మున్నగువానిని గూర్చి వివరించిరి. వివిధకారముల వాడ కాసున సభలో 80 నియోజకస్థానములను 15 ప్రభుత్వనియోజక స్థానములను, 30 నియోజక స్థానములలో 28 మంది కాన్పూరు యెన్సీలకుండును. ఆందు 3 నియోజకస్థానములను గూడ జేరును మిగిలినవారు కేసుమంత్రి కాన్పూరు యెన్సీలకుండును. భూమి పట్టా వ్యాపారములకు మహమ్మదీయులు యూదులు కాన్పూరు యెన్సీలకుండును. స్థానముండును ఎవరాలకు రెండుస్థానముండును భూమి, కాసున సోరతులు, నో యుండి భూమిని ను 10 రూపాయలు ఆ రేకువైగా గట్టువారు మునిసిపల్ కమిషన్ నుండి 5 రూపాయలు అంతకు వైగా గట్టువారు, సంవత్సరమునకు 60 రూపాయలు అంతకు వైగా అద్దెమున్ను యెన్సీలకుండును. 10 రూపాయల వైగా తప్పిచ్చు కల్లెకాళ్లను, కట్టెధులును, వారి పుత్రులు కట్టెన, యల్. యం. పి. గ్రేడుకు కట్టెకగాని మొదలకు (ప్రాక్టీసరులు, కలకు 25 కు కట్టెకగాని కేసును పుచ్చుకొనవారును జెయిలు కన్పూరు యెన్సీలకు నియోజకులుగ నుండవచ్చును. సంవత్సరానికి వెయ్యిరూపాయలు అంతకు వైగా భూమిని గట్టువారు భూమిముల కాన్పూరు యెన్సీలకు నియోజకులుగ నుండవచ్చును. ప్లాట్ల కాన్పూరు యెన్సీలకు నియోజకులుగ నుండుటకు కాఫీ, టీ, రబ్బరు మున్నగునవి వాగుజేయుటకు సంస్థానము 200 యెకరములకు కట్టెకగా గూడ భూమియుండవలెను. వాణిజ్యస్థానమునకు నియోజకులు స్థానకరీల యెన్సీలకు, కంపెనీలలో భాగస్వాములలో, డ్రైక్టరులలో యుండవలెను. ఆ కంపెనీలు 10 వేలకు కట్టెకగా గూడ మూలధనము కలిగియుండవలెను. ఎవరాల, మహమ్మదీయులు, యూదులు నియోజకులు, జెయిలు కన్పూరు యెన్సీ నియోజకుల ధర్మములు కలిగియుండుటే గాక ఆకాలి జెందినవారు కావలయును. (ఆ. వి.సి)

హిందూ మహమ్మదీయ

నాయకుల సభ

కరాచీలో 8 వ తేదీన జరిగినది

ఈ కల 8 వ తేదీన కరాచీలో హరికృష్ణ విష్ణు వాసు గారి అధ్యక్షత క్రింద హిందూ మహమ్మదీయ నాయకుల సభ జరిగినది. హిందూ మహమ్మదీయ వివాదముగూర్చి వారు చర్చించిరి. సింధురాష్ట్రమును గూడ పంజాబు రాష్ట్రము గలిగి తేరలదు ఆ సి. జి. ఎం. భూమి గారవ్యసించిరి. “సింధు దేశమున ప్రజలును మతసంఘములును వివాదముల త్వరమున కలిగియున్నట్టి విషయములను గూర్చి చర్చించునాడదు. మైత్రిని ప్రోత్సహింపవలెనని ప్రతిజ్ఞ (వాదనలను గాని విరోధములను పెంచువారలను వ్రాసుచుండదు. సమాధానమును కలిగించి అల్లరుల నడగించుట కొక ఉత్తమంతు మేర్పడి వనిచేయవలెను,” అనుతీర్మానము లాసధిలో వామొందింపబడెను.

లాలా హరికృష్ణలాల గారు

మంత్రిపదవిని వదలెద రనువదంతి

కంజాబులో కృష్ణపాతాళాభామంతిగా నన్ను లాలా హరికృష్ణలాలగారు త్వరలో రాజీనామా నిచ్చెద రనువదంతి చాల ప్రభులముగా నున్నది.

గిరిధారీలాలగారి జుర్రానా

జుర్రు వారంటు

అన్యతరములో 1921 లో కలంటిగా నున్నందుకు క్షమించిన గిరిధారీ లాలగారికి వేలవదిన 500 రూపాయలు జుర్రానాను కనుగొనెనుటకు వారికి నీని జత్తవేసిరి.

అక్టోబరు మాసమునకు రాజుగ్రహిణి లక్ష్మీకవచ్చి వత్తుడు సన్మానప్రశస్త్యములతోను కై జగంగిరాధామరాజుగారి అభ్యుత్థరను భగ కవిటి ఏర్పరుపబడినది.

కలకత్తా పోస్టుమాస్టరు హత్యకేసు

10 వ తేదీ విచారణ

మద్రాసు పోస్టుమాస్టరు హత్యకేసు ప్రారంభించిరి. తెల్లకొటునుపట్టి మద్రాసు గుర్తించిరి ఆవరలతో శాస్త్రి పేజిగారు చెప్పలేదు. తెల్లనిభద్రులతోటును మద్రాసు ధరించెను. ఈవిషయమున పోలీసుసాక్ష్యము సరిగాలేదు. నలుగురిని తరిమితిని పోలీసు చెప్పి విషయము నత్యమరి రుజువుచేసినవో మద్రాసుమాస్టరు కనుగొనుకా లేదను సంకతిగూడ నశ్యమేయవను గాన పోలీసుసాక్ష్యములని తక్కినవిషయములను గూడ శాస్త్రియమార్లు నమ్మనూడదు. మద్రాసు స్టేటుమెంటులకున తెలిసిన విషయములను శాస్త్రియాధిపతి జూరులకు తెలుపు ఉవసరము. ఈ కేసులో మద్రాసు స్టేటుమెంటును జూరులకు వినిపించ లేదు. దాని సోంక నా మునైన వారికి తెలుక లేదు. శాస్త్రియాధిపతి కేసు ఆక్రమమని శాస్త్రియమార్లు తలంపినవో వారు దానిని మార్పుటకు వారికి 28 వ కేసున ప్రకార మధికారము కలదు. కేసులో అక్రమము లేకపోయినను మరీయే ఆక్రమము కలిగిననుగూడ వారు కేసును మార్చరమ్మను. అట్టి ఆక్రమమేదియును లేకపోయినను గూడ శాస్త్రియమార్లు కేసును మార్చరమ్మను గాన నీకేసులో పునర్విచారణ కు క్షరపు చేయుటకు శాస్త్రియమార్లు కధికారములేను మద్రాసుని విడుదలచేయుటయే కర్తవ్యమని చట్ట గారు నునదిరి పిచ్చుట కర్తవ్యశాస్త్రియా వాదివాదము ప్రారంభమైనది.

బర్తాపాతశాలలు

ప్రతికల బహిష్కారమును తొలగించుట

బర్తాపాతశాలలలోకి కొన్ని వార్తాప్రకటన రాసీయనూడెదని 1907 లోను 1919 లోను దొరతనమువారు చేసిన ఉత్తరువులను రద్దుపరచిరి. వివక్షాధికారమును క్రధానోపాధ్యముల కోసగిరి.

బర్తాపాత్రయ కాంగ్రెసుసంఘము

నాయకులకు స్వాగతము

కార గృహములనుండివచ్చిన లాలాజీ సేటుబాబుగారు మున్నగు నాయకుల కీర్తనలను స్వాగత మొందుచున్నార. కాకినాడ కాంగ్రెసుకు మహమ్మదాలీగారి అధ్యక్షత నే స్థిరతరుచుచున్నార అనుతీర్మానము లామొందింపబడెను.

నోటీసు

నంద్యాల డి॥ ము॥ కోర్టులో

అ. నె. 98/1919 అండ్ అ. నె. 99/1919

వాదు:— నాకీం మారమ్మకు. (2) నాకీం ముశేకు సాయి సా॥ నంద్యాల.

కలివాదు:— ముశేకాభాక భక్తియారు. ఇతరీ కోమలకు రహీఖాను భక్తియారు ఇద్దరు పోరి. రెండవభార్య రహీఖా C/o నబ్ ఇనిస్పెక్టరు యాకా నబీఖాక ఉడయగిరి తాచిచ్చు మంగలారు.

రహీఖాక భక్తియారు మొదటిభార్య కోమలై దవులరుఖారు మైనరు గార్డియన్ పెనిమిటి ముశేఖాక తువ్వరు సా॥ నంద్యాల

అ॥ నె॥ 98/1919 లో 140-180 గురించిస్తే అ. నె. 99/1919 లో 580-100 గురించి వాదుల వగం ఎక్కినప్పుడు నీటివనులు దాఖలుచేసియుండగా రహీఖా నోటీసు మొట్టి యుండవందు అ॥ నె॥ 98/1919 దుఖ 25-9-1922 కున్న అ. నె 99/1919 కుఖ 29-9-1922 తేదీన వా యాదలు కోర్టు వారు వేసియున్నారు. కనుక మిశ్రమైనా ఆక్షేపణయుండిన యెడల వైవాయిశాల తేదీలయందు నంద్యాల డి॥ ము॥ కోర్టు వారియెదుట హాజరై మనవిచేసుకోవలసివది. లేనంతట కేసు మైన చర్య జరుగడమవుననే సంకతి తెల్పడమైనది.

నంద్యాల } దేశపాండ్య సుబ్బరావు,
10-9-1922 } వాధుల కేసు.

విదేశ వార్తలు

రాజీకుదురుట

రాయబారుల మరతులను గ్రీసు ఇటలీలంగీకరించుట

పారిసు, సెప్టెంబరు 8:— రాయబారులు ప్రకటించిన మరతులలో నిర్ణీతమైన తేదీలను తప్పింది మరతులను కూడ రాయబారులు కోరిరి.

(1) ఏదేవులకమును ఇంగ్లీషు (ఫ్రెంచి ఇటలీలును) తనిఖీలకు గ్రీకులతో ఉన్న కోర్టులో తుదకు ఇయ్యవలెను.

(2) జపాను ప్రతినిధి యజమాన్యమున స్థాపించబడు ఆంధ్రాధికారి విచారణసంఘమువారికిలెవనము క్రింద సెప్టెంబరు 27-వ తేదీలోగ వార్యలకు సంబంధించిన విచారణ ముగియవలెను. ఆ తర్వాత రాష్ట్రమునందు కూడ విచారణ సంపుటకు ఆర్జీయోప్రభుత్వమువారు తమ సౌకర్యములను కలుగజేయవలయునని రాయబారుల మహాసభవారు కోరుచున్నారు.

(3) ఈమరతులను అంగీకరించు విషయమును తక్షణమే ఏదేవులదలి ఇంగ్లీషు (ఫ్రెంచి ఇటలీ) ప్రతినిధులకు గ్రీకుప్రభుత్వమువారు తెలిపవలెను.

రాయబారులు నానాజాతిసమితివారి న్యాయాధికరణ ప్రకటించిరి. కాకస్యవ్యవస్థను ఇటలీవారు వనలంకరణ మింకను నిర్ణయింపబడలేదు.

వివరములు

లీఫ్టు (ఆఫ్ఫర్)

సెప్టెంబరు 8:— రాత్రి 12 గంట నిన్నటిదిగను 6 గంటల కాలము పారిసునందు రాయబారులు ఇటలీ గ్రీకులకాదా విషయమై చర్చనశీలి. సభాంతరమైపిమ్మట రాయబారుల మరతులు ఏదేవులదలి ప్రతినిధులకు తెలిపబడిన. నిన్నటిదినము మధ్యాహ్నము రాయబారులు గ్రీకువారికి కోరికలు తెలుపు ప్రకటించబడిన. చరిత్రాత్మకము గ్రీకువారికి ఎట్టిసంబంధమైనను ఉన్నట్లు తెలిపరాదువారు నిర్ణయించు పరిశోధముల నిమ్మటకు గ్రీకువారు తెలిపినవమ్మటిని ఉదాహరించుచు రాయబారులు ఈకిందివిధముల వ్రాసిరి:— గ్రీకు ప్రభుత్వమువారు త్వరలో విచారణ సమితి మాత్రమే తెలిపిన నిర్ణయింపవలెక. కాక కీయకారణములకొరకు ఇటలీ ప్రతినిధులు ఇంకపడకున్నను ఏకతేజమునందు వారు చంపబడిరి ఆ ప్రభుత్వమువారు ఆసాధ్యులకు కొంతవరకు బాధ్యులగుచున్నారు. కావున గ్రీకుప్రభుత్వమువారు ఈకింది మరతులకు లోబడవలెను. (1) గ్రీకు ఉన్నత నైకోద్యోగి ఇంగ్లీషు (ఫ్రెంచి ఇటలీ) ప్రతినిధులకు తుదకు తెలుపుట (2) మరణించినవారి గౌరవాధ్యమై జరుగుచు వైక ప్రార్థనసమయమున గ్రీకుమంత్రులవారు కందరు మామలగుట (3) అంత్యక్రియలు జరుగునపుడు గ్రీకువారు 21 కిరంగిగుండ్లు (వేలు) (4) మృతక శేవరములు (పిల్లసగరము చేరగనే గ్రీకు వారు నైకో గౌరవములు జరుపుట (5) మాత్రమలను నిర్ణయించుటకు వారికి తగుతము విధించుటకును గ్రీకుప్రభుత్వమువారు వాగ్దానమొనరుట (6) ఈవిచారణను పరిశీలించుటకు అంతర్జాతీయ విచారణసంఘము నోకాని నియమించుట (7) సెప్టెంబరు 27 వ తేదీలోగ విచారణ ముగియవలెను. అంతర్జాతీయవిచారణ సంఘమువారు విచారణ జరుగునపుడు మా జైల వనములను సంపూర్ణముగ గ్రహించి నివేదికను రాయబారులమహాసభకు బంపవలెను. ఈవిచారణసంఘసభ్యులను అన్ని విధముల గ్రీకుప్రభుత్వమువారు రక్షింపవలెను. ఇందులకు ఆకు ఖర్చులను గ్రీకువారి భరింపవలెను. (8) ఇందులకేవలము కోర్టులకు జన్మితువారు నిర్ణయించుపరమములను గ్రీకువారు ఇటలీవారికి తెలిపవలెక. గ్రీకు వారు తమ సుబ్జేక్షులను నివృత్తుగ రి మిలీటరులు ఇటలీ యను ద్రైలును స్వీప్ నేమనలు వాంఛించు భవతుగ చెల్లించవలెను.

కార్మికుల విడనాడుట

లీఫ్టు, సెప్టెంబరు 9:— ఈమరతులను గ్రీకువారు అంగీకరించిన ఇటలీవారు కార్మికులందరి నైవసలను తీసివేయుదురని పారిసునందలి ఇటలీవారు ప్రతినిధి రాయబారులకు తెలిపెను.

బ్రిటిషువారి వైఖరి

ఇటలీవారి ఇబ్బంది కలుగజేయవలయునను ఉద్దేశము బ్రిటిషువారి కెంతమాత్రము లేదు. రాయబారులమరతులనే గ్రీకు వారు అంగీకరించిన ఈ సందర్భమునను జేసివాయుదు సెసిలు ప్రభుత్వము గావించిన సంధిక్రయములు సఫలముగావించిన ని ప్రకటించవచ్చును. నానాజాతి సమితివారి అధికారము తీర

జర్మనీ వ్యవహారములు

ఎక్కువేజ కమిషనరు నియమించబడుట

బర్లిను, సెప్టెంబరు 8:— (విదేశాస్థిల) సెల్లింగరుగారు సంపూర్ణాధికారముతో ఎక్కువేజ కమిషనరుగ నియమించబడిరి.

యూరప్ పరిస్థితులు

పాయింట్ల గారి ప్రసంగము

పారిసు, సెప్టెంబరు 9:— స్ట్రీసియన్ ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిన నూతనమైన త్వరలో పాయింట్ల గారు తమ ఆర్థిప్రాణమును తెలిపెనని తెలియుచున్నది.

డామలి లియ్యునందు మాట్లాడుచు పాయింట్ల గారిట్లు చెప్పిరి:— జర్మనీ వారి సాత్వికనిరోధము క్రమక్రమముగ అడుగంటు చున్నది. ప్రెస్ నును గాన కోర్టు నూతనము గా విందిరి గాన చేతికి దొంగక ఆంధ్రమును విడనాడుట భార్యము కాదు. జర్మనుగ దెబ్బు చెల్లించి ప్రాన్సు ప్రభుత్వమువారు తమ ప్రయత్నముల విడనాడుకోవలెను. వర్జిమాటల వాగ్దానములకు మోసపోయి. జర్మనీవారు తమ సుదృఢము క్రియూపము చాట్టువట్లు చేయవలెక. తన ఆప్తులను చెల్లించుటకు జర్మను ప్రయత్నించవలెను: తన్నుతాను రక్షించుక నుకట జర్మనీ కింకను అవకాశమున్నది. ఈ అవకాశమును దుర్వినియోగ మొనర్చుకొనిన జర్మనీకి గొప్ప వికల్ప ఏర్పడును. ఇట్టి అసంతృప్తికరమును వర్జి వసానమునకు ప్రాన్సు వారి రెండుమాత్రము బాధ్యులు గారు.

జర్మనీ యీగదళ

లండను, సెప్టెంబరు 7:— యూరప్ దేశమునందలి పరిస్థితులను లైన్సుపులిక విశ్లేషకుడు ఈ క్రింద విధమున వివరించెను. ఆసారకదార్మములు దొరకుటలేదు తెలుసు అత్యధికముగ పెరిగి పోయినది. రాత్రివిధులలో దీపకలు అందవు. రాత్రిపూట పంట రిగ నడచుట ఆపాయకరము.

కారావర్తికల శత్రు

ఎక్కువ చూచినను నిధికత్వల క్రవారమును నూచించు దెబ్బ ప్రకటనలు కనబడుచుండును. వాయువిమానములనుండి కూడ క్రవారవాణ్ణములు వెనకలగుచున్నది. రైలులంద్లయందు ప్రయాణములు సంపుట అత్యధికముగు సౌకర్యములు మూలమే యున్నది.

కారావర్తికల పరిశ్రమలు అడుగంటినది. వాగ్దానము 4 దినములు కొన్ని గంటలమాత్రమే వాంఛిత తెరచుచును. నాగ్యములులేవు. అన్నిసోదే. కపాలవిల్లలుకూడలేవు. ఇంక శిశుకలమురానన్నది. ఈ కష్టములన్నియు అధికముకావలవు. అప్రదేశపు పొరులు ఇకను ఈకష్టములను భరించుట ఆసాధ్యము.

ప్రాన్సువారి రూప ఆక్రమణమును ఖండించుచు (బేడు మునియిన కాంగ్రెసు వారి తీర్మానము గావించిరి.

సగ్గరింపబడగానే బ్రిటిషువారు సమితి ప్రతిష్ఠాగొనియెటలను రక్షించుటకు తమ క్రికంకము వినియోగించుటకు సంకల్పించిరి. ఈతగాదాను కరివగ్గరించుటకు సమితివారికి అధికారమున్నదని విషయము మొదటినుండియు ఎల్లరును అంగీకరించిరి.

ఇటలీవారి అంగీకారము

రోమ్, సెప్టెంబరు 9:— రాయబారులు గ్రీకువారి కంద జేసిన మరతులను ఇటలీ ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించుచున్నారని యు గ్రీకువారు ఈమరతులను అంగీకరించగనే కార్మికులను ఇటలీవారు వకలివేయుదుననియు ముసోలిని గారు రాయబారుల మహాసభవారికి తెలిపిరి.

గ్రీకువారి అంగీకారము

రాయబారుల మరతులపట్ల అంగీకారముజ్జీతములగు కాక్సును ఇటలీవారు త్వరలో వదిలి వేయవలయునని కోరుచు గ్రీకుప్రభుత్వమువారు రాయబారులమహాసభకు కంటివార్త కందిరి.

అంతర్జాతీయవిచారణసంఘము

పారిసు, సెప్టెంబరు 8:— పారిసునందలి జపాను రాయబారులు మిలిటరీ అటాచియన్ రెస్సి నెంటు కలనలు పిబుయాగారిని అంతర్జాతీయ విచారణసంఘపు అధ్యక్షులుగ రాయబారుల మహాసభవారు ఎన్నుకొనిరి.

ముసోలిని గారి పట్టుదల

పారిసు, సెప్టెంబరు 9:— రాయబారుల మరతులను గ్రీకు వారు సంపూర్ణముగ కొనసాగించి మాంతులకు తీసివిధించబడిన పిమ్మట ఇటలీవారు కార్మికులను కడతెదరింపజేయుచు వచ్చిన వార్తలపట్ల తెలియుచున్నది.

ఈవిచారణకు ఆర్జీయోప్రభుత్వమువారు అంగీకరించి నట్లు ఆర్జీయోప్రతినిధి నానాజాతిసమితివారి కోరలేక పందిరి.

పొట్రాను నగరమునందలి ఇటలీకాన్యులు కార్యాలయము గ్రీకువారు కార్మికులను ఒకవార్త దానికంటెనే ఇది అసత్యమును మరియొక వార్త ప్రకటించబడినది.

జపాను

పునర్నిర్మాణములు

తమచపానుభూతి

లీఫ్టు, సెప్టెంబరు 9:— జపాను సహాయముకొంటు లండను లూడుమేయరుగారు స్థాపించినసిధికి ఇంకనకు 50 వేల పాకలు విరాళములు కంపబడినవి. 5 వేల పానులు జపానుకు కంపబడిన. వర్తకసంఘములు విస్తృతము గుడ్డలు మున్నగు వస్తువులు పంపుచున్నవి. జార్జి సార్వభౌముడు 50) పానులు మేరిరాణి 250 పానులు విరాళము:పి. త్వరలో సిధికి ఇంకను అధికముగు విరాళములు కంపబడవలవు.

జపాను ప్రతినిధి యగు వారసు నాయాపి గారిని సందే లైన్సు ప్రతినిధి సందర్శించగ ఇట్లు చెప్పిరి. ఈ సమయమున జపానుపట్ల పానుభూతి చూపినవారికి సహాయమొనర్చినవారికి కందము లిచ్చించుచున్నాను. పునర్నిర్మాణ ప్రయత్నములు ప్రారంభమైనవియు, రైల్వే కంటివార్తలు పంపుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడినవియు, వాంఛి సౌకర్యములు కంపూర్ణముగ ఏర్పడినవియు నేటిదిగను జపానుకుంకెచ్చిన కంటివార్తలపట్ల తెలియుచున్నది. ఇతరులు తలచునంతకన్న త్వరలోనే పునర్నిర్మాణప్రయత్నములు ముగియగల వని నా అభిప్రాయము.

ఒసాక, సెప్టెంబరు 9:— యుఖ్యులగు వర్తకసంఘముల ప్రధాన కార్యాలయములను ఒసాక కోలునగరములకు మార్చుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడుచున్నది.

ప్రాన్సువారి పానుభూతి

పారిసు, సెప్టెంబరు 9:— నాండ్లజిగరమున మాట్లాడుచు పాయింట్ల గారు జపానుపట్ల ప్రాన్సువారి పానుభూతి తెలిపి యుద్ధమయమునందు జపానువారినిగిన సహాయమును ప్రాన్సు వారు మరచజాల గని చెప్పిరి.

జపానువారుకు వస్త్రములు మున్నగువాటిని కనూలు చేసింపుటకు ఆస్ట్రీలియావారు ప్రయత్నములు గావించుచున్నారు.

ఇతరవివరములు

యోకహమాలో 28 వేలమంది మరణించి రెనియు 40 వేలమందికి గాయములు కలిగిన వనియు అధికారము ప్రకటించుచున్నారు.

టోక్యోయొందలి 21 మంది అంగ్లేయులకూడ తెలియలేదు.

సెప్టెంబరు రెండవతేదిన రిలీఫుసంఘము జపానునందు స్థాపించబడిన. ఈసంఘమునకు ప్రధానాధ్యక్షుడు అధ్యక్షుడు గను హో-అఫేన్సుయెత్రి ఉపాధ్యక్షుడుగను నియమింపబడిరి.

ఆసారకదార్మములు వివిధగ నష్టము జరిగిన ప్రదేశములకు వచ్చుచున్నది. 10 మిలియనులయెన్నులు (వావాపు మిలియనుపానులు) విరాళముగ జపానుసార్వభౌము దొంగను. టోక్యోలో కోలునపుట్ల కొన్ని ప్రదేశములకుకన్న మిగిలివకేములం కంకయు రైల్వేనడచుచున్నది. కంటిలైనులు కంపూర్ణముగ రిపేత అకుటకు ఇంకను కొన్ని దినములు వట్టును.

కాంతిస్థానకయత్నములు బాగుగ కొనసాగుచున్నవి. టోక్యోలో నీటిసప్తై ఎలక్ట్రిక్ సప్తై బాగుగా నున్నది. కొన్ని భాగములందు ట్రాంబుడ్లు నడచుచున్నది.

టోక్యోలో 47 వేలమంది మరణించిరి. ఆర్థికభాగ వికారభాగ త్వరసాకాభాగ రైల్వేభాగ పోలీసుబోర్డు కార్యాలయములు కూలిపోయినవి. టోక్యోలో లైన్సు నిదించి, మియాకో, నాచివాత్రాప్రతికల కార్యాలయములకు ఆపాయము కలుగలేదు. యోకహమాలో 85 వేల గృహములున్నవి. అందునాటికి 93 గృహములు కేధిలమైనవి.

ఇతరకార్యముల ప్రతినిధులతో ఆ నేతలు ఆపాయమును కల్పించుకొనిరి.

యమకరాజు లగరుకోర్కె, హిగషిమిని యమరాణి హిగో కవీను యాదాపిక గార్లు మరణించిరి.

హరిజుబర్లు ఆంధ్రనైమి గనిపనివాండ్రకును యజమానులకును రాజీతుడిగిరి. సెప్టెంబరు 1వ తేదిన ప్రారంభమై సమ్మె ఆంధ్రముండిది.

నానాజాతి సమితి కార్యనిర్వాహక వర్గమువారు బర్మాండు శ్రీశ్రీటును సమితి సభ్యత్వమునకు చేర్చుకొనుటకై లీకుపారికి సుహా ఇచ్చుటకై ఏర్పాటుకొనిరి.

జూబులు

తాలూకాబోర్డులు యూనియన్ బోర్డులనుధ్యతగాదా పరిష్కరింపబడుట

స్వాధీకర విషయమైన గవర్నమెంటువారి ఉత్తరవులు తాలూకాబోర్డులను యూనియన్ బోర్డులను యూనియన్ మై జరుగుచున్న తగాదాను పరిహరింపబడుటగాను 2-8-23 తారీఖున గవర్నమెంటువారు 1701 యల్. యం. ఉత్తరవును యిచ్చడమైనది.

1884 సం॥ మద్రాసు లోకల్ బోర్డు న్యాయాధ్యక్ష ప్రకారం యూనియన్ బోర్డుల హద్దులలోని, తాలూకాబోర్డుల వారి మార్కెట్టులపై తాలూకాబోర్డుల వారి అధికారములను చలాయించుచున్నా యను విషయము వచ్చియున్నది.

1920 సం॥ మద్రాసు లోకల్ బోర్డు యాక్టు 285 వ రూలు ప్రకారం వారి కట్టి యజమాన్యమును అధికారమును కలుగుచున్నది. కాని ఈ సెక్షన్ లో 1 లి పి యిక్కర సెక్షన్ లను చదివిన పొగుడును. 188 సెక్షనున్న 5 వ వధ్యూలు 1. వి. (8) 1. పి (4) అ. డి. 5. పి (6) రూలును ప్రకారం అట్టి మార్కెట్టులపై అధికారము, యూనియన్ బోర్డులకే గాని తాలూకాబోర్డులకు లేదు విశేషముచున్నది. యూనియన్ బోర్డులలోని, తాలూకా బోర్డుల వారి మార్కెట్టు, తాలూకాబోర్డుల వారు, తేలియినప్పటికిని తాలూకా బోర్డుల వారికి వానిపై హక్కులేమియు లేదాయందుకల యిక్కర అధికారములు ఏమియు లేవు. 171 వ సెక్షన్ ప్రకారం యూనియన్ బోర్డుల వారి లై సెన్సులేనిదే, తాలూకాబోర్డుల వారు యూనియన్ లలో మార్కెట్టు స్థాపించుటకు వీలులేదు.

2. యూనియన్ బోర్డులలోని మార్కెట్టులపై స్వాధీకరము యూనియన్ బోర్డులవారికే యుండవలయును. గవర్నమెంటువారియొక్క అభిప్రాయము 289 వ సెక్షన్ ప్రకారము యూనియన్ లలోని, తాలూకాబోర్డుల వారి మార్కెట్టులపై, నధికారము యూనియన్ బోర్డులకే యుండవలయును. 5 వ సెక్షన్ లు 1 (6) వ రూలు ప్రకారము రు 500-0-0 లకు మించు ఆదాయం వచ్చే వారపు సంతలలో గలను ఆదాయము తాలూకాబోర్డులకు చెందవలయును.

3. 1920 సం॥ మద్రాసు లోకల్ బోర్డుల యాక్టు ప్రకారం సంవత్సరమున కొక కార్యమును జరుగు పకువునంత గూడ మార్కెట్టులపైకికి యని యాసెక్షన్, నిరూపించుచున్నదని గవర్నమెంటువారు సలహానిచ్చుచున్నారు. ఇట్టి సంకె 7 వ ప్యాఠాలో జెప్పినట్లు యూనియన్ హద్దులలో నున్నయెడల, అది పాత యాక్టు ప్రకారము తాలూకాబోర్డులవారిపై యున్నప్పటికిని, దానిపై నధికారము యూనియన్ బోర్డులకు గలదు. అట్టి సంవత్సరపు సంతలచే వచ్చు ఆదాయము యావత్తు, యూనియన్ కే చెందవలయును. ఎందువలననగా 5 వ సెక్షన్ లు 1 (6) రూలు ప్రకారం ఏ సంవత్సరమునైన రు 500-0-0 మించి వచ్చు వారపు సంతల ఆదాయములో నగం తాలూకాబోర్డులకు చెందవలయును, గవర్న సంవత్సరపుసంతలలో వచ్చు ఆదాయమును గురించి 20-8-23 తేది హిందూత్వత్రియందు ప్రచురించబడినది.

లోట - శ్రీనివాసయ్యనాయుడు

యూనియన్ బోర్డు (పెన్సిడెంటు) చికలూరుపేట

కమ్యూనికేషన్ లైసెన్సులు

మన సంఘమునందు పోషకులుగా నుండి క్రితేవులైన కంకినేని చినరత్నయ్యగారి మరణమునకు యీ సంఘము వారు చింతిల్లుచు వారికుటుంబమువారికి యీ సంఘమువారు సానభూతిని తెలియపర్చుచున్నాము.

క్రితేవులైన శాఖమూరి లక్ష్మీదేవమ్మగారు

గుంటూరు కమ్యూనికేషన్ లైసెన్సును కార్యకర్తగా నొసగి కమ్యూనికేషన్ సంఘముయొక్క కార్యకర్తలకు పాత్ర రాలై క్రితేవులైన శాఖమూరి లక్ష్మీదేవమ్మగారు మరణమునకు యీ సంఘమువారు చింతిల్లుచు వారి దానములకు కృతజ్ఞతాపూర్వకమైన కందనము లర్పించుచు వారి మరణమునకు కను సానభూతిని తెలియపర్చుచున్నాము.

సూరవనేని వెంకయ్య,

సెక్రటరీ, కమ్యూనికేషన్ సంఘము.

మూల్లీపేటకు కూలీలు

పూజ్యమైన మునీశ్వరస్వామిగారు నన్ను మూల్లీపేటలో అచ్చటి ప్రజలకు తాతా కంపెనీవారి వలన జరిగిన అన్యాయమును, కష్టములను ఎల్లవకన తెలియించి యున్నది. అకాది నందేయు అచ్చట నిద్దు కట్టుకొని నివసించు చుండు ప్రజలను వారివారి యిండ్లు వాకిట్లు వదలిపెట్టి భూములు వకటిపెట్టి పోవలసినదనియు, ఆంధ్రదేశమున పెద్ద చెరువు నిర్మించి అచ్చటి నీళ్లతో విద్యుచ్ఛక్తి సృజించి బొంబాయి నట్టయములోని ఆర్థిక గారముల నడుపు చుండు మురూ తాతా కంపెనీవారు కోరగా అచ్చటి ప్రజల లంచము సమర్థింపకపోయిరి. అయినను తాతా కంపెనీవారు ప్రజల వ్యయములను అత్యుపైక చేరువుపట్ట వేయుటకు మొదలుపెట్టగా ప్రజలు చెరువుపట్టవేయుటకు వీలులేకుండ ఆంధ్రదేశమున ఆర్థిక గారములందరిని అడ్డుముగా పండుకొనిరి. పై పుట్టవేయుట మొదలగుపనులుచేయుటకు ఎవరును కూలీలు గాకుండ బోధించినారు. అందువలన అతని చేయుటకు ఆ ప్రాంతములవా రెవరను కూలీలుగా వెళ్లరైరి. ఏమట్లు అడ్డుముగా పండుకొనిన జనులపై మలమలమననట్టి వేదనీళ్లు తాతా కంపెనీవారు చల్లించిరి. ఆంధ్రదేశమువారి సహాయము గైకొని పోలీసులచే ప్రజలను దెబ్బలు కొట్టించుట మున్నగు బాధలను పెట్టిరి. కాని వారి ప్రయత్నములన్నియు నిశ్ఫలమైయుండున తాతా కంపెనీవారి కచ్చటి కావని ముందేసిరి. మరల నిష్పడు అనిని ప్రాంతభింజదలించి అచ్చట కూలీల దొంగక ఈ ప్రాంతములనుండి కూలీలను తీసికొనిపోవుట మొదలుపెట్టి కూలీలకు సత్తయి చేసిన వారికి కమిషన్ యిచ్చుటకు ఏర్పాటుచేసెందున ఈ ప్రాంతములందున్న కొందరు మిషనరీ దొంగలను తిడుతరులను పల్లెగా మహులను, పట్టణములను పోయి ఈ గ్రామములలో యిచ్చే కూలీలకు రెండింటిని హెచ్చుగా కూలియిప్పించెదమని వేద జనులకు అకేపెట్టి కూలీలను పంపుచున్నారు. ఈ ప్రయత్నము ఎప్పడైనా తేవాలిసమీప తాలూకాలలో జరుగుచున్నది. అచ్చటికి మనకునుకూలీలుగా వెళ్లినవో ఆంధ్రదేశమున నివసించు ప్రజలకు చాల కష్టమున్ను అన్యాయమున్ను సంభవింపగలదు. మనము ఆంధ్రదేశమున యిచ్చుటనుండి పోవు కూలీలనున్న కింహమును కూడ సంభవించుచున్నాము. అచ్చటివజలు వాధింపబడిన విషయములను, వారికి న భరించిన యిక్కట్లులను గురించి యిచ్చటి ప్రజలకు విపులముగా తెలుపుటకై కరపత్రములు అచ్చువేయుచు చున్నాము. కొద్ది కాలములోనే అవి వంచిపెట్టబడును. ఈలోపుగా కాంగ్రెస్ ప్రచారకులను, ప్రతి అసహాయ వాదియు, వేదభక్తులను పల్లెలందును, పట్టణములందును, పాటకపు జనులను మూల్లీపేట కృతపాదమును నూన్చి బోధించవలసి ప్రార్థించు చున్నాము.

పూరె వెంకట సుబ్బారావు.

గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము కార్యదర్శిగాను.

నెల్లూరు జిల్లా కాంగ్రెస్ సంఘము

నేను కొన్ని కారణములచే (రాజకీయములు కావు) నెల్లూరు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శిత్వమునను ను, నదరు సంఘములయొక్క కార్యక్రమాలకు సామాన్యసంఘముల సభ్యత్వమునకును, రాజీనామా నొసంగితిని.

రాష్ట్రీయ సామాన్యసంఘమునందును, రాష్ట్రీయ కార్యక్రమాలకు సంఘమునందును నాసభ్యత్వమును ఉంచుకొనుచు కాంగ్రెసు తీర్మానములకు దానునై క్రితే యున్నంతవరకు నా కార్యమును నిర్వహించుకొను చుండును. జిల్లా సంఘమునకు జాయిటు వ్రాయువారు పూర్వమునై నాపేర్ వ్రాయక కాంగ్రెసు కార్యకర్తలయినవకు వ్రాయ వ్రాద్దము.

వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య

ద్వితీయ ఆంధ్రజిల్లాల గవర్నమెంటు గ్రామామల హెడ్డుకరణముల ప్రత్యేకసభ

ఈసభ గోదావరిజిల్లా రామచంద్రపురం తాలూకా తాపే శ్రీరంగ గ్రామమున 1923 సం॥ సెప్టెంబరు 19 తేదీ జరుగుచు నని యిదివరకే ప్రచురింపబడియున్నది. ఈ సభ ప్రత్యేక ఆయ్యు గారి తిరుపతి గ్రామగారిని ఆగ్రాసాధికారిగా వుండుటకు ఏర్పాటు చేసికోవడమయినది. ఈసభకు వచ్చువారల ద్వారాపాడే ప్రేషనలలో లెబడిగి జట్కూబుద్ధమీద గాని ఎట్లబుద్ధమీదగాని వచ్చుటకు సౌకర్యముకలదు. ద్వారాపాడికి తాపే శ్రీరంగముకు దూరము 3 మైళ్లు గలనక హెడ్డుకరణముల యానమ్మంది కప్పక దియిచేత ప్రార్థించుచున్నాము.

సత్యవోలు బాపిగజు

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుడు.

“అమెరికను కంపెనీలు”

ఈమధ్య “అమెరికా కంపెనీలు” రెండేంటి నూర్చి యీ ప్రాంతములలో చాల ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఆ కంపెనీలు అమెరికాలో స్థాపించిరట. బొంబాయినుంచి కాగితములు వగైరా హెచ్చుగా వచ్చుచున్నవి. కొట్లకొది రూపాయలకు మూల భవము 75 రూపాయలు 150 రూపాయలు వాటా విలువ యీ తాలూకాలో నిష్పటికి నుమాను వెయ్యి వాటావరకు ఖర్చు అయియుండవచ్చును. వాటాలు త్వరితముగా ఖర్చు అగుటకు వాటాదార్లకు వచ్చుటకు వీలు లేని సమపాదములు లాభములు కంపెనీలవారు అకేపెట్టుచున్నారు. రు 225 రూపాయల వాటా 90, 105, 120 రూపాయలకు యిచ్చివేస్తున్నారు. 90 రూపాయలకు యిస్తే 225 రూపాయలకు వాటా వచ్చునన్నీ, మొత్తం 225 మీదనున్న నూటికి 10 రూపాయలకు వైగా లాభము వచ్చునన్నీ, అమెరికానుంచి వస్తువులు మూడురూపాయలది ఒక రూపాయకి తాను తెప్పించి నూటికి నూరు తాను లాభము తీసుకొని వాటాదార్లకు కొన్ని వస్తువులమీద నూటికి 25 రూపాయలు “డిస్కంట్టు” యిచ్చుక మరయు వారి కరపత్రములు చాటుచున్నవి. మధ్యహిందూస్థానములో 7 లక్షల యిక్కరములకుంచి భూమి 499 సంవత్సరములకు సకరుకంపెనీలు కాలకు తీసుకొన్నట్లును, యెడలెట్లు నూటికి 1, 2, 5, 7 చున్నగు రేట్లలో కమిషన్ యిచ్చుటయు తెలియుచున్నది. సర్వవిధములను భారతీయులను వారి భవములు యీ కంపెనీలలో నిమగ్నమగుటకు ప్రయత్నములు చేయుచున్నది. ఇట్టి కంపెనీల విషయమై నాకు కొన్ని సందేహములు లుండుట, చే వివరముగా కలకత్తాలో శ్రీ ఆరవింద హోమగారి శిష్యులచే నడిపించబడుచున్న “స్టాండర్డ్ బేరరు” పత్రికను, రాజగోపాలాచారిగారిచే నడిపించబడుచున్న మహాత్ముని ‘యంగ్ ఇండియా’ పత్రికను, శ్రీముత్య పట్టాభిశిరామయ్యగారి ‘జన్మభూమి’ పత్రికను, కొంత కాలమునందట ఉత్తరమును (కానియంటిని. ‘యంగ్ ఇండియా’ పత్రిక నా ఉత్తరమును ప్రచురించినట్లు కనుగొందుగాని ‘జన్మభూమి’ స్టాండర్డ్ ‘బేరరు’ పత్రిక నా ఉత్తరమును ప్రచురించి యరువునుగూడ నిట్టి విదేశజనితము లగు కంపెనీలు భారతాభ్యుదయమున కంతయు అరిష్టదాహక మని స్పష్టముగా తెలిసికొనినవి. నదరుకంపెనీల మేనేజరుల దైర్ఘ్య గురించి నెలకొలుపించు బొంబాయిలో అరెస్టుచేసినట్లు 7-8-23 తేది ౪౦ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ప్రచురింపబడిన, అప్పటినుండియు నీ ప్రాంతములలో ఈ కంపెనీలవారు ప్రయత్నములు గుట్టుచేత చేసె యిదివిషయమై తమపత్రికకు వ్రాయుట విరమించుకొంటిని కాని తిరిగి కొద్ది కాలములో యిదివిషయమై పునః ప్రయత్నములు జరుగునని వినుటచే యీకాబును వ్రాయుచున్నాను. ఈ కంపెనీలలో గాని యిక్కడనుండే భారతదేశములో గాక యిక్కడదేశములలో నెచ్చట రిజిస్టరీ అయి, పాశ్చాత్యసభ్యుల ననుసరించి నడిపేడి కంపెనీలలో వేకాభ్యుదయమును గోరు ప్రజలుగాని ప్రచారకులుగాని బోధ్యము కలగజేసికొనవలయుటయే గాక, తమచేత నైసంతలో యిట్టి యర్జునులను నిరసించవలసినదిగా నూడ మనవిచేయుచున్నాను.

గు. వెం. సుబ్బారావు
అవలాపురము.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రాథమిక

పాఠశాల పాఠ్యయంఘము

మన సంఘములకరపురాష్ట్రసంఘము చేసిన ప్రయత్న ఫలితము “వడిసంవత్సరముల సర్వీసునకు మొదిన సర్వీసుగల అన్ ట్రెయిండు టీచర్లకు ట్రెయినింగు అయినవారితో సమ యోగ్యతగలవారిగా ఎండుటకు గల హక్కును నిమగ్నమగుట” తగాను వారివారి దరఖాస్తులను ఆయాజిల్లా ఇన్స్పెక్టర్ డ్వారాను ఇన్స్పెక్టర్ సులద్వారాను పంపుకొనవలసిందని శ్రీ మనరామ దైర్ఘ్య దొరవారు వారి అఫీసు L Dis. 1438 Of 28 d. 5-6-1923 నెంబడు ముఖమున వారీచేయించియున్నారు. కావున వది సంవత్సరములకు పైబడి సర్వీసుగల ట్రెయినింగు కాని ఉపాధ్యాయులందరను వైస. ౫ రును ఉదహరించుచు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలయును. దరఖాస్తులలో ఉద్యోగపు ఆర్డరులను తమ సర్టిఫికేట్లను నక్షేపమున్న, సర్వీసు పేటుమెంటును పంపుకొనవలెను. ఉపాధ్యాయులు ఈ యవకాశమును పోగొట్టుకొనక యోగ్యతాపత్రలను సంపాదించుకొనవలెను.

తెన్నెటి వెంకట కామేశ్వరరావు.

8-9-1923 కార్యదర్శి.

నైస్యపు ఖర్చులు

దూరదండితనము

శ్రీరామ కృష్ణ మొదల ము. రా. రా. టి. కె. శాశ్వతము యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:-

రామరామ రైతువైన పన్నులుపాచ్చి భారము యెక్కింపబడుచుండుట అందరికి తెలిసియున్నది. మితిమీరిన ఖర్చులే దీనికి కారణము. సంపూర్ణముగ స్వరాజ్యమును పన్ను సాధించుకరకు ఈ ప్రమాదము నావుట దుస్తరము సైన్యపు ఖర్చులవలననే సర్కారువారిచే జరుపబడుచుండు దూరదండితనము ఇంతింత యిది చెప్ప నలవికాదు. ఈక్రింద ఒక దృష్టాంతము వ్రాసెదను.

దొరతనపు ఖర్చులలో సైన్యపు ఖర్చు మితిమీరినదని యింతింతయుండు ఒక వ్యాసమును నూచించియుంటిని. ఇట్టి సైన్యపు ఖర్చులలో ముందుగండు సామానులు చేయుటకై మన దేశమునకు సర్కారువారిచే 8 కర్మాగారములు నెలకొల్పబడి యున్నవి. వీనియందు నిర్మింపబడు సామానులు ఇప్పటి యవ సరమునకే కాక ముందు రాబోవు యధ్యక్షులకును చాలినంత నియో చేయుట ఆచారముగానున్నది. 1914 సం॥ 8 కర్మాగార ములకును 68 లక్షలు వెచ్చింపబడెను. పోయిన సం॥ ఈ పద్ధతి క్రింద ఒట్టుఖర్చు 118½ లక్షగా ఏర్పడినది. ఇదివరకు చేసి నిధులుగానుండు ముందుగండు సామానుల వలె 14 కోట్ల రూపాయలు. ఇప్పటి స్థితియందు వాడుకలోనుండు సామానుల వలె 8½ కోట్లు చేయును. ఇక 4 కోట్ల రూపాయలు వలె గల వస్తువులు ఉగ్రాణములో యున్నవి. ఇదికాక 6½ కోట్ల రూపాయల వలెగల వస్తువులు ఎక్కడో రాబోవు యధ్యక్షులకులై ఎత్తి పెట్టబడియున్నవి. అట్లుగా ఈ 14 కోట్ల వైకి వాడుకలోనున్న సామానుల వలె 8½ కోట్లు తీసివేయగ మిగిలిన 10½ కోట్ల రూపాయల వలెగల వస్తువులు మూలపడియు న్నున్నను మాట. ఇది యిట్లుండగ 1922-23 బడ్జెట్టువందు ముందు గుండు సామానులకై 240 లక్షల రూపాయలు ఎత్తి పెట్టి బడెను. ఈ మొత్తమైనను వెనుకటి సం॥ మానకంటె 6 లక్షలు తక్కువ. ఇంతకాక సం॥ 1 కోటి రూపాయలు ఈ కార్యాలకు ఖర్చుచున్నది. ఈ సామానులను సంవత్సరమునొకటి ఉగ్రాణమునందు వాడివెట్టుటచే వాని వలయు లెక్కలవును. 50 లక్షల రూపాయల సామాను 9 లక్షల రూపాయలకంటె ఎక్కువకగ అప్పుడెదురు అని సర్కారు లెక్కలకులననే యేర్పడినది.

ఇట్టి హెచ్చు ఖర్చులను నిల్పుటకై సర్కారువారు పోయిన సం॥ ఒక కమిటీని ఏర్పడిరి. దీనికి లార్డు ఇంచీఫ్ ఆఫ్ గొప్ప కార్యదక్షుని వెనెడెట్టుగ జేసిరి దీనికి ఇంచీఫ్ కమిటీ అని పేరు. ఈ కమిటీవారు యీ దూరదండితనమును బోధించి వాడుకకు కాక మూలపడియుండు ముందు గుండు సామానుల 10½ కోట్ల వలెనైన అగు పద్ధియే సం॥ నకు 8½ లక్షల రూపాయలను మన్నదనము, ఇది దేశమునకు మిక్కిలి ఘోరమగు నష్టమనియు, యధ్యక్షులకై ఎత్తిపెట్టి యుండు సామానులవలె అధ్యక్షుల కర్మము లెగ్గించవచ్చుననియు నూచించియున్నారు. అయినను సైన్యపు యిలాఖావారు 'తాము జట్టిన కుండెటికి మూడేకాళ్లు' అనువారి రహస్యము చేరినందున ఈ దూరదండితనము నిలుపుచురని నమ్మకములేదు.

మార్కండేయ

చక్కని ఆటంకముల కొత్తనాటకము అణా 12. చక్కని పాటలు!!

నిగులభక్తిరసపూరితము. రంగస్థలముల కత్వం తానుకూలము.

ఈశ్వరభావము :- మృత్యువును జయించిన దివ్యచరితుడగు మార్కండేయుని చరిత్ర. రంగస్థలముల కనువగునట్లు మూడు గంటల కాలములో ప్రదర్శించ పీలుగునట్లు వ్రాయబడినది. ఇట్టి భక్తిరస పూరితమగు నాటకమును ప్రతివారును చదివి యానందాంతురు గాక.

మీ చందాదారులకు అణా 8 లకే వంపబడును.

సరస్వతీ గ్రంథమండలి

రాజమండ్రి.

శాసనోల్లంఘనము

శాసనోల్లంఘనమునుగూర్చి గుంటూరు పురపాలకసభ్యులకు జరిగి రాధాకృష్ణయ్యగారు వ్రాసిన వ్యాసమును 20-8-23 ఆంధ్రపత్రికయందు చూచితిమి. వారు శాసనోల్లంఘనము యొక్క అవశ్యకతనుగూర్చి తెలిపిన యభిప్రాయముతో మేము కేరళదండితిమి గాని ఆవిధానము మా యుద్దేశమునకు విజృంభముగా నున్నదని తెలుపుటకు చింతింపచున్నాము. మహాత్ముని యందు భారతీయులందఱికిని ఆత్మధిక శ్రద్ధాభక్తులు కల వను మాట తప్పుమే. కాని మూలాలుగా ఏర్పడి మహాత్ముడున్న యర్థవాదా బండిఖాళా గేటువద్దకు వెళ్లి నూపరింపెండెం టును ఎట్టి దౌర్జన్యము లేకుండగ కాంతియురముగ మహాత్ముని విడుదల చేయుమని కోరుట యిది తప్పతి శాసనసభ్యులలోనికి కల్గి స్వరాజ్యమును కోరిన నెంత సభలకునుగో యంతయే యగును. మఱియు ఎన్ని దినములు ఆగేటువద్ద ఉపవాసము చేసి నను ప్రభుత్వమువారికి కనికర ముండదు. మహాత్మునియందు మనకు నున్న భక్తికి మాత్రులమను, వారిని విడుదలచేయుటకును యిట్లు చేయుటకంటె మహాత్ముడు నూచించిన నిర్మాణ కార్యక్రమమును కడకపీక్షతో నాయకులందఱు కొనసాగించినచో ఒక్క మహాత్ముని విడుదలయేకాక, స్వరాజ్యసంపాదనము, భిలాభతుసమస్య, కలకత్తాజ్యముల సమస్య మొదలగునవిన్నియు సఫలము కాగలవు. నిర్మాణకార్యక్రమమునందున్న కక్షికి సరియైన పద్ధతి యం కటి లేదు. పాలలోనే పెరుగు, మీద, నేయి మొదలైన వివిధవిషయములను నిర్మాణ కార్యక్రమమునందే స్వరాజ్య, భిలాభతు, పంజాబు మొదలైన సమస్య లన్నియు నిమిది నున్నవి.

శాసనోల్లంఘనములను ప్రజలలో నొకవిధమైన యాత్మావాముండునని కొంద రనవచ్చును. అది నిజమే. మధుర పికెటింగు జేయుట నాశ్చర్యకరమే ఇటులనే ప్రతిసారా యుదు కాణదారులను మద్యమును విక్రయింపవలయును, విదేశ వస్త్రవ్యాపారమును స్వదేశవస్త్రముల సమ్మతలననదని ప్రార్థించుటవలయును చాల మేళవగలగును. వారు దులను సమ్మతించినచో పికెటింగుచేయుట మంచిది. దుకాణములయొద్ద స్వదేశ వస్త్రములను వాలంటీర్లు ఆమ్మిక మంచిది. ఇంటింటికీవెళ్లి స్వదేశవస్త్రములను కొనువని ప్రార్థించినచో నెంతయో లాభము కలదు. హిందీప్రచారమును హెచ్చరించిన మేళ కలదు. పంచములకు ధనికులచే కొన్ని సదుపాయములను చేయించిన నెంత ఉత్సాహము వలెయొకటిలేదు. వీనివీరి విశ్వాసముండి పని చేసిన ఒక సంవత్సరములో మహాత్మునియైన ఫలములు లేక గలవు. శాసనసభా ప్రజేతలను అందు ము మెంత ఆసహ యోధ్యమునూను నడపిను ప్రయోజనములేదు. గంధీశాసనముని విడుదలచేయుడని మనము నూకరింపెండెంటును జేసినను, ఈ వాసములను చేసినను మేళలేదు, సాగింపును. దీక్షతో నిర్మాణకార్యక్రమమును కొనసాగింపుడు.

సత్యసంఘసభ్యులు.

ఏలము నోటిను

శ్రీ శ్రీ లేట్ రాజా వి. ముద్దుకృష్ణ యూ చేద్ర బహదూర్ వారి యజ్ఞేటు తాలూకు (1) బంగలపల్లె (2) గొల్లగుంట (3) నురభివారి ఖండ్రగ (4) పూలరంగడిపల్లె (5) బసవయ్యగుంట (6) అగ బర్మినువారి ఖండ్రగ (7) పేటగుంట అనే గ్రామములు యీ నెల తే 15 ది శనివారము సాయం త్రము 9 గంటలకు వేంకటగిరి టవున్ సంతానం దివాన్ ఆఫీసులో బహిరంగ ఏలము ద్వారా విక్రయింపబడుచున్నవి. పై గ్రామములకు సంబంధించిన అన్ని వివరములు సదరు యజ్ఞేటు శిరస్తాదార్ ఆఫీసులో తెలియనగును.

రాజమహలు, పేంకటగిరి టవున్, 7-9-23 భా. విశ్వేశ్వరయ్య, శిరస్తాదార్.

for శ్రీ రాజా ఆఫ్ వేంకటగిరి, శ్రీకుమారరాజా ఆఫ్ వేంకటగిరి, ఎక్సిక్యూటర్.

13 వ నెలూరుమండలమునాసభ

ఈనెల 29, 30 తేదీలలో నెంకటగిరిలో సమావేశమగును. దిన్నెటినిము శ్రీయంత తర్కభూషణము నెంకటకృష్ణ మాచార్యులవారి ఆధ్వర్యతక్రింద ఆహ్వానసంఘము సమావేశమై మహాసభకు శ్రీయంత టంగటూరు ప్రకాశము పంతులుగారిని అధ్యక్షునిగా నెచ్చుకొనిరి.

స్వరాజ్యమందిరమునకు కావలసిన పందిళ్లు వగయిరా పనులు వివిధగా సాగుచున్నది.

ఆహ్వాన సంఘసభ్యులకు చందా రూ 2-0-0 లకు తక్కువ లేకుండా చున్నట్లు ప్రతిభులకు రు 1-8-0 యున్న ప్రేక్షకులకు రు 0-4-0 లున్నట్లు రుసుము నియమించడ మైనది.

ధిల్లీ కాంగ్రెసు సమావేశమైన కంటనే సైసభ సమావేశ ముచు గనుక చాల ముఖ్యాంశములు చర్చింపవలసి యుండును గాన ఈ మండలవాసులందఱును ప్రతిభులకు విచ్చేసి సభను జయప్రదముగా నెరవేర్చు ప్రార్థితులు.

మాడభూమి రంగచార్యులు,

కార్యదర్శి, ఆహ్వానసంఘము, నెంకటగిరిటవున్.

ఆఖిలభారత గ్రంథాలయ ప్రతినిధుల మహాసభ

ఈ మహాసభయొక్క క్రమసమావేశము 1919 సం॥ నవంబరు నెలలో చెన్నపురియందు, బరోడా గ్రంథాలయ శైల క్షరగాంగు కీర్తిశేఖరైన జె. యస్. కొడాలూరుగారి యాధి పత్యమున జరిగినది. ఆ సందర్భమున గ్రంథాలయదర్శనము మదరాసు గవర్నరుగారు శ్రీ విల్లింగడన్ ప్రభువుగారివలన, దెవరచినది. భారతవర్షముగల వివిధ వార్తాపత్రికాదర్శనమునూడఁ జరుపబడినది.

భారతవర్ష మందలి వివిధరాష్ట్రములనుండియు, ప్రభుత్వ గ్రంథాలయముల నుండియు, స్వదేశసంస్థాన గ్రంథాలయముల నుండియు, మూడు 250 ప్రతినిధులు కథ నలంకరించిరి. భారత వర్షమునం దంతటను గ్రంథాలయోద్యమమును నిభివృద్ధిచేయుట కనుగుసాధనముల నవలంబించుటకు నొక కార్యసంఘ మేర్పాటు చేయబడినది.

ఈ మహాసభయొక్క ద్వితీయ సమావేశము బరోడా నగరమున జరుపుటకు దగులుత్తమును కావించినను కొడాలూరుగారి యకాలమరణమున అట్టిసమావేశము జరుగుట యసాధ్యమయ్యెను.

ఇట్టి పరిస్థితులలో సమహాసభకు 1923 దిశంబరు నెలలో దేశీయమహాసభతోటాటు కాకినాడ పురంబున జరుపుటకు 1923 మే నెలలో పమిడిపాడు గ్రామమున జరిగిన 2-వ ఆంధ్ర దేశ గ్రంథాలయ మహాసభవారు తీర్మానించిరి. ఆ తీర్మానము సారముగా ఆగస్టునెల 18 తేదీని ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘ సభ్యులయొక్కయు, స్థానిక గ్రంథాలయ సభ్యులయొక్కయు, నొకసభ కాకినాడపురంబున సమావేశపరచబడినది. ఆ సభ యందు ఆహ్వానసంఘము నేర్పరచు నిమిత్తము ఒక తాత్కాలిక కార్య సంఘ మేర్పాటుచేయబడినది. ఆసంఘమునకు ము.రా.రా పులవర్తి ఖిమలింగమూర్తిగారు కాకినాడ

.. జేటూరి కృష్ణబ్రహ్మంగారు ..
.. గాడిచెర్ల సూర్యనారాయణగారు ..
.. అయ్యంగి వెంకట్రమణయ్యగారు బెజవాడ
కార్యదర్శులుగా ము.రా.రా.గిని శ్రీ రామముగారు
కాకినాడ కోశాధ్యక్షులుగాను నియమింపబడిరి.
ఆహ్వాన సంఘసభ్యత్వమునకు కనీసపు ప్రజేతగనును రూ 5 ఏర్పాటు చేయబడినది.

ఈసభను జయప్రదముగా జరుపుటకు న్యాయము ను మారు మూడువేల రూప్యములరకు అంచనావేయబడినది. కాన ఆంధ్రదేశమందలి గ్రంథాలయ పరిసాలకులందరు తమ శ్రద్ధతీసి కొని ఆహ్వానసంఘ సభ్యులతో స్పృహకును ప్రతిభులకు బంపుటకు ను ప్రయత్నించుటకు ప్రార్థితులు గ్రంథాలయోద్యమమునం దభిమానముగలవా రాహ్వానసంఘమునందు వెంటనే చేర ప్రార్థితులు. ఆంధ్రదేశమునందలి భూభూము జమీందారులు విరాళముల నొసగి ప్రోత్సహించఁ బ్రార్థితులు.

గాడిచెర్ల సూర్యనారాయణ, కార్యదర్శి.

గొ. పారసుగారి సోనే ఆర్. ఆర్. గారు వి. సి. యస్. పంజాబు, ఢిల్లీపు కమిషనుగ వచ్చెనరని తెలియుచున్నది.

గోదావరిమండల అసహాయోద్యమ విద్యార్థిమహాసభ

రాజమహేంద్రవరము

(స్వకీయవిలేఖరి)

గోదావరి మండల అసహాయోద్యమ విద్యార్థుల సభ ఈ తెల 5, 6 తేదీలను రాజమహేంద్రవరములో దాక్షుల ముఖ్యమంత్రిగారి కృపాముఖా సమావేశమయ్యెను. జిల్లాలోని వివిధ ప్రాంతములనుండి మూడు 40 మంది విద్యార్థులును, ప్రచారకులును, విచ్చేసిరి. వీరందరిని దాక్షులగారి యింటనే భోజనములకు తేర్చుట చేయబడినది. ఈ యువకుల బృందముకు సలహాదాసులగుటకు దాక్షుల గౌరవమూర్తి రామారావు గారు గూడ సభకు హాజరైరి. కాకినాడలో శ్రీమత బులుసు సాంబమూర్తిగారి ఏకత్రుత్వదేవ సుబ్రహ్మణ్యంగారు అకాలముగా చనిపోయినందునకు కాకినాడనుండి రానున్నట్లైన వారు రాజకీయిరి.

5 తేదీ మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు సభ ప్రారంభమయ్యెను. అనులాపురంవాస్తవ్యులగు శ్రీగుమ్మడిపల్లె వెంకటసుబ్బారావుగారి రథ్యుతక వహించిరి. ముఖ్యారాధనా సభ్యులుగా మండల గోరుకుల పూర్వము దాక్షుల ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ సమావేశోద్దేశ్యములను గూర్చి స్పష్టముగా తెప్పి వివిధ ప్రాంతములనుండి విచ్చేసినవారి వాస్తవించుచు చూట్టినది. ముఖ్యారాధనాగారు హిందూదేశములోనున్న అనేక ఆశ్రమములను దర్శించి వాటియొక్క నియమములను, విధులను, ఆశ్రమ వాసుల పనిని వివ్రములును తెలిసికొని యున్నారనియు వారి సభ కథ్యుతక వహించుట అన్ని విధముల తగియున్నారని తెప్పిరి. ముఖ్యారాధనా రథ్యుతక వహించి భగవత్పాదార్పణతో సభ ప్రారంభించిరి.

కాకినాడనుండి వచ్చినంతటి చదురుబడెను. కర్ణాటక మును ముఖ్యమంత్రిగారి మరణవార్త విని సభ్యులందఱు విచారక్రమమునైరి. సాంబమూర్తిగారిని వారి కలుసుకొనునకు ఈ సమావేశోద్దేశ్యముగ సామధూరిని వెల్లెము తీర్మానము జేయబడెను. అభ్యుత్థులు తాము జెప్పవలసిన విషయము చివరను జెప్పెదమని తెప్పి మిలిసినవారి అనుభవమును, భౌతిక ప్రకృతునుగూడ వారుజేయు సలహాలను జెప్పవని కోరిరి.

ప్రారంభమున బుద్ధవరపు మరంగేశ్వరరావుగారు కాకినాడవిద్యాలయములగురించి తెప్పించి, జనరాసుల్యములో జాతీయప్రభోధము బాగుగా జరుగుటకు పల్లెటూళ్లలో చిన్న జాతీయవిద్యాలయములు స్థాపించి ప్రచారములు స్థాయిగా నుండి ఆయాగ్రామముల ప్రేమానురాగములను సంపాదించి వారికి సర్వ విధముల బోధననుచుండియెడల జాతీయప్రభోధమును ప్రచారమునొక్క జీవితసమస్యనుగూడ జరుగుచుండునని తెప్పిరి. ఈ యుపాధ్యాయుడే ఆయాగ్రామలో ఖద్దరుపని జేయవచ్చుననియు కాలకమున తన కలుగుటచే హెచ్చయిపెట్టుట అస్పృశ్యతానివారణ మొకలగు పెద్దసమస్యనుగూడ వెడలగొనవచ్చుననియు తెప్పిరి.

అనులాపురంవాలాకా కాంగ్రెస్ కార్యదర్శిగారు కళ వెంకట్రావుగారు ప్రచారమున జీవితప్రశ్ననుకొని బాగుగా తెప్పి ఆశ్రమములను స్థాపించి చారిత్రక సోపానములతో జాతీయ కార్యక్రమమును జనప్రదముగా కొనసాగించవచ్చునని అభిప్రాయపడిరి. చాలకాలమునుండి వీరి సమస్యవిషయమై ఆలోచించుచుండిరి. వెన్నటి సత్యవారాయణగారిలో నీ విషయమై విశేషము ప్రస్తావనజేసిరిననుగూడ తెప్పిరి. వారి అనుభవములట్టి అనులాపురం రాజోలుతాలూకాలలో ఖద్దరుపనికొనుటకు బంబిరిగా సాగుట కష్టమనియు, ఖద్దరుపనికొనుటకు కొల్లిరెండు 40 శ్రమయో కొల్లిరెండు వెలకొనుట కొల్లిరెండులతో జూతములుచేయుటయో ప్రారంభించి ఖద్దరుపనికొనుటకును ఈరెండు పరిష్కారములకు వచ్చి లాభముకల్గు సమయములనుగూడ ఈవిధముగా ఖద్దరుప్రచారమును ప్రచారమున జీవితమునకు గానులిన భవార్థమును జరుగవచ్చుననియు తెప్పిరి.

దోణిరెండు కామేశ్వర రావుగారు:—ప్రచారము జీవోపాధికారము పనిజేయుట కాంగ్రెసుపనిజేయుట దుర్లభమేమో యీ అభిప్రాయముండిరి. భవార్థము కాంగ్రెసుపని జరిపరచుట సాధ్యము గానని వివరించెను. ఈ ప్రచారకర్మమునకును “సర్వేంటుఅఫ్ ఇండియాసొలైటి” వలె భవము ప్రేరేపకముల కన్పించుచుండలే ననియు, ఆ భగములనుండి జీవితమున కవసర

మైనంతమాత్రము ప్రచారముల కిచ్చుచు పని జేయుచుండుటకు మంచిదిని తెప్పిరి.

కర్ణాటక శ్రీ గామారావుగారు మాట్లాడుచు ప్రచారములు ఇటు జేయుట అటుజేయుట అని ప్రజలకు తెల్పుటయే గాక తాము గూడ స్వయముగా వసతులయి నేమిటయు నేర్చుకొనుచుండలే నని తెప్పిరి.

చెరుకూరి వెంకటమూర్తిగారు మాట్లాడుచు జాతీయ విద్యాలయములో పనిజేయు యుపాధ్యాయుడు మిలిసినది జేయుటకు వీలుండవలసి తెప్పిరి. మిలిసిన ప్రచారమునకు బోయిన యెడల గ్రామములకు వారియెడల గౌరవము నకొనవలసి తెప్పిరి. పల్లెటూళ్లయందు గ్రామవాసులమీద వాధారపడి జాతీయ విద్యాలయములను తెలకొల్పి సాగించుట దుర్లభమని తెప్పిరి. ఖద్దరు తయారైన వెంటనే ఖద్దరుగానిపో ఆయుర్విత్తి కెంచువనిగూడ తెప్పిరి.

కనిశెట్ల రామకృష్ణ రావుగారు ఏ 10 గ్రామములలో 20 గ్రామములలో యొక ప్రచారముని నియమించి ఒకొక్క గ్రామమునకు 5 గురు కాంగ్రెస్ కర్మియును జేర్చుటయు, తెల దివముల కొకయొకపామును నిచ్చుటయు ఫలప్రదము గాననియు ప్రచారకులయొక్క కాలమును కత్తులును దుర్వినియోగముననియు, వీరు చేయవలసినవిగాని జేయవలసినంత పనిగాని జరుగుటలేదనియు తెప్పిరి. 4, 5 గురు ప్రచారకులలోహో గలసి ఏ 4 గ్రామములలోహో, 5 గ్రామములలోహో విరివిగా ప్రచారము జేసేయెడల మంచిఫలిత ముండుననియు నట్లు ఆ 4 గ్రామములను బాగుగా నేర్చుటజేసిన పిమ్మట మరయొక చిన్న షిర్కాను దీసికొని ఆచ్చట పనిజేయవచ్చుననియు తెప్పిరి. ప్రచారకుల క్రత్యేక జీవితసమస్యకన్న ప్రచారమున కలుగు బోషణసమస్య యెక్కువ ప్రబలమైనదనియు తెప్పిరి. వీరులుం బముల కొకచోట తేర్చి వారి పోషణకు మార్గమును మనము గవిపెట్టెయెడల పని బాగుగా జరుగునని తెప్పిరి.

దాక్షుల గౌరవమూర్తిగారు అస్పృశ్యతా నివారణగూర్చి విశేషకృషి చాలకాలమునుండి చేయుచున్నారని దాక్షుల గౌరవమూర్తిగారిని మాట్లాడవని కోరికగా వారు అస్పృశ్యతా నివారణ సమస్య సంఘసమస్యలనియు ఆవిని నిర్వహించుటకు సాతకాలముల బహిష్కరించిన యువకులు పనికి రావనియు ఏపల్లెటూరి గ్రామములోనికేహోయి ఆచ్చట ఈ సమస్య పరిష్కారమునకు మొదలెడినతోడనే ఆ గ్రామవాసులు విరోధులగుచు రనియు ఆ కారణమున మొదటికే మోసముగలుగుననియు తెప్పిరి. స్వతంత్రము పోషణచేసికొనుచు కొంతవరకు జీవితసమస్యనుగూడ పూర్వముజేసి కలుగుటచే సంపాదించిన పెద్దలకు ఈపనిని వదలలే ననియు, తెప్పిరి.

అంతట అభ్యుత్థులు మూడు అరగంటకాలము వారి అనుభవములకు స్పష్టముగా వివరించిరి. సహాయ నిరాకరణోద్యమము ప్రారంభించినప్పుడు ఈ ప్రేరేపకులకు యువకులు వారి సర్వ స్వమునవలది, ముందు వెనుక వాలోలింపక కార్యక్రమమునకు దీనియు, తర్వాత బాద్లో తీర్మానాంతరము ఈ సమస్యయు, ఈ యుద్యమమును యంతలో పోవునదిగానని రూఢి అయినదనియు, అందుచే ప్రజలకు ప్రచారములు, వారి వారి అభిప్రాయములను మార్చుకొని, వారి జీవితకాలమంతయు దేశసేవకుం దే వినియోగించవలసిన అవసరమనియు తెప్పిరి. అందుకల్ల ప్రచారములకు తమ జీవితసమస్యగురించి మార్గ మోహించిపలసినచ్చినది. దేశసేవకుండే కాలమంతయు వినియోగపరచుటకొన్న ప్రచారకులకు జీవితాధారముజరుగు పెట్టుకొనవలెనుగలిగింక పని జేయుటెట్లు? ఈ సమస్యలకు అభ్యుత్థులుచెప్పిన మార్గ మొక్కటియే. ఏమండలమందు పనిజేయవలయున్న ప్రచారకులమండలములో సోపానము, వారి కుటుంబముల వచ్చుటజేర్చి అవసరమగు ఆలోచనలు, కరస్పరసలహాలు గావించుకొనుచు, వారి కుటుంబపోషణ జరుగుటకు ఆ సంఘముయొక్క ధనముమీద నే ఆధారపడియున్నవో వారు దేశమునకు జేయవలసిన పని చాల బాగుగా జేయవచ్చుననితెప్పిరి. ఈ అవసరములకు గానులిన ధనము గురించి ఏమియు అనుమానమునకు వలనరము లేదని తెప్పిరి. మహాత్ముడు చెప్పినట్లుల ప్రజలే మన మూలధనము, వారప్పడవచ్చు మనకు కిచ్చు విరాళములే మనకు కచ్చుకట్టి. విశేషాంధస్యాములవారు తెప్పిసట్లు సరియైన ఆత్మసమర్పణము జేసి కత్తులున్న యెడల కావలసినంత ధనము ప్రయాస లేయే జేపొరును. ధనము మన యుపయోగము నిమిత్తముగాని మనము ధనముకోరకుటలేదు. మనకు ధనము నిజముమై విశేషముగా ఆలోచింపక సంపూర్ణ ఆత్మ సమర్పణము జేసి కొనుటకు సిద్ధముగా నుండవలెను.

ఇంకొక విషయ మేమనగా మనము కట్టణములను వదలి పల్లెటూళ్లలో జేరవలెను. కట్టణములలో నుండి జాతీయ పున్నపాము జేయుట దుర్లభము. పల్లెటూళ్లయందు ఆశ్రయముల నేర్పరుచుకొని ప్రజలలో విద్యాప్రభోధము గావించి వారిని నిస్సరులుగను, ఆత్మ గౌరవము గలవారిగ జేసి ఖద్దరుత్పత్తియు ఖద్దరు ధారణయు సాధారణము జేయవలెను.

అంతట చిత్తు ప్రభాళిను తయారుజేయు నిమిత్తము అభ్యుత్థునిని మరి 6 గురిని యొక యువసంఘమున నేర్పరించి ఆకాటికి సభ చాలించుటదెను.

మనవాడు మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు సభ తిరిగి సమావేశమయ్యెను. ఉపసంఘమువారి ప్రభాళిలోని తీర్మానము లామోదింపబడెను. మొదటి తీర్మానము మండలములోని ప్రచారకులలో యాకమును స్థాపించి ఆచ్చటనే కుటుంబములలో నుండి, ఆ యాకము చుట్టుప్రక్కల నున్న గ్రామములలో విరివియైన ప్రచారము జేయుటకు తీర్మానించును.

ఇట్లు జేయుటకు సంసిద్ధులుగా నున్న వారియొక్క అభిప్రాయములను తెలిసికొని వారిని తిరిగి ఈ మాసాంశములోపుక సమావేశ కరచుటకును, ఆ కరసరమైన యితర కరచుటకును జేయుటకును కాంగ్రెసుల రామచంద్రరావుగారిని కోరడమైంది.

ఈ తీర్మానము లేకగ్రీవముగా వామోదింపబడెను. అటు పిమ్మట దాక్షుల ముఖ్యమంత్రిగారు సమావేశమైన యువకులను వాద ప్రతివాదములతో కాలమును నృధాపుచ్చుక తమ భవిష్యత్తును జేకేయొక్క భవిష్యత్తును పాపజేయక కార్యములునై నిర్మాణకార్యక్రమమును కొనసాగించవలసినదిని కోరిరి. ఏకేమునజేసిన స్వాతంత్ర్య సంగ్రామమును పాల్గొని జేకేయక దౌర్భాగ్యశీలిని దోలగించవలసినది విద్యార్థులు, యువకులలో హిందూ యువకులను, అందు ముఖ్యముగా ఆంధ్రమునకు లిట్టి సమయమున దౌర్భాగ్యమును వహించినవో, తమ విద్యుక్తమును జేదనాది వాదములలో బడి నిజకర్తవ్యమును మరచిన ముష్టి వాటిల్లినవారి, ఈ సమావేశముల ఆహ్వాన మంగీరించి ప్రయాసల కొల్పి మండలములలోని వివిధ ప్రాంతములనుండి విచ్చేసిన యువకులకు కృతజ్ఞతను తెలియజేసిరి.

ఈ సమావేశము జనప్రదముగా జరుగుటకు ముఖ్య కారకులగు దాక్షుల ముఖ్యమంత్రిగారిని మాదిరాజు రానుచంద్రమూర్తిగారిని కృతజ్ఞతను తెలుపుచున్నాము.

కొత్తపేట హిందీ ప్రచారము

6.9.28 తేదీని కొత్తపేట తాలూకా, కొత్తపేట హిందీ ప్రచార కార్యక్రమమున ప్రచార సమితి కార్య నిర్వాహకకర్తను సమావేశమయ్యెను. ఈ సమావేశమునకు రా. రా. శ్రీ కారం క్షేత్రయ్యగారిని అభ్యుత్థులుగా నెక్కు కొనడ మయినది.

6.9.28 వరకు తేలిక జమీఖర్చు లెక్కల పడమాడవ మయినది. కొత్తపేట పుల్లెటిమర్త గ్రామముల పాతకాలాధి కార్లు మంపుకొన్న దళాదులను చదవడమైంది. రెండు పాత కాలముల తెల 13 రు 5-0-0 చొ॥ గ్రామము నిమ్మకుట తీర్మాని చదవ మయినది. అవిపాతకాలాధి కార్లు వలసినదరఖాస్తు చదవడమైనది. స్థాపించి రోజులు మూడు అయినది. గాక ఈ తెలకారులకు పాతకాలయొక్క అభివృద్ధి మాది మరువటి కార్యనిర్వాహకసభలో గ్రామము నిమ్మకుట ఆలోచించుటకు తీర్మానించడమయినది. ఆలాభివృద్ధిలో ఉన్న యెడల 1-9-28 తేదీనుండియే గ్రామము నిమ్మకుట ఆలోచించుటకు.

ఈ తెలకారులలో ము. రా. రా. ఒక గంటల తీర్మానానిని గాని కనీసము రి సార్లు మెన్మూలు తనికీచేసి దివార్లుచేయవలసినదిగా కోరడమయినది.

గోదావరిజిల్లా హిందీ ప్రచారసమితివారికి యీతాలూకా గమితినుండి సభ్యులగులను వనూలుఅయిన చందా మొత్తములో నూటికి రూ 10-0-0 (పదిరూపాయలు) చొ॥ నిమ్మకుట తీర్మానించడమయినది.

గోదావరి జిల్లా హిందీ ప్రచారసమితికి యీతాలూకా గమితినుండి కార్యదర్శి గాక, రాడవకార్యనిర్వాహకసభ్యులగా శ్రీమూర్తి, కరా తీర్మానారాయణగారిని ఎన్నుకొనడమయినది.

ఈతాలూకా సమితినుండి గ్రామమునై కొనుచున్న కొత్తపేటతెల 2) పుల్లెటిమర్త హిందీపాతకాలము గూడ తెలకొక సారి తనిఖీచేసిరి పోవుచు యీగమితికి సంఘటకుగాను శ్రీమూర్తి, ఒక గంటల తీర్మానారాయణగారిని కోరడమైంది.

ఈ కార్యనిర్వాహకసమావేశమునకు యెసభ్యుడైన వరుసను మూడుసమావేశముల హాజరకానివో వారికొక్కొక్క హాజరభ్యర్థము రద్దగును. కాని తిరిగి, వారిని ఎన్నుటకు వీలగును.

ఈతాలూకాగమితి కార్యదర్శిగారిచే అత్యవసరమైన కార్యముచేయుటకును రూ 50-0-0 మూడు రూపాయలు నగదు ఖర్చుపెట్టుటకు అధికార మివ్వడమయినది.

ఆవుకృష్ణుడు
డిప్టీ
20 డిగ్రీలు ర 200
16 డిగ్రీ-190

విగ్రాహ్ అడ్రెసు: "ఇంద్ర సిని" కెరూపురం.

ఆంధ్ర పత్రిక

ఆంధ్ర పత్రిక కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

తెలక్క మహాశయుని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా॥ సత్యనా రాయణశాస్త్రి విరచితము)	...	2	4	0
హిందీ భాషా శాస్త్రము (తెనుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీ నేర్చు కొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది)	...	0	6	0
హిందీ మొదటివాచకము డిటా	...	0	6	0
ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్ర మహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	...	1	8	0
శ్రీరామవిజయం-నాటకము 0 8 0 శారదాంబ-శ్రీధర్మబోధిని నాటకము	...	0	4	0
ఆరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి)	...	0	8	0
కల్పకౌముది (సిఘంటువు జేబులోనిముడునది)	...	1	4	0
సత్యవత్సరాభ్యాసము-పద్య కావ్యము. కవిత్యము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూట గట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథమును జేపట్టిన పాఠకుల కొకపద్య మేని నదల మది జనింపదు	...	1	0	0
శ్రీ గురుబోధామృతము అను వేదసారగ్రంథము భక్తిపాటలు, శ్రీమతి కట్టనుంచి తిరుమలమృగాదు వ్రాసినది.	...	0	4	0
హిందీ తెలుగు ప్యాక్షట్టు డిక్షనరీ వెల 1-0-0 సంగీత శమంతకమణి వెల 0-8-0.	...	...	...	...

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. ఆంధ్ర పత్రిక కార్యాలయము, 7, తంబుచెట్టివిధి, మద్రాసు

వెంట్రుకలే ఆందము?

రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంట్రుకలు దుష్ప్వతో ఊడిరాకమునుపే త్వరపడుడు. ఊడివచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంట్రుకలుపాడై పోవును. అంతవరకు రాసియవద్దు

నేడే కామినీయానూనెను వాడుట మొదలు పెట్టుడు

(ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది.)

వెంట్రుకల కట్టి రోగమును, శోం మంద్యమును, యిది దివ్యవర్షణ వెంట్రుకలు చిట్టుట గాని, గరుడుగ గాని యుండదు మీ వెంట్రుకలు మరల యెప్పుడీ మెత్తదనమును గల్గి వట్టువలె నుండి మెరయు చుండును.

ఈ రోగమునే దీనిని తరిమితి చూడుము

వెంట్రుకలు యెట్లుబద్ధించునో కనిపెట్టుడు

కామినీయా తలనూనెను నిన్ను శశ్వత్కృష్ణమనిక జేయును.

వెల బుడ్డి 1-8 ఒక రూపాయి. ఏ. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని పోట్లలోను ఈ కింద తెలుపబడిన ప్రకారము విక్రయించబడుచున్నది.

మీకు సువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినపుడు

"టటో దిల్ బహారు"కు వ్రాయుడు.

ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది. అత్యుత్తమమైన గుణముగలది.

కొన్న బుడ్డి 18 ఫర ద్దు 2-0-0

దాము బుడ్డి 18 ఫర ద్దు 0-12-0

దాము బుడ్డి 1-8 ఫర ద్దు 0-8-0

కొన్ని చుక్కలు చేతిరుమాలయందు చల్లిన మిక్కిలి

మనోహరమైన వాసన చుట్టు ప్రక్కల వ్యాపించును

ఇది మందు అమృతవారంకరితదనము, శరీర అమృతవారంకరితదనము చూడవలయును. లేకున్న,

పోలు యేజంట్లు:- ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్గు అండు కెమికలు కంపెనీ,

155 జమ్నామణి, బాంబాయి.

"A Gate"

సెల్వ ఫిల్లింగు ఫవుంటన్

వేనాలు

రూ. 2-0-0] [డబ్బు రూ. 15-0-0

గాజు పాళీలు రూ. 0-4-0, డబ్బు 1-14-0

గాజు పాళీల } " 0-2-0, డబ్బు 0-15-0

కలములు } " 0-1-6, డబ్బు 0-12-0

ఫవుంటన్ } " 0-1-6, డబ్బు 0-12-0

పైకి వస్తులు } " 0-1-6, డబ్బు 0-12-0

వర్తకలకు డబ్బు మీద మంచిమనసు యివ్వ

బడును.

విక్టోరియా డిపో

మెలాపూరు, మద్రాసు

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

మొదటి అనుభవసిద్ధము 600 చికిత్సలను తెలుపు సద్గ్రంథము (తెలియంట నుండగనది అందరుచేయదగిన మందులు 18 1-4-0

885 (2) ఏ. పి. 0-6-0

ఆరోగ్యదర్శనము:- వ్యాధులను రావడా కాపాడు

కొన మార్గములను చూపించును, తప్పుక చదువ దగినది

1 8 0-6-0 ఏ. పి. 0-4-0

ఆయుర్వేదచరిత్ర:- ఆరోగ్య, వైద్య, కారణ, నిధా

గములు, చికిత్స, మొదలగునవి వ్రాయబడు వైద్యపుత్ర

మారిది యుచితము చందా రు 2-8-0

వై 8 ని ఏక కాలమందు కొరసవారికి 8-12-0 లకు పంపెదము

ఆయుర్వేదగ్రంథమండలి, పెరిడేషి, (నెల్లూరు జిల్లా)

ముఖ్యగవనిపు.

1920-వ సంవత్సరం ఆగస్టునెల మొదటి

తేది నుండి అన్నిధరలు మార్పుబడినది.

The Zandu Pharmace-utical Works Ltd.,

Elphinstone Road, Bombay.

ఇప్పుటి కాలము ననుసరించి మిక్కిలి

నమ్మకముగాను, తప్పుక గుణము నిచ్చునట్లును

ఆయుర్వేద ఔషధములను తయారు చేయు

చున్నాము.

హిందూదేశమునందు జరిగిన ఆయు

ర్వేద వస్తుప్రదర్శనము లన్నిటిలో బంగారు

పతకములు బహుమతిగా నిచ్చియున్నారు.

వై కనిన విలాసమునకు వ్రాసినచో

ధరల పట్టి పంపబడును.

జాంధూ పర్వ స్వాతికల్

వరుగ్గు

ఆయుర్వేద ఔషధముల జేయువాడు

(388) బాంబాయి నెం 13.

ది ఆంధ్ర ఇండస్ట్రియల్ ట్రేడింగు కంపెనీ,

పోల్ ఏజంట్లు: కాకినాడ.